

Inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimas

Ateities visuomenės institutas

Vilnius, 2014

Inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimą dalinai finansuoja Lietuvos Respublikos kultūros ministerija ir Lietuvos kultūros taryba

Tyrimas atliktas UAB „Vilniaus kino klasteris“ užsakymu

Tyrimą parengė VšĮ Ateities visuomenės institutas:

E. Anglickaitė, tyrėja

dr. V. Cohen, ekonomistė, Vilniaus universitetas, ekonominės politikos katedros lektorė

V. Dėnas, video inžinierius, UAB „Prezentacijų spektras“

A. Grabauskas, K. Klimaitis, audio inžinieriai, MB „Megasonus“

M. Stirbys, sociologas

L. Varnauskaitė, sociologė

© VšĮ Ateities visuomenės institutas, 2014

TURINYS

ĮVADAS	5
TYRIMŲ METODOLOGIJA	8
I. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:	10
1 DALIS: KULTŪROS OBJEKTŲ, POTENCIALIŲ SKAITMENIZACIJAI ĮGYVENDINTI, ATRANKA ...	10
1.1. Įžanga	11
1.2. Respondentų geo-demografinės ir kitos charakteristikos	12
1.3. Kino sklaidos situacija Lietuvos regionuose	12
1.4. Renovacijos situacija kultūros centruose	17
1.5. Išvados	20
II. TECHNINIS TYRIMAS:	21
2 DALIS: KOKYBINĖ KULTŪROS OBJEKTŲ INFRASTRUKTŪROS ANALIZĖ IR INVESTICIJŲ POREIKIO VERTINIMAS	21
2.1. Įžanga	22
2.2. Numatomos įdiegti techninės įrangos specifikacija	23
2.3. Kultūros centrų salių bei pagalbinių patalpų vertinimo rezultatai	26
2.4. Akustinis KC salių vertinimas	37
2.5. Papildomas salių funkcionalumas	39
2.6. Išvados	41
III. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:	43
3 DALIS: KULTŪROS OBJEKTŲ DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMO BEI NAUJŲ DARBO VIETŲ POREIKIO VERTINIMAS	43
3.1. Įžanga	44
3.2. Informantų charakteristikos	45
3.3. Kultūros centrų darbuotojų kvalifikacija, patirtis ir kompetencija kino srityje	45
3.3.1. Kino technikų specializacija, patirtis ir profesiniai įgūdžiai	45
3.3.2. Lingvistinė darbuotojų kompetencija	46
3.3.3. Darbuotojų patirtis dirbant su serveriais, failų montavimu, įgarsinimu, apšvietimu	47
3.3.4. Darbuotojų įgūdžiai renginių/kino rinkodaroje, vadyboje, seansų planavime, tinklelio sudaryme, edukacinių užsiėmimų organizavime, koordinavime	48
3.3.5. Darbuotojų kvalifikacijos kėlimas	49
3.4. Žiūrovų pritraukimas į kultūros centruose organizuojamus renginius	50
3.4.1. Žiūrovų pritraukimo būdai	50
3.4.2. Žiūrovų auditorija	53
3.4.3. Problemos, su kuriomis susiduriama pritraukiant žiūrovus	54
3.5. Kino demonstravimo patirtis kultūros centruose	55

3.5.1. Socialinė atsakomybė	59
3.6. Kultūros centrų darbo organizavimas įdiegus skaitmenizuotą kino techniką.....	59
3.6.1. Darbuotojų darbo grafikas ir atlygis	59
3.6.2. Kino salės, kuriose galėtų būti rodomas kinas	59
3.6.3. Kino seansų dažnumas	60
3.6.4. Kino seansų organizavimas darbo dienomis ir savaitgaliais	60
3.6.5. Kino seansų paskirstymas dienos metu	62
3.6.6. Kino bilietai	62
3.6.7. <i>Kinas plus</i> , arba kompleksiniai renginiai	63
3.7. Išvados	65
IV. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:	67
4 DALIS: KINO PASLAUGŲ VARTOJIMO INTENSYVUMAS REGIONUOSE –GYVENTOJŲ POREIKIŲ BEI GALIMYBIŲ VERTINIMAS	67
4.1. Įžanga.....	68
4.2. Respondentų socialinės–demografinės charakteristikos.....	68
4.3. Tyrimo hipotezės	71
4.4. Pagrindiniai lankymosi kine aspektai.....	71
4.5. Lankymasis kine, vykstant į kitą miestą.....	73
4.6. Lankymosi kino teatre įpročiai	76
4.7. Lankymosi kine savo mieste lūkesčiai	77
4.7.1. Numatomas lankymosi dažnumas.....	78
4.7.2. Bilietai	79
4.7.3. Papildomi motyvatoriai lankytis kine	82
4.8. Išvados	84
V. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:	85
5 DALIS: KINO PASLAUGŲ VARTOJIMO INTENSYVUMAS REGIONUOSE – KINO SEANSAI BEI EDUKACINIAI KINO RENGINIAI KAIP NEFORMALUS UGDYMO PRIEMONĖS	85
5.1. Įžanga.....	86
5.2. Respondentų demografinės ir kitos charakteristikos.....	87
5.3. Tyrimo hipotezės	90
5.4. Kino, kaip ugdymo priemonės, situacija šiandienos mokyklose	90
5.5. Lankymosi savo miesto kino salėje perspektyvos	94
5.6. Išvados	100
IŠVADOS	101

IVADAS

Inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimas (toliau – tyrimas) yra parengtas gavus dalinį Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir Lietuvos kultūros tarybos finansavimą (rėmimo srities priemonė „6. Kultūros srities bendrieji tyrimai“, 2014 m.). Tyrimą parengė ir atliko VšĮ Ateities visuomenės institutas pagal UAB „Vilniaus kino klasteris“ užsakymą.

Šiandien egzistuoja didelė atskirtis tarp didžiųjų miestų ir regionų kultūros paslaugų prieinamumo. Akivaizdus kultūrinių renginių trūkumas regionuose mažina jų, kaip gyvenamosios, laisvalaikio ir turizmo erdvės, patrauklumą. Tai skatina žmonių, ypač jaunimo, migraciją į didžiuosius šalies centrus, o mažėjanti paklausa apsunkina kultūros centrų finansinį stabilumą ir pajamų generavimą. Nepaisant to, kad investuojama daug nacionalinių lėšų į esamos kultūros infrastruktūros renovaciją ir išlaikymą, miestelių gyventojams bei svečiams kokybiškas kultūrinis gyvenimas iki šiol sunkiai pasiekiamas. Regionuose esanti kultūros infrastruktūra – kultūros centrai, muziejų salės, bibliotekos, kultūrinio paveldo objektų erdvės – esant poreikiui, su tam tikromis išlygomis, gali būti pritaikomos scenos menų ir kitoms kultūrinėms paslaugoms, tačiau audiovizualinės paslaugos gali būti teikiamos tik esant specialiam technologiniam pasirengimui. Šiuo metu tokios erdvės nėra pritaikytos pažangiam multifunkciniam panaudojimui. Lietuvos regionų kino teatrai / salės ir/ar kultūros centrai neturi tinkamos technologinės įrangos kokybiškam kino demonstravimui. Be skaitmeninių demonstravimo galimybių naujais audiovizualinė produkcija, ypač europietiškas bei nacionalinis kinas, kurio sukūrimui skiriamos nemažos lėšos, paprastai jų nepasiekia. Įprastas technologinių investicijų trūkumas regionuose lemia edukacijos stagnaciją visose kultūros srityse, ne tik kino. Tai mažina galimybes vystyti įvairias visuomenines socio-kultūrinės, socio-politines, socio-ekonominės veiklas.

Atlikus ekspertinę informacijos analizę savivaldybėse paaiškėjo, jog kino teatrai veikia trijuose didžiuosiuose miestuose – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, bei tik septyniuose regioniniuose miestuose: Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Marijampolėje, Palangoje, Gargžduose (Gargždų kino teatro „Minija“ rekonstrukcija baigta 2014 m. rudenį). Taigi, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie gyventojų skaičių (2013 m.), likusi visuomenės dalis, t.y. daugiau nei pusė šalies gyventojų (52 proc.), neturi galimybės savajame mieste nueiti į kino teatrą.

UAB „Vilniaus kino klasteriui“ siekiant užtikrinti KKI paslaugų ir produkcijos sklaidą Lietuvos regionuose, atgaivinti kino bei kitos audiovizualinės produkcijos kultūrą ir pagerinti gyvenimo kokybę regionuose, buvo būtina įvertinti šiuos aspektus: kultūros objektų (kultūros centrų) stovį socialiniame ir technologiniame kontekste, investicijų poreikį, mastą ir atsiperkamumą, gyventojų kino produkcijos vartojimo poreikius ir ekonominės galimybes ir pan. Taigi, įvertinus situacijos problematiškumą, ir tyrimas turėjo būti kompleksiškas. Šio tyrimo tikslai apima kultūrinę, socialinę bei ekonominę sritis.

Kultūriniai tikslai:

- Ištirti potencialius regioninius kultūros infrastruktūros objektus, kurie būtų pritaikyti skaitmenizacijos įgyvendinimui, nustatant reikalingų įdiegti technologinių inovacijų poreikį, būtiną kultūros sklaidai užtikrinti.
- Identifikuoti kultūros darbuotojų kvalifikaciją darbui su naujomis technologijomis, įvertinant reikiamų mokymų ir/ar naujų darbo vietų sukūrimo poreikį.
- Nustatyti kultūros paslaugų vartotojų potencialą, išanalizuojant kino produkcijos sklaidos ir KKI paslaugų teikimo Lietuvos regionuose galimybes.

Socialiniai tikslai:

- Konceptualizuoti audiovizualinės kultūros sklaidos regionuose įtaką socialinės sanglaudos didinimui, siekiant mažinti regioninę atskirtį, užtikrinti gyventojų gyvenimo kokybės gerėjimą, kultūros prieinamumą, nacionalinio identiteto stiprinimą.

Ekonominiai tikslai:

- Nustatyti audiovizualinės kultūrinės produkcijos ekonominį naudingumą, investicinę gražą.

Tyrimo tikslams pasiekti buvo išskirti šie uždaviniai:

- Išanalizuoti situaciją Lietuvos regionuose ir atrinkti potencialius kultūros infrastruktūros objektus skaitmenizacijai įgyvendinti.
- Ištirti atrinktų kultūros infrastruktūros objektų technologinį pritaikomumą skaitmenizacijai bei įvertinti investicijų poreikį į technologijas bei jų įdiegimą.
- Įvertinti kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo ir naujų darbo vietų sukūrimo poreikį skaitmenizuotinuose kultūros infrastruktūros objektuose.
- Nustatyti ir įvertinti galimą kultūros paslaugų vartojimo intensyvumą modernizuotuose kultūros infrastruktūros objektuose, išsiaiškinant vietos gyventojų poreikius bei galimybes.
- Ištirti kultūros audiovizualinių paslaugų bei produktų finansinį pelningumą.
- Įvertinti numatomo technologinio Lietuvos regionų kultūros objektų modernizavimo įtaką kino kultūros sklaidai Lietuvoje.

Įgyvendinant tyrimą buvo naudota trianguliacija, t. y. taikyti skirtingi tyrimo metodai: statistinių duomenų analizė, telefoninė potencialių kultūros objektų apklausa, kokybinė ekspertinė kultūros objektų infrastruktūros analizė, pusiau struktūruotas kokybinis interviu, kiekybinė apklausa (pritaikyta skirtingoms grupėms: tiriamų miestų gyventojų apklausa ir mokyklų vadovų apklausa). Kiekybinių apklausų imties sudarymui naudotas determinuotas (netikimybinis) atrankos metodas.

Audiovizualinės produkcijos sklaidos Lietuvos regionuose užtikrinimui reikalingi kompleksiniai skirtingų situacijų vertinimai, todėl šio tyrimo eigą sudarė šeši etapai, aprašyti šešiose ataskaitos dalyse.

I-oje dalyje aptariama regioninių kultūros objektų atranka iš skirtingų Lietuvos savivaldybių bei determinuotos jų imties sudarymas. Ši kiekybinė tyrimo dalis buvo svarbi įvertinant fizinę kultūros objektų (kultūros centrų) būklę renovacijos atžvilgiu, jų atitikimą fiziniams skaitmenizuotų centrų kriterijams, kadangi tai tiesiogiai susiję su skaitmenizacijos įgyvendinimo galimybėmis. Tolimesni tyrimo etapai buvo įmanomi tik įgyvendinus pirmąjį.

II-oje dalyje buvo atliekama ekspertinė 29-ies atrinktų kultūros objektų infrastruktūros analizė, nustatant investicijų poreikį į skaitmeninių technologijų įdiegimą bei akustinių savybių, būtinų audiovizualinei produkcijai demonstruoti, gerinimą.

III-oje tyrimo dalyje atliktas sociologinis kokybinis tyrimas, siekiant išsiaiškinti, kokia žmoniškųjų resursų situacija 20-yje atrinktų kultūros centrų, įvertinant esamų darbuotojų užimtumą, kvalifikacijos dirbti su skaitmenine kino demonstravimo technika lygį bei naujų darbo vietų kūrimo poreikį.

IV-ame etape vyko sociologinis kiekybinis audiovizualinės produkcijos ir paslaugų vartojimo intensyvumo tyrimas 20-yje atrinktų miestų. Šios dalies analizė leidžia įvertinti Lietuvos regionų gyventojų kino produkcijos vartojimo poreikius bei galimybes, vertinant esamą situaciją, dabartinę elgseną bei modeliuojant ateities kino sklaidos regionuose perspektyvas.

V etapas. Siekiant visapusiškai įvertinti Lietuvos regionų bendruomenės audiovizualinės produkcijos ir paslaugų vartojimo intensyvumą, poreikius ir galimybes, buvo įgyvendintas penktasis tyrimo etapas – sociologinė kiekybinė apklausa 90-yje regioninių mokymo įstaigų, veikiančių 20-yje į

tyrimą patekusių miestų bei jų savivaldybių, siekiant iširti vietos švietimo įstaigų poreikį naudoti kino kultūros produktais kaip vienu iš neformalaus ugdymo metodų bei priemonių.

VI etapas. Paskutinėje tyrimo dalyje, remiantis sociologiniais kiekybinių bei kokybinių tyrimų duomenimis bei išvadomis, atlikta finansinė investicijų į skaitmeninių technologijų įdiegimą kultūros objektuose atsiperkamumo analizė.

Šio tarpdisciplininio tyrimo rezultatai bus naudojami inicijuojant nacionalinį regionų kultūros infrastruktūros įveiklinimą, investuojant į inovatyvias skaitmenines technologijas, pritraukiant nacionalines, ES ir privačias lėšas. Numatomas įgyvendinti projektas yra kompleksinių veiksmų visuma, kurio metu būtų siekiama sukurti save išlaikančią skaitmenizuotą audiovizualinę sistemą regionuose. Ši autonominė sistema leistų užtikrinti nacionalinio ir europinio kino sklaidą, atitinkančią Europa Cinemas tinklo reikalavimus. Įgyvendinus šiuos kultūros objektų skaitmenizavimo tikslus, atsivertų galimybės centralizuotai transliuoti kino bei kitą audiovizualinę kultūrinę, edukacinę, komercinę produkciją iš vienos būstinės (numatomos Vilniuje) į visus Lietuvos regionų kultūros objektus, kuriuose būtų įdiegtos skaitmeninės technologijos.

TYRIMŲ METODOLOGIJA

Kompleksinė tyrimo struktūra, kurią diktuoja kino ir audiovizualinės kultūros sklaidos problematika Lietuvos regionuose, lemia skirtingų metodologijų naudojimą tyrimo tikslams pasiekti.

I. Telefoninės apklausos duomenų rinkimo metodas. Tyrimo duomenys buvo renkami naudojant netikimybinį metodą pagal iš anksto numatytus kriterijus.

Kultūros centrų atranka. Kultūros centrai miestuose atrinkti remiantis 2 pagrindiniais kriterijais: 1) atsisakoma didžiųjų miestų savivaldybių, 2) savivaldybėse gyventojų skaičius turi būti ne mažesnis nei 10 tūkstančių. Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis apie 2013 m. Lietuvos gyventojų skaičių, iš 60 savivaldybių atrinktos 52. Aštuonios savivaldybės nepateko į imtį dėl šių priežasčių: 1) atsisakyta trijų didžiųjų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų savivaldybių, kuriose užtikrinama kokybiška kino bei audiovizualinės produkcijos sklaida; 2) atsisakyta savivaldybių, kurių gyventojų skaičius nesiekia 10 tūkst. – Neringos, Pagėgių ir Rietavo savivaldybės. Išimtis padaryta Birštono savivaldybės atžvilgiu, kurioje tėra 4 460 gyventojų, kaip kurortiniam segmentui, kuris, kaip tikimasi, galėtų užtikrinti kino produkcijos vartotojų srautą; 3) kitos dvi rajonų savivaldybės – Panevėžio r. bei Alytaus r. – neįtrauktos, nes pasirinktos Panevėžio bei Alytaus miestų savivaldybės.

II. Techninis kultūros centrų įrangos tyrimas. Kultūros centrų įrangos tyrimas vykdytas dviem etapais: 1) įvertinta bendra fizinė salės būklė bei techninės galimybės įrengti skaitmeninę vaizdo demonstravimo įrangą; 2) įvertintos akustinės kultūros centro salės savybės ir numatyti būtini pakeitimai esamai garso sistemai.

Kultūros centrų atranka. Tyrime dalyvavo 29 kultūros centrai iš 30. Kėdainių kultūros centras nepateko į tyrimą, paaiškėjus, jog dalį, kurioje įrengta pagrindinė renginių salė, nuspręsta nugriauti, todėl griaunamų patalpų techninė analizė praranda prasmę.

Tyrimo aprašymas. Tiriamos kultūros centrų salės, kurios duotuoju metu naudojamos kultūriniais renginiams. Dviejuose kultūros centruose – Alytuje ir Rokiškyje, – tiriama po dvi sales. Salės bei pagalbinės patalpos, kurios galėtų būti naudojamos kino projekciniai įrangai sumontuoti, buvo vertinamos pagal iš anksto parengtą klausimyną. Taip pat buvo fotografuojamos svarbios detalės, galinčios padėti tolimesniuose planavimo ar projektavimo etapuose.

Kultūros centrų pagrindinių renginių salių akustikos įvertinimas buvo atliktas 25-uose iš 29-ių kultūros centrų. Akustinių savybių vertinimas nebuvo atliekamas tose salėse, kur jau suplanuota ar prasidėjusi renovacija ir salės akustinės savybės iš esmės keisis.

III. Kokybinis kultūros centrų darbuotojų duomenų rinkimo metodas. Tyrimo duomenys buvo renkami naudojant pusiau struktūruotų interviu metodą.

Informantų atranka. Informantai interviu atrinkti remiantis 2 pagrindiniais kriterijais: 1) kultūros centro vadovas; 2) kultūros centro darbuotojas, atsakingas už techniką ir/ar renginių organizavimą. Į imtį pateko 20 kultūros centrų. Viename kultūros centre buvo atliekamas vienas ar du interviu; vieno interviu metu dalyvaujant iki trijų informantų: kultūros centrų darbuotojų. Iš viso dalyvavo 31 informantas. Interviu gairės sudarytos pagal klausimų grupes: 1) Kultūros centrų darbuotojų kvalifikacija, patirtis ir kompetencija kino srityje, 2) Žiūrovų pritraukimas į kultūros centruose organizuojamus renginius, 3) Kino demonstravimo patirtis kultūros centruose 4) Kultūros centrų darbo organizavimas įdiegus skaitmenizuotą kino techniką.

IV. Kiekybinės gyventojų apklausos duomenų rinkimo metodas. Tyrimo duomenys buvo renkami naudojant netikimybinį metodą.

Respondentų atranka. Tiriamųjų generalinė aibė (tiriamoji visuma) – visi Lietuvos regioninių miestų gyventojai. Kiekybinės gyventojų tyrimo imtį sudaro 1021 respondentas iš 20-ies Lietuvos miestų. Visi miestai – skirtingų savivaldybių centrai. Tyrimo imtis fiksuota, iš anksto nustatant apytikslį 50 respondentų skaičių kiekviename mieste. Naudota netikimybinė patogioji atranka apklausiant įvairių įstaigų darbuotojus bei atsitiktinius praeivius gatvėje.

V. Kiekybinės mokyklų apklausos duomenų rinkimo metodas. Tyrimo duomenys buvo renkami naudojant netikimybinį metodą.

Respondentų atranka. Tiriamųjų generalinė aibė (tiriamoji visuma) – 20-ies Lietuvos regioninių savivaldybių mokymo įstaigos. Respondentai atrinkti pagal mokyklos tipą bei vietą. Imtį sudaro 90 mokymo įstaigų iš 20-ies Lietuvos savivaldybių. Tyrimo imtis fiksuota, iš anksto nustatant apytikslį tiriamų mokyklų skaičių kiekvienoje savivaldybėje. Apklausos imtis sudaryta atrenkant ne mažiau kaip 50 procentų tiriamame mieste esančių mokymo įstaigų.

I. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:

1 DALIS: KULTŪROS OBJEKTŲ, POTENCIALIŲ SKAITMENIZACIJAI ĮGYVENDINTI, ATRANKA

Pirmojoje tyrimo dalyje atliekama regioninių kultūros objektų atranka bei determinuotos jų imties sudarymas tolimesniems tyrimo etapams. Pagrindinis šios tyrimo dalies tikslas – ištirti fizinę kultūros objektų (kultūros centrų) situaciją renovacijos atžvilgiu, jų atitikimą skaitmenizuotų centrų kriterijams bei, atsižvelgiant į kino srities atstovų (UAB „Vilniaus kino klasteris“) preferencijas, sudaryti netikimybinę kultūros objektų imtį, siekiant įvertinti jų potencialą ir galimybes investuoti į inovatyvios audiovizualinės technologijos įdiegimą kultūros centruose, siekiant užtikrinti kino (nacionalinio, europinio, pasaulinio) kultūros sklaidą regionuose.

Šios tyrimo dalies rezultatai tiesiogiai susiję su skaitmenizacijos įgyvendinimo galimybėmis, todėl išvadose pateikiamas sąrašas kultūros centrų, kuriuose toliau buvo atliekamos techninės, sociologinės tyrimo dalys.

1.1. Įžanga

Apklaustos tikslas

Remiantis iš anksto nustatytais kriterijais bei ekspertiniu vertinimu, atrinkti potencialius KKI paslaugų sklaidai vykdyti Lietuvos regionų kultūros objektus, įdiegiant juose inovatyvias skaitmenines technologijas. Ši tyrimo dalis skirta fizinės kultūros objektų būklės pagal renovacijos padėtį kultūros centruose (toliau – KC), bei jų atitikimo fiziniams skaitmenizuotų centrų kriterijams įvertinimui.

Apklaustos vykdymo teritorija bei periodas

Apklausa vyko 2014 m. gegužės – birželio mėn. ir apima 52-jų skirtingų Lietuvos savivaldybių kultūros objektus (kultūros centrus). Į tyrimo lauką nepateko 8 savivaldybės: Alytaus r., Kauno m., Klaipėdos m., Neringos, Pagėgių, Panevėžio r., Rietavo, Vilniaus m.

Apklaustos metodas bei apklaustųjų imtis

Tyrimo tikslinė aplinka – Lietuvos regionai, todėl tyrimo imtis pradėta formuoti nuo Lietuvos savivaldybių analizės, pasitelkiant Lietuvos statistikos departamento duomenis apie 2013 m. gyv. skaičių. Tyrimui tinkamos savivaldybės atrinktos determinuotu (netikimybinio) metodu pagal iš anksto numatytus kriterijus: 1) atsisakant didmiesčių; 2) atsisakant savivaldybių, kurių gyventojų skaičius nesiekia 10 tūkstančių.

Iš 60 savivaldybių atrinktos 52. Aštuonios savivaldybės nepateko į determinuotą imtį dėl šių priežasčių: 1) atsisakyta trijų didžiųjų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų savivaldybių, kuriose užtikrinama kokybiška kino bei audiovizualinės produkcijos sklaida (veikia nuo vieno iki šešių skaitmenizuotų kino teatrų¹); 2) atsisakyta savivaldybių, kurių gyventojų skaičius nesiekia 10 tūkst. – Neringos, Pagėgių ir Rietavo savivaldybės. Išimtis padaryta Birštono savivaldybės atžvilgiu, kurioje yra tik 4 460 gyventojų, kaip kurortiniam segmentui, kuris, kaip tikimasi, galėtų užtikrinti kino produkcijos vartotojų srautą; 3) kitos dvi rajonų savivaldybės – Panevėžio r. bei Alytaus r. – neįtrauktos, nes pasirinktos Panevėžio bei Alytaus miestų savivaldybės.

Iš 52 savivaldybių tyrime dalyvavo 54 skirtingi kultūros centrai, iš kurių 2 esantys Vilkaviškio sav., tyrimo eigoje sužinojus apie dar vieną kino sklaidos objektą – Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centrą, bei 2 iš skirtingų Kauno r. sav. miestų (Garliavos ir Raudondvario kultūros centrai).

Ši tyrimo dalis įgyvendinta atlikus kultūros centrų vadovų apklausą telefonu. Jos metu gauti 51 respondento duomenys iš 48 skirtingų savivaldybių.

Telefoninės apklaustos klausimyną sudaro 20 klausimų, kuriais siekiama įvertinti: 1) fizinę KC būklę renovacijos atžvilgiu; bei 2) vykdomos kino produkcijos sklaidą, turimus techninius resursus, ir šios veiklos rezultatus. Telefoninės apklaustos anketa pateikta Priede Nr. 1.1., o anketos rezultatai – Priede Nr. 1.2.

---

¹ <http://118.lt/veiklu-sritys/kino-teatrai-ir-videosales/> (informacija tikrinta 2014.12.15)

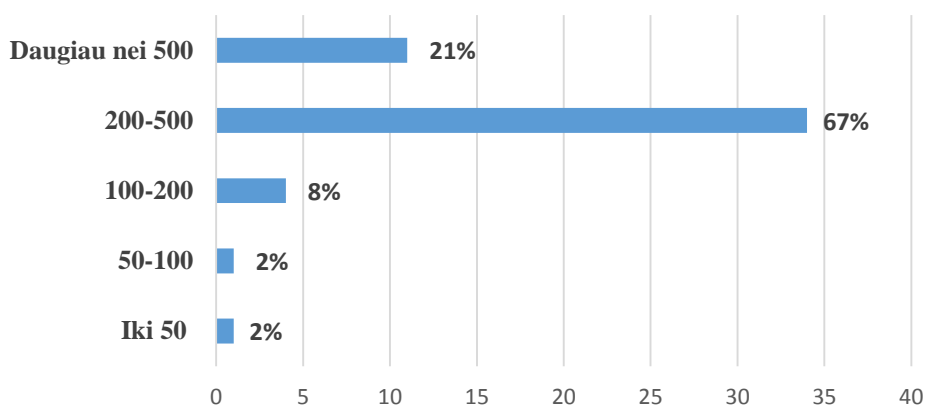
1.2. Respondentų geo-demografinės ir kitos charakteristikos

Apklausoje dalyvavo 51 kultūros centro vadovai iš miestų: Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Molėtų, Palangos, Pasvalio, Plungės, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos, Druskininkų, Gargždų, Joniškio, Jurbarko, Kalvarijos, Raudondvario, Kazlų Rūdos, Lentvario, Nemenčinės, Prienų, Šalčininkų, Šilalės, Švenčionių, Telšių, Tryškių (Telšių r.), Varėnos, Vilkaviškio, Visagino, Zarasų. Visų respondentų sąrašas su renovacijos situaciją atspindinčiais duomenimis pateiktas Priede Nr. 1.3. (sąrašas taip pat nurodyta, kokie KC, remiantis determinuota atranka, įtraukti į tolimesnius tyrimo etapus).

Į imtį patekę KC yra labai skirtingi gyventojų skaičiumi – nuo 2,5 tūkst. gyventojų turinčio Birštono iki 57,2 tūkst. gyventojų Alytaus miesto.

Didžioji dauguma respondentų (88 proc.) – dideli kultūros centrai, turintys 200–500 ir daugiau žiūrovų talpinančias pagrindines renginių sales. 4 iš 51 (Plungės r. Žibinų, Visagino, Palangos, Telšių r. Tryškių) – vidutinio dydžio kultūros centrai, į renginius pagrindinėje salėje galintys pakviesti 100-200 lankytojų. Apklausoje dalyvavo ir po vieną nedidelį kultūros centrą: Varėnos KC pagrindinė renginių salė talpina iki 50 žiūrovų, o Druskininkų KC – 50–100 žiūrovų (1.1. diagrama).

1.1. diagrama. Kultūro centrų pagrindinių renginių salių vietų skaičius ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Reikšmingos koreliacijos tarp kultūros centro dydžio ir gyventojų skaičiaus mieste / savivaldybėje, nenustatyta, kadangi daugelis kultūros centrų statyti iki nepriklausomybės atkūrimo 1990 m., kuomet statybų masteliai ir užmojai nebūtinai koreliavo su realiu gyventojų poreikiu.

1.3. Kino sklaidos situacija Lietuvos regionuose

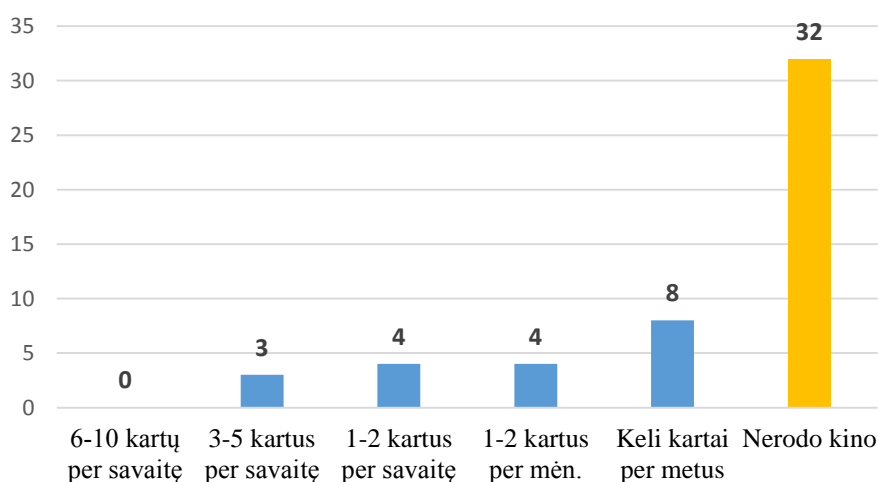
Kino sklaida Lietuvos regionuose yra skurdi. Tai iliustruoja ir respondentų pateikti duomenys, kuriais remiantis, tik 19-oje iš 51 kultūros centrų rodomas kinas. Kino produkcijos sklaidos veikla užsiima šių miestų kultūros centrai: Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Jonavos, Jurbarko, Kėdainių, Raseinių, Rokiškio, Šakių, Šilalės, Šilutės, Tauragės, Telšių, Tryškių (Telšių r.), Ukmergės, Varėnos, Vilkaviškio, Visagino.

Iš 32 respondentų, atsakiusių, kad kino kultūros sklaida jie neužsiima, net 87,5 proc. (28 respondentai) kultūros centrų atstovų nurodė, kad jų objekte yra salė, kurią būtų galima pritaikyti kino rodymui. Taigi, galime daryti prielaidą, kad kino bei audiovizualinės produkcijos sklaidos menkumas regionuose priklauso tiek nuo investicijų į technologijas stygiaus, tiek su įvairiomis iš to

išplaukiančiomis problemomis, kaip aktualaus turinio gavimas, kokybiškos paslaugos teikimas, kino kultūros tradicijos kūrimas ir puoselėjimas.

Nors kino rodymu užsiima 37 proc. KC, tačiau jų sklaida toli gražu neprilygsta didmiesčių kino teatrų vykdomai veiklai. Intensyviai – 3-5 kartus per savaitę – kino seansus rengia vos 3 iš minėtų 19 kultūros centrų – Ukmergės, Visagino bei Varėnos. Pakankamai reguliariai kino sklaida užsiima 4 kultūros objektai – Jonavos, Šilalės, Biržų kultūros centrai bei Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centras, – kiną rodantys 1-2 kartus per savaitę. 1-2 kartus per mėnesį kino filmus kultūros centruose gali išvysti Kėdainių, Anykščių, Jurbarko bei Tauragės miestų gyventojai. Didžioji dalis kino seansus rengiančių respondentų – 8 kultūros centrai (Raseinių, Šakių, Šilutės, Alytaus, Rokiškio, Birštono, Telšių, Tryškių) – nurodė, kad kino sklaidą vykdo fragmentiškai, tik atskirų projektų ar švenčių metu, vieną ar kelis kartus per metus (1.2. diagrama). Esminis ryšys tarp kultūros centro kino rodymo intensyvumo ir gyventojų skaičiaus mieste / savivaldybėje nepastebėtas. Tai leidžia daryti išvadą, kad audiovizualinės produkcijos paklausa priklauso ne tik nuo demografinių rodiklių, bet ir sociokultūrinių reiškinių: kino tradicijų kūrimo ir išlaikymo.

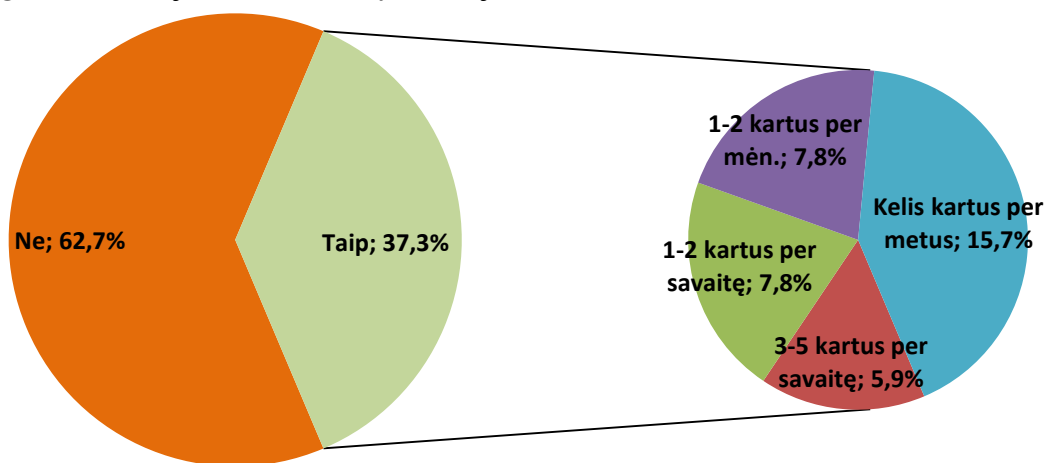
1.2. diagrama. Kino rodymo intensyvumas kultūros centruose ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

1.3. diagramoje pavaizduota procentinė išraiška kiną rodančių / nerodančių respondentų bei kino seansų organizavimo dažnio.

1.3. diagrama. Kairėje – ar rodo kiną, dešinėje – kino demonstravimo dažnis ▼

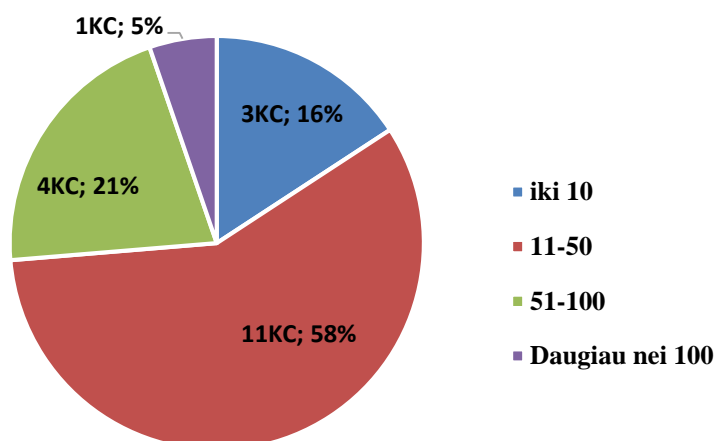
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Nepaisant skirtingo kino sklaidos intensyvumo, visi 19 kinų rodančių kultūros centrų surengia ne daugiau kaip 1-2 kino seansus tą pačią dieną.

Esamos situacijos tyrimas rodo, kad kino seansus geriausia rengti vakare, po darbo valandų, orientuojantis į standartinį žmonių gyvenimo ritmą: net 70 proc. KC kiną rodo nuo 17 val. ir vėliau. Tačiau 30 proc. kinų rodančių kultūros centrų, orientuojasi ir į vaikus, jaunimą, rengdami rytinius (iki 13 val.) bei popietinius (13-17 val.) kino seansus.

Dažniausiai pažiūrėti kino filmų susirenka 11-50 žiūrovų (11 respondentų duomenimis). Daugiau nei 100 kino gerbėjų pritraukimas įmanomas tik pavienių specialių projektų atvejais (1.4. diagrama).

1.4. diagrama. Vidutinis kino seanso žiūrovų skaičius ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Reikšmingų sąsajų tarp kino rodymo dažnio ir surenkamų žiūrovų kiekio negalime išvelgti. Tačiau pastebėta, jog dažniau teikiant kino rodymo paslaugas, žiūrovų kiekis tampa pastovus, bet sąlyginai mažas: visų trijų 3-5 kartus per savaitę kinų rodančių centrų salėse susirenka 11-50 žiūrovų. Tuo tarpu fragmentiškai kiną rodantys centrai gali surinkti tiek plačią virš 100 žiūrovų, tiek siaurą – iki 10 žiūrovų auditoriją (santykis po 12,5 proc.) (1.1. lentelė).

1.1. lentelė. Kino seansus lankančių žiūrovų vidurkis ir kino rodymo dažnumas kultūros centruose ▼

Kiek vidutiniškai žiūrovų susirenka į vieną kino seansą	Kino rodymo dažnumas kultūros centruose			
	3-5 kartus per savaitę	1-2 kartus per savaitę	1-2 kartus per mėn.	Kelis kartus per metus
iki 10		2 (50%)		1 (12,5%)
11-50	3 (100%)	2 (50%)	3 (75%)	3 (37,5%)
51-100			1 (25%)	3 (37,5%)
Daugiau nei 100				1 (12,5%)

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

19 kultūros centrų suskirstius pagal gyventojų skaičių mieste, galime matyti koreliaciją tarp lankytojų potencialo ir realaus kino žiūrovų skaičiaus (1.2. lentelė). Remiantis šiais duomenimis galime teigti, kad gyventojų skaičius nėra antraeilis kriterijus planuojant žiūrovų potencialą, tačiau jų pritraukimas į kino sales labiausiai priklauso nuo kino sklaidos bei tradicijos kūrimo.

1.2. lentelė. Gyventojų skaičiaus mieste koreliacija su vidutiniu kino žiūrovų skaičiumi viename seanse ▼

Gyventojų skaičius mieste	Kiek vidutiniškai žmonių susirenka į vieną kino seansą			
	iki 10	11-50	51-100	Daugiau nei 100
iki 10 tūkst.	1 (33%)	4 (36,4%)		
10-20 tūkst.	2 (67%)	3 (27,2%)	2 (50%)	1 (100%)
20-30 tūkst.		4 (36,4%)	1 (25%)	
30-60 tūkst.			1 (25%)	

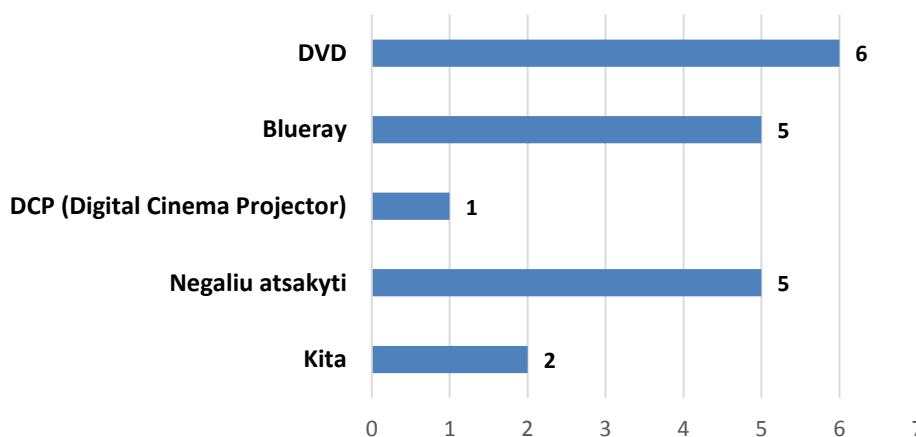
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Respondentų buvo klausama, kiek vidutiniškai kainuoja kino bilietas be nuolaidos ir su nuolaida (vaikams, senjorams, neįgaliems ir pan.). Iš 19 respondentų pateiktų duomenų matyti, kad visuose kultūros centruose kino bilieto kaina be nuolaidos neviršija 12 Lt, o su nuolaida – 9 Lt ribos. Kainų dydis be nuolaidos pasiskirsto gana tolygiai tarp 1–5 Lt (47,4 proc.) ir 6–12 Lt (52,6 proc.), o su nuolaida – tarp 1–3 Lt (57,9 proc.) ir 4–9 Lt (42,1 proc.).

Vienas iš svarbių aspektų, lemiančių silpną kino sklaidą regionuose, yra tai, jog kultūros objektai neturi tinkamos techninės įrangos šiuolaikinei audiovizualinei produkcijai demonstruoti. Turima įranga negali tenkinti kokybės reikalavimų, operatyvaus naujausio kino produkcijos turinio pateikimo ir pan., kas yra labai svarbu šiandieniniam kultūros produktų vartotojui. Šią padėtį iliustruoja ir respondentų pateiktas atsakymas į klausimą apie turimos kino demonstravimo įrangos būklę. Tik 2 iš 19 respondentų nurodė, kad turi 2012-2014 metais atnaujintą techniką (Blueray). Tuo tarpu likusieji 17 kultūros centrų kiną demonstruoja su neatnaujinta (52,6 proc.) ir neprofesionalia (36,9 proc.) technika.

Informacija apie tai, kokią techniką naudoja kino sklaida užsiimantys kultūros centrai, pateikta 1.5. diagramoje.

1.5. diagrama. Kiną demonstruojančių kultūros centrų turimos įrangos tipai ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Respondentai apklausos metu pateikė ir audiovizualinei produkcijai naudojamų ekranų išmatavimus. Iš 19 kiną rodančių respondentų 5 negalėjo nurodyti ekrano dydžio, o 14 kultūros centrų pateikti duomenys pateikiami 1.3. lentelėje. Dažniausiai naudojamas 9 x 4 m. dydžio ekranas (4 iš 14 respondentų).

1.3. lentelė. Ekranų, naudojamų kino demonstracijoms kultūros centruose, dydžiai ▼

Kultūros centras (KC)	Naudojamų ekranų dydžiai, metrais							
	2x2	3x5	4x5	4x7	4x10	6x4	9x4	10x5
Ukmergės KC					X			
Kėdainių KC			X					
Anykščių KC							X	
Jurbarko KC								X
Raseinių KC						X		
Šakių KC						X		
Tauragės KC		X						
Šilutės KC		X						
Biržų KC							X	
Rokiškio KC				X				
Birštono KC							X	
Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centras							X	
Telšių KC				X				
Tryškių KC, Telšių r.	X							

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Visi respondentai buvo paklausti apie jų miestuose egzistuojančią kino sklaidos rinką – ar yra kitų vietų (be apklausiamo kultūros centro) mieste, kuriose vyksta kino seansų demonstravimas. Iš 51 respondentų tik 8 (15,7 proc.) teigia tokios rinkos egzistavimą, patikslindami konkrečias kino rodymo vietas ar iniciatyvas (1.4. lentelė). Didžioji dalis kultūros centrų vadovų į šį klausimą atsakė neigiamai (78,4 proc.), o dar 3 respondentai (5,9 proc.) tokių objektų negalėjo įvardinti.

1.4. lentelė. Alternatyvios kino sklaidos vietos mieste, nurodytos 8 respondentų ▼

Miestas	Kino sklaidos vietos mieste (neskaitant miesto kultūros centro)
Kėdainiai	„Asociacija „Pripučiamas filmas“ organizuoja kino seansus įvairiose lauko erdvėse. Pagal atskirus projektus vyksta kino vakarai restorane - viešbutyje „Grėjaus namas““
Vilkaviškis	„Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centras. VJC įsikūręs buvusio kino teatro patalpose. Viena salė ir dabar naudojama kinui demonstruoti.“
Zarasai	„Zarasų jaunimo centras“
Gargždai	„Gargždų kultūros centro kino teatre „Minija“.“
Marijampolė	„Kino teatras „SPINDULYS“. Skaitmenizuotas“
Alytus	„Alytaus kino teatre "Dainava"“
Druskininkai	„"Eglės" sanatorijoje“
Palanga	„Kino teatras "Naglis"“

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Svarbu paminėti, kad Palangos kino teatras kino sklaida užsiima tik šiltuoju sezonu – žiemą neveikia, o Gargždų kino teatras „Minija“ , priklausantis kultūros centrui, iki šiol neatidarytas dėl vykdomos rekonstrukcijos, kuri turėtų būti užbaigta 2014 m. pabaigoje. Kino teatre „Minija“ bus įrengta 169 sėdimų vietų salė su nuolydžiu. Kinui demonstruoti bus naudojama nauja skaitmeninė technika, leisianti rodyti tiek 2D, tiek 3D kino filmus (bus įdiegtas skaitmeninis projektorius). Kino bilietų kainos bus tvirtinamos savivaldybėje, Gargždų kino teatrui teikiant savo pasiūlymus. Pokalbio metu 2014 m. birželio 19 dieną Gargždų kultūros centro direktorė negalėjo tiksliai įvardinti būsimų kainos dydžių, išskyrus tai, kad jos bus mažesnės nei Klaipėdos kino teatre. Taip pat, reikalui esant, bus naudojama senoji kino technika, leidžianti kiną demonstruoti iš kino juostos. Kino teatre „Minija“ planuojama įrengti kino technikos muziejų.

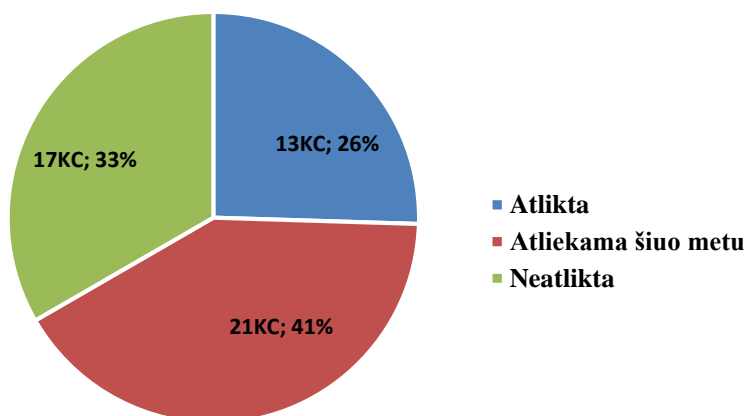

1.4. Renovacijos situacija kultūros centruose

Vienas pagrindinių aspektų, kurių buvo siekiama iširti telefoninės apklausos būdu – tai kultūros objekto būklė renovacijos atžvilgiu. Tai svarbi informacija vertinant galimybes investuoti į kultūros objektą, įdiegiant inovatyvias technologijas KKI produkcijos sklaidai užtikrinti, nes tai tiesiogiai susiję tiek su investicijų dydžiu, tiek su paslaugos teikimo kokybės užtikrinimu. Duomenys ar renovacija atlikta / neatlikta, ar atliekama šiuo metu, buvo svarbūs sudarant determinuotas respondentų imtis tolimesniems tyrimo etapams.

Remiantis telefoninės apklausos duomenimis, net 67 proc. kultūros centrų jau renovuoti arba renovaciją atlieka šiuo metu (1.6. diagrama).

1.6. *diagrama.* Renovacijos situacija kultūros centruose ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

17 KC renovacija nebuvo atlikta (33,3 proc.): Visagino, Jurbarko, Kazlų Rūdos, Šilalės, Mažeikių, Šakių, Nemenčinės, Lentvario, Raudondvario, Zarasų, Gargždų, Šilutės, Alytaus, Druskininkų, Šalčininkų, Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centras bei Palangos kultūros centras.

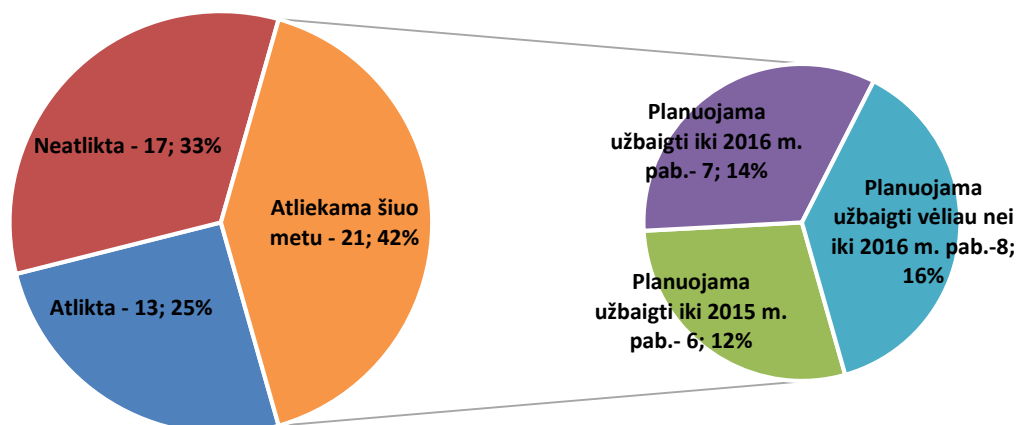
Renovaciją 2006-2011 m. periodu atlikę 5 KC (38 proc. atlikusių renovaciją): Kaišiadorių, Elektrėnų, Kalvarijos, Tauragės ir Marijampolės kultūros centrai.

2012-2014 m. periodu renovaciją atliko 8 KC (62 proc.): Kupiškio, Utenos, Kretingos, Ignalinos kultūros ir sporto centras, Skuodo, Rokiškio, Birštono ir Plungės r. Žlibinų kultūros centras.

Šiuo metu renovaciją atliekančių kultūros centrų (21 KC) planai užbaigti renovacijos darbus pasiskirsto gana tolygiai (1.7. diagrama):

- 1) Renovaciją iki 2015 m. pabaigos planuoja užbaigti 6 KC: Varėnos, Švenčionių, Širvintų, Lazdijų, Biržų, Telšių r. Tryškių kultūros centrai.
- 2) Renovaciją iki 2016 m. pabaigos planuoja užbaigti 7 KC: Radviliškio, Ukmergės, Plungės, Anykščių, Kuršėnų, Kelmės, Pasvalio kultūros centrai.
- 3) Renovaciją vėliau nei iki 2016 m. pabaigos ketina užbaigti 8 KC: Jonavos, Kėdainių, Vilkaviškio, Joniškio, Raseinių, Molėtų, Prienų, Telšių kultūros centrai.

1.7. diagrama. Kairėje – renovacijos situacija kultūros centruose, dešinėje – kultūros centrų, kuriuose renovacija atliekama šiuo metu, planai užbaigti renovaciją ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Apklausoje metu buvo siekiama išsiaiškinti, ar respondentai, kurie renovacijos neatlikę, planuoja artimiausioje ateityje ją pradėti. Duomenys parodė, kad 41 proc. iš 17 respondentų turi tokių planų, tačiau tiksliau įvardinti, iki kada renovacija būtų užbaigta, galėjo tik 3 respondentai (18 proc.): Mažeikių kultūros centras planuoja pradėti ir užbaigti renovaciją iki 2017 m., o Raudondvario ir Šilutės kultūros centrų vadovai – iki 2020 m.

Kaip rodo apklausos duomenys, kino sklaida daugiau užsiima tie kultūros centrai, kuriuose renovacija atliekama šiuo metu – 47 proc. KC (Anykščių, Biržų, Jonavos, Kėdainių, Raseinių, Telšių, Telšių r. Tryškių, Ukmergės ir Varėnos kultūros centrai).

Tačiau daugiau nei trečdalis KC – 37 proc. – kino sklaida užsiima nerenovuotuose kultūros centruose (Alytaus, Jurbarko, Šakių, Šilalės, Šilutės, Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centras bei Visagino kultūros centrai). Ir tik trys renovuoti kultūros centrai, kas sudaro 16 proc. iš 19 KC, – Birštono, Rokiškio bei Tauragės – puoselėja kino kultūrą regionuose (1.5. lentelė).

1.5. lentelė. Koreliacija tarp renovacijos kultūros centruose ir jų veiklos rodant kiną ▼

Renovacijos situacija KC	Ar KC rodo kiną	
	TAIP	NE
Atlikta (2006 - 2014 m.)	3	10
Atliekama šiuo metu (2015-2016 m. pab.)	5	9
Atliekama šiuo metu (vėliau nei iki 2016 m. pab.)	4	4
Neatlikta	7	9

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Tyrimui svarbu buvo ne tik duomenys apie viso kultūros pastato būklę renovacijos atžvilgiu, bet ir tai, ar renovuota / renovuojama pagrindinė renginiams skirta salė. Kaip rodo respondentų apklausa, 53 proc. visų tyrime dalyvavusių kultūros centrų (28 KC) jau renovuota/renovuojama pagrindinė kultūrinės veiklos erdvė, o likę 47 proc. (23 KC) – nerenovuota. Koreliacija tarp bendros pastato ir pagrindinės renginių salės renovacijos padėties iliustruojama 1.6. lentelėje. Iš jos duomenų matyti, kad 14 proc.

respondentų – 4 kultūros centrai, – nurodo, jog pastato renovacija neatlikta, tačiau pagrindinė kultūrinės veiklos salė renovuota / renovuojama (Mažeikių, Palangos, Raudondvario, Šilutės kultūros centrai). Tik Kalvarijų KC nurodoma, kad pagrindinė salė nerenovuota, nors bendra pastato renovacija atlikta.

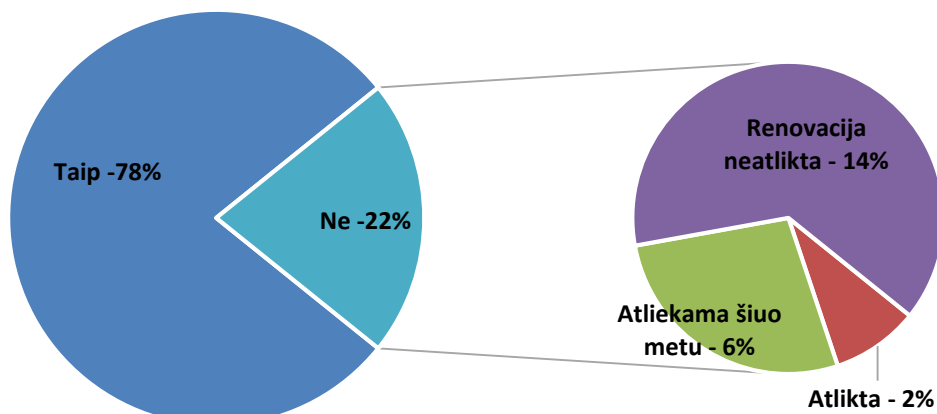
1.6. lentelė. Koreliacija tarp fizinės pastato renovacijos ir pagrindinės renginių salės renovacijos ▼

Renovacijos situacija KC	Ar renovuota pagrindinė renginių salė?	
	TAIP	NE
Atlikta (2006 - 2014 m.)	11 (39%)	1 (4%)
Atliekama šiuo metu (2015-2016 m. pab.)	8 (29%)	6 (26%)
Atliekama šiuo metu (vėliau nei iki 2016 m. pab.)	4 (14%)	4 (17%)
Neatlikta	4 (14%)	12 (52%)

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Viena iš pagrindinių ypatybių, kuri būtina kokybiškam ir patogiam dalyvavimui kultūros renginiuose – koncertuose, teatro spektakliuose, kino seansuose ir pan., – yra salėje įrengtas nuolydis (amfiteatro tipo salė). Iš 51 net 40 KC (78 proc.) įrengtas pagrindinės salės nuolydis. Likę 11 KC (22 proc.) amfiteatro tipo salės neturi (Plungės r. Žibinų, Jurbarko, Kazlų Rūdos, Molėtų, Šakių, Lazdijų, Alytaus, Druskininkų, Šalčininkų, Palangos, Telšių r. Tryškių kultūros centrai). Didžioji dalis salės nuolydžio neįrengusių respondentų nėra atlikę renovacijos (1.8. diagrama).

1.8. diagrama. Karėje – salių nuolydžių įrengimo KC salėse situacija, dešinėje – kultūros centrų bendra situacija renovacijos atžvilgiu ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

1.5. Išvados

Iš telefoninėje apklausoje dalyvavusio 51 KC, remiantis kino srities atstovų bei tyrėjų analitinėmis preferencijomis, netikimybinio metodu atrinkti 30 kultūros objektų, iš kurių sudarytos dvi netikimybinės imtys (Priedas Nr.1.3.):

- 1) ekspertinei kultūros objektų infrastruktūros analizei – 30 objektų imtis: Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Molėtų, Palangos, Pasvalio, Plungės, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos kultūros centrai;
- 2) sociologiniams kiekybiniais (gyventojų bei mokyklų atstovų) bei kokybiniam kultūros centrų darbuotojų tyrimams – 20 objektų imtis, patenkantys į 1-ąją imtį: Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos kultūros centrai.

Tolimesniems tyrimo etapams atrinkti tie kultūros objektai, kuriuose įžvelgiamos realios galimybės investuoti į audiovizualinių technologijų diegimą. Pagrindinis kriterijus atrenkant KC – tai renovacijos situacija kultūros centre, kadangi fizinė kultūros centro būklė tiesiogiai susijusi su būtinų investicijų dydžiu ir paslaugos teikimo kokybės užtikrinimu. Potencialiais objektais laikomi tie, kurie yra renovuoti, arba iki renovacijos pabaigos likę ne daugiau kaip 2 metai (iki 2016 m. pab.)

Tarp 30 atrinktų kultūros centrų renovacijos situacija yra:

- 1) 21-ame KC renovacija jau atlikta arba atliekama šiuo metu, planuojant užbaigti 2015–2016 m. pab.
- 2) 4-ioose KC renovacija atliekama šiuo metu, planuojant užbaigti vėliau nei iki 2016 m. pab. Šie centrai pasirinkti darant analitines preferencijas: 3 iš jų šiuo metu užsiima kino kultūros sklaida (Jonavos, Kėdainių ir Raseinių KC), o Molėtų KC pagrindinė renginių salė renovuota / renovuojama, bei pats miestas yra pakankamai patrauklioje geografinėje padėtyje.
- 3) 5-ioose KC renovacija neatlikta, tačiau remiantis netikimybinio imties sudarymo metodu, papildomai atrinkti šie KC:
  - a) Alytaus KC atrinktas dėl vykdomos kino sklaidos bei potencialios demografinės padėties (gyv. skaičiaus dydis);
  - b) Šakių ir Šilutės KC atrinkti todėl, kad juose rodomas kinas;
  - c) Mažeikių ir Palangos KC atrinkti dėl demografinio potencialo bei renovuotų / renovuojamų pagrindinių kultūrinės veiklos salių.

Į tolimesnę tyrimo eigą nepateko 21 kultūros objektas dėl tarpusavyje koreliuojančių kriterijų: neatliktos rekonstrukcijos ir / arba atliekamos šiuo metu, planuojant užbaigti vėliau nei iki 2016 m. pab., ir / arba mažo gyventojų skaičiaus mieste, kuriame veikia kultūros centras.

Atrankai svarbią įtaką turėjo paties kultūros centro suinteresuotumas įdiegti skaitmenines technologijas ir savo veiklą papildyti dar viena kultūros sritimi – kinu. Dėl šios priežasties į tolimesnių tyrimų eigą neįtrauktas Gargždų kultūros centras, nes renovuojamas jam priklausantis kino teatras „Minija“, kuriame numatoma įdiegti skaitmeninę kino rodymo sistemą, leisiančią rodyti 2D ir 3D filmus.

II. TECHNINIS TYRIMAS:

2 DALIS: KOKYBINĖ KULTŪROS OBJEKTŲ INFRASTRUKTŪROS ANALIZĖ IR INVESTICIJŲ POREIKIO VERTINIMAS

Vertinant investicijų poreikį į inovacinių technologijų įdiegimą KKI produktų sklaidai Lietuvos regionuose, buvo atlikta kokybinė ekspertinė 30-ies atrinktų kultūros objektų infrastruktūros analizė, nustatant investicijų poreikį į skaitmeninių technologijų įdiegimą bei akustinių savybių, būtinų audiovizualinei produkcijai demonstruoti, gerinimą. Šiam tyrimui netikimybinio būdu atrinkti 30 kultūros centrų iš Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Molėtų, Palangos, Pasvalio, Plungės, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos. Visi jie – iš skirtingų Lietuvos savivaldybių, įeinančių į visas šalies apskritis.

Šioje tyrimo dalyje išanalizuotos kultūros centrų fizinės būklės realijos, reikalingos įvertinti konkretaus kultūros centro galimybes praplėsti veiklos diapazoną ir pradėti modernaus ir kokybiško kino bei audiovizualinės produkcijos sklaidą. Ekspertų analizėje pateikiamos skaitinės investicijų išraiškos, būtinos bendram projekto investiciniam bei ekonominio atsiperkamumo vertinimui.

2.1. Įžanga

Tyrimo tikslas

Ištirti potencialių kultūros centrų salių, kurios galėtų būti pritaikytos šiuolaikinio, skaitmeninio kino rodymo reikmėms, būklę bei remiantis eksperimentinės analizės duomenimis, apskaičiuoti investicijų dydį į inovatyvios technikos integravimą kokybiškai kino sklaidai užtikrinti.

Tyrimo vykdymo teritorija ir periodas

Fizinė kultūros centrų apžiūra atlikta 2014 m. rugpjūčio-rugsėjo mėnesiais 30-yje Lietuvos miestų / savivaldybių: Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Lazdijų, Marijampolė, Mažeikių, Molėtų, Palangos, Pasvalio, Plungės, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos kultūros centruose.

Tyrimo eiga, metodologija ir apklaustųjų imtis

Kultūros centrų apžiūra vykdyta dviem etapais: 1) įvertinta bendra fizinė salės būklė bei techninės galimybės įrengti skaitmeninę vaizdo demonstravimo įrangą; 2) vertinamos akustinės kultūros centro salės savybės ir numatomi būtini pakeitimai esamai garso sistemai.

Iš viso aplankyti 29 kultūros centrai iš 30 imtyje buvusių, nes tyrimo eigoje paaiškėjo, kad Kėdainių kultūros centro dalį, kurioje įrengta pagrindinė renginių salė, nuspręsta nugriauti (pagal projektą numatyta pastatyti naują pastatą²), tad bet kokia griaunamų patalpų techninė analizė praranda prasmę. Tirtos KC salės, kurios duotuoju metu dažniausiai naudojamos kultūriniais renginiais. Dviejuose kultūros centruose – Alytuje ir Rokiškyje, – ištirta po dvi sales. Salės bei pagalbinės patalpos, kurios galėtų būti naudojamos kino projekcinei įrangai sumontuoti, buvo vertinamos pagal iš anksto parengtą klausimyną (Priedas Nr. 2.1.). Taip pat buvo fotografuojamos svarbios detalės, galinčios padėti tolimesniuose planavimo ar projektavimo etapuose.

Kultūros centrų pagrindinių renginių salių akustikos įvertinimas buvo atliktas 25-uose iš 29-ių kultūros centrų (Priedas Nr. 2.2. – 2.3.). Akustinių savybių vertinimas nebuvo atliekamas tose salėse, kur jau suplanuota ar prasidėjusi renovacija ir salės akustinės savybės iš esmės keisis. Pagrindiniai kriterijai specifikuojantys sales yra reverberacijos laikas 1/3 oktavos dažnių plotyje (RT60) ir foninio triukšmo lygis (NC). Šie parametrai ir buvo matuojami. Šiuolaikinio kino teatro akustiniai reikalavimai gerokai skiriasi nuo reikalavimų koncertinėms salėms. Rekomenduojamas reverberacijos laikas koncertų salėms 1,5 - 2s kai tuo tarpu kino teatro salėms 0,3 - 1s. Reverberacijos laikas priklauso ir nuo patalpos dydžio – kuo didesnė patalpa, tuo didesnis leidžiamas reverberacijos laikas.

Prielaidos

- 1) Ataskaitoje visos kainos nurodytos be PVM 21%.
- 2) Vertinant galimybes įdiegti skaitmeninę techniką kino ir kitiems audiovizualiniams produktams demonstruoti, skaičiavimai atlikti pagrindinėms kultūros centrų renginių salėms.

² <http://www.kedainiukulturoscentras.lt/veikla/> (informacija tikrinta 2014.12.15)

2.2. Numatomos įdiegti techninės įrangos specifikacija

Bendra salių vertinimo suvestinė pagal klausimyną pateikiama atskirame excel faile (Priedas Nr. 2.4.). Aprašyme pateikiami svarbiausi salių vertinimo faktai bei preliminari salių pritaikymo skaitmeninio kino demonstravimui sąmata. Vertinant investicijas į kultūros centrų salių skaitmenizaciją, sąmatos yra suglaudintos ir išskirti tik esminiai punktai: video įranga, garso įranga, akustinių korekcijų kaina bei papildomos būtinos investicijos. Lentelėje Nr. 2.1. pateikiama ir detalesnė 2D video įrangos paketo sudėtis. 2D kino atveju, video projekcinė įranga visose salėse būtų vienoda, o skirtųsi tik projekcinio ekrano dydžiai bei projektoriaus objektyvai.

2.1. lentelė. 2D video įrangos paketo sudėtis ▼

1	Christie Solaria One 2K 9000 ANSI Liumenų kino projektorius	1	LTL 141,514.00
2	Pagal salę parinktas projektoriaus objektyvas	1	LTL 6,885.00
3	Projektoriaus montavimo stovas	1	LTL 7,923.00
4	CDXL-21S1 2,1kW projektoriaus lempa	1	LTL 3,546.00
5	QNAP TS-569 PRO NAS-case 5-bay išorinė tinklo saugykla	1	LTL 2,951.00
6	Serverinis kietasis 2TB Hot swappable diskas 4vnt.	1	LTL 3,044.00
7	SKA-3D audio/video procesorius (palaiko aktyvaus ir pasyvaus 3D galimybes)	1	LTL 17,265.00
8	Įrangos montażas	1	LTL 4,000.00
		Viso:	LTL 187,128.00

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

3D kino filmų rodymui rekomenduojama aktyvi 3D sistema, nes ją lengviau įdiegti, ji užtikrina aukštesnę filmų raišką ir ji nesikerta su 2D filmų peržiūra. Siūloma XPAND gamintojo aktyvi 3D sistema. Dabartinėse sąmatose įskaičiuotas XPAND One rinkinys, kuris palaiko iki 125 žiūrovų. Į sąmatą taip pat įtraukti ir 125 vienetai XPAND X101 akinių. 3D kino rodymui reikia daugiau šviesumo, nes 3D akiniai dėl savo veikimo principo turi tam tikrą šviesos slopinimo koeficientą, kurį galima kompensuoti ekranu su didesniu atspindžio „gain“ koeficientu ir galingesniu projektoriumi.

Priklausomai nuo ekrano dydžio paskaičiuoti du skirtingi video įrangos paketai. Visose salėse būtų montuojamas 1.4 atspindžio koeficientą turintis ekranas, tačiau esant iki 9 m. pločio ekranui, siūlomas Christie Solaria ONE+ projektorius, o virš 9 m. pločio – Christie CP2215 projektorius. Detali 3D video įrangos paketo sudėtis, skirta iki 9 m. pločio ekranui, pateikta Lentelėje Nr. 2.2.

2.2. lentelė. 3D video įrangos paketo sudėtis (iki 9m pločio) ▼

1	Christie Solaria One+ 2K 9000 ANSI Liumenų kino projektorius	1	LTL 155,354.00
2	Pagal salę parinktas motorizuotas projektoriaus objektyvas	1	LTL 12,767.00
3	Projektoriaus montavimo stovas	1	LTL 7,923.00
4	CDXL-21S1 2,1kW projektoriaus lempa	1	LTL 3,546.00
5	QNAP TS-569 PRO NAS-case 5-bay išorinė tinklo saugykla	1	LTL 2,951.00
6	Serverinis kietasis 2TB Hot swappable diskas 4vnt.	1	LTL 3,044.00
7	XPAND ONE kit + 125 X101 3D sistema	1	LTL 24,633.00
8	SKA-3D audio/video procesorius (palaiko aktyvaus ir pasyvaus 3D galimybes)	1	LTL 17,265.00
9	Įrangos montażas	1	LTL 4,000.00
		Viso:	LTL 231,483.00

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Detali 3D video įrangos paketo sudėtis, skirta daugiau nei 9 m. pločio ekranui, pateikta Lentelėje Nr. 2.3.

2.3. lentelė. 3D video įrangos paketo sudėtis (virš 9m pločio) ▼

1	Christie CP2215 2K 15000 ANSI Liumenų kino projektorius	1	LTL 148,762.00
2	Pagal salę parinktas motorizuotas projektoriaus objektyvas	1	LTL 25,240.00
3	Projektoriaus montavimo stovas	1	LTL 7,923.00
4	CDXL-23S 2,3kW projektoriaus lempa	1	LTL 3,840.00
5	Christie IMB-S2 media blokas	1	LTL 30,413.00
6	QNAP TS-569 PRO NAS-case 5-bay išorinė tinklo saugykla	1	LTL 2,951.00
7	Serverinis kietasis 2TB Hot swappable diskas 4vnt.	1	LTL 3,044.00
8	XPAND ONE kit + 125 X101 3D sistema	1	LTL 24,633.00
9	SKA-3D audio/video procesorius (palaiko aktyvaus ir pasyvaus 3D galimybes)	1	LTL 17,265.00
10	Įrangos montażas	1	LTL 4,000.00
		Viso:	LTL 268,071.00

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Garso įranga yra suskirstyta į du paketus: didesnę ir mažesnę, priklausomai nuo salės dydžio. Toliau ataskaitoje, vertinant investicijas į konkretaus kultūros centrą, išlaidos garso įrangai apskaičiuota remiantis konkrečiais ekranų dydžiais. Lentelėje Nr. 2.4. pateikiama detali garso įrangos komplektacija.

2.4. lentelė. Garso įrangos paketo sudėtis ▼

1	Plačiajuostė (viršutinės) akust. Sistema Tannoy VX12Q (130dB Peak)	3	LTL 3,049.80	LTL 9,149.40
2	LF dažnių sistema Tannoy VS218DR (145dB Peak)	1	LTL 9,573.75	LTL 9,573.75
3	Erdvinio garso kolonėlės Tannoy DVS6	10	LTL 438.15	LTL 4,381.50
5	Plačiajuosčių kolonėlių kabinimo Sistema	3	LTL 3,450.00	LTL 10,350.00
6	Galios stiprintuvas, su integruota DSP LabGruppen IPD2400	6	LTL 5,520.00	LTL 33,120.00
7	19" spinta įrangai	1	LTL 2,760.00	LTL 2,760.00
8	Medžiagos (kabeliai, jungtys, etc.)	1	LTL 3,450.00	LTL 3,450.00
9	Montavimo, derinimo darbai	1	LTL 3,450.00	LTL 3,450.00
			Viso:	LTL 76,234.65

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Atliekant ekrano dydžio parinkimo darbus buvo atsižvelgta į salių scenos nišų dydį, ekrano formatą, galimybes jį tinkamai pakabinti, ekranų gamintojų – kompanijos THX (www.thx.com) – rekomendacijas. Lentelėje Nr. 2.5. pateikiami visų salių galimi projekcinių ekranų dydžiai, kėdžių skaičių salėje, bei salės plotą. Salėse, kurios dar renovuojamos, arba kur renovacija numatyta ateityje, ekranų dydžiai gali kisti.

2.5. lentelė. KC salių projekcinių ekranų dydžiai (plotis x aukštis), vietų skaičius ir salių plotai ▼

Miestas	Ekranų dydis, m.			Vietų sk., vnt	Salės plotas, m²
Alytus	10.50	x	4.39	740	542
Alytus mažoji salė	8.00	x	3.35	140	231
Anyškščiai	9.00	x	3.77	475	225
Birštonas	10.50	x	4.39	500	289
Biržai	9.00	x	3.77	-	195
Elektrėnai	8.00	x	3.35	420	330
Ignalina	10.00	x	4.18	368	254
Jonava	10.50	x	4.39	640	460
Kaišiadorys	7.00	x	2.93	308	176
Kretinga	9.00	x	3.77	514	399
Kupiškis	8.00	x	3.35	400	272
Kuršėnai	9.00	x	3.77	491	336
Lazdijai	7.00	x	2.93	320	215
Marijampolė	10.50	x	4.39	715	300
Mažeikiai	7.00	x	2.93	200	384
Molėtai	7.00	x	2.93	316	253
Palanga/Šventoji	7.00	x	2.93	250	-
Pasvalys	9.00	x	3,77	435	160
Plungė	9.00	x	3.77	-	-
Radviliškis	10.50	x	4.39	550	284
Raseiniai	9.00	x	3.77	450	295
Rokiškis didžioji salė	9.00	x	3.77	460	291
Rokiškis mažoji salė	6.00	x	2.51	108	148
Šakiai	6.00	x	2.51	320 (planuoja 480)	-
Šilutė	9.00	x	3.77	500	344
Širvintos	7.00	x	2.93	320	-
Skudodas	7.00	x	2.93	300	253
Tauragė	8.00	x	3.35	420	204
Ukmergė	10.00	x	4.18	520	317
Utena	10.50	x	4.39	550	200

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

2.3. Kultūros centrų salių bei pagalbinių patalpų vertinimo rezultatai

Alytaus KC

Alytuje rekomenduotina kino salę įrenginėti mažojoje kultūros centro salėje. Jos estetinė būklė gera, dydis optimalus, kino rodymas nesikirstų su pagrindinės renginių salės veiklomis. Be to, ši salė kažkada ir buvo skirta kino rodymo reikmėms. Mažosios salės projektorinė šiuo metu tuščia, ten yra tvarkingas elektros įvadas bei ventiliaciniai kanalai. Nors salėje yra senas kino ekranas, jį būtina keisti, nes neatitinka šiuolaikinių standartų. Tačiau galima teigti, kad atlikus minimalius techninius darbus, dabartinio ekrano tvirtinimo konstrukcijas būtų galima panaudoti naujo ekrano tvirtinimui.

Didžiausi iššūkiai mažajai salei – akustinių savybių gerinimas bei kino salės kėdžių įrengimas (140 vnt.). Norint įrengti kino kėdes, rekomenduotina padaryti ir salės grindų lygio paaukštėjimą.

Neatmetama galimybė įrengti kiną ir didžiojoje Alytaus KC salėje, bet joje neatlikta ir neplanuojama renovacija. Šiuo atveju būtų reikalingos didesnės investicijos, nes reikėtų keisti kėdes (740 vnt.), koreguoti akustines savybes, tvarkyti elektros įvadą bei ventiliaciją, kabinti naują ekraną (didesnis nei mažojoje salėje) (2.6. lentelė)

2.6. lentelė. Preliminari sąmata Alytaus KC mažajai salei ▼

2D video įranga		LTL 195,659.35	€ 56,548.95
3D video įranga		LTL 256,666.62	€ 74,181.10
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 174,000.00	€ 50,289.02
Kėdės	140 vnt.	LTL 55,300.00	€ 15,982.66
	Viso 2D:	LTL 501,414.97	€ 144,917.62
	Viso 3D:	LTL 562,422.24	€ 162,549.78

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Anykščių KC

Anykščių kultūros centro salė jau renovuota, joje pakeistos kėdės, akustinės savybės neblogos, bet vis tiek neatitinka kino teatrų keliamų reikalavimų, tad akustines korekcijas reikėtų atlikti. Projektorinė patalpa tinkama skaitmeninio projektoriaus montavimui. Šiuo metu ten stovi seni juostiniai kino projektoriai, bet vietoje vieno iš jų galima pastatyti naują. Ventiliacija patalpoje yra, elektros įvadas tvarkingas. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.7.

2.7. lentelė. Preliminari sąmata Anykščių KC pagrindinei salei ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 76,000.00	€ 21,965.32
	Viso 2D:	LTL 349,446.67	€ 100,996.15
	Viso 3D:	LTL 413,546.52	€ 119,522.12

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Birštono KC

Birštono kultūros centro pagrindinė renginių salė renovuota, pakeistos kėdės. Akustines salės savybes būtina koreguoti. Projektorinė patalpa tinkama skaitmeninio projektoriaus montavimui. Šiuo metu ten stovi seni juostiniai kino projektoriai, bet vieno jų vietoje galima pastatyti naują. Ventiliacija patalpoje yra, elektros įvadas senas, bet tvarkingas. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.8.

2.8. lentelė. Preliminari sąmata Birštono KC ▼

2D video įranga		LTL 199,168.00	€ 57,563.01
3D video įranga		LTL 307,947.48	€ 89,002.16
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 98,000.00	€ 28,323.70
	Viso 2D:	LTL 394,380.16	€ 113,982.71
	Viso 3D:	LTL 503,159.64	€ 145,421.86

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Biržų KC

Biržų salė šiuo metu renovuojama. Apžiūros metu dar buvo neįrengtos jau įsigytos naujos kėdės. Akustines salės savybes būtina koreguoti. Projektorinė patalpa tinkama skaitmeninio projektoriaus montavimui, joje yra tvarkingas elektros įvadas. Jeigu operatorinėje temperatūra pakyla aukščiau 35°C, reiktų įdiegti ventiliacinę arba aušinimo sistemą. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.9.

2.9. lentelė. Preliminari sąmata Biržų KC ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 138,000.00	€ 39,884.39
Ventiliacija ⁵			
	Viso 2D:	LTL 411,446.67	€ 118,915.22
	Viso 3D:	LTL 475,546.52	€ 137,441.19

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Elektrėnų KC

Elektrėnų kultūros centro salės fizinė būklė yra komplikauta: pastato renovacija baigta, pagrindinė renginių salė kosmetiškai suremontuota, tačiau kėdės nepakeistos, įrengta nedidelė operatorinė, kuri nėra tinkama kino projektoriaus montavimui. Buvusi kino projektorinė panaikinta, pakeista jų paskirtis. Akustines salės savybes būtina koreguoti. Norint įdiegti skaitmeninį kino projektorių būtina praplėsti arba iš naujo pastatyti operatorinę bei suprojektuoti vėdinimo sistemą. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.10.

⁵ Ventiliacijos sąmatai parengti reiktų detalizuoti statybinį projektą, tačiau įrengimo sąmata neturėtų viršyti 3,000.00Lt

2.10. lentelė. Preliminari sąmata Elektrėnų KC ▼

2D video įranga		LTL 195,659.35	€ 56,548.95
3D video įranga		LTL 256,666.62	€ 74,181.10
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 132,000.00	€ 38,150.29
Ventiliacija ⁶			
Operatorinė ⁷			
	Viso 2D:	LTL 424,871.51	€ 122,795.23
	Viso 3D:	LTL 485,878.78	€ 140,427.39

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Ignalinos KC

Ignalinos kultūros centro renovacija atlikta, salė kosmetiškai suremontuota, kėdės pakeistos, akustika pakankamai prasta, tad būtina daryti akustines korekcijas. Projektorinė patalpa suremontuota, elektros įvadas tvarkingas, tačiau panaikinta ventiliacinė sistema. Jeigu projektorinės temperatūra viršys 35°C, būtina įrengti ventiliacinę ar šaldymo sistemą. Pagal dabartinę projektorinės apstatymą rekomenduotina iškirsti atskirą angą kino projektoriui arba perstatyti dabar naudojamą apšvietimo bei garso įrangą. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.11.

2.11. lentelė. Preliminari sąmata Ignalinos KC ▼

2D video įranga		LTL 198,471.10	€ 57,361.59
3D video įranga		LTL 302,750.40	€ 87,500.12
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 113,000.00	€ 32,658.96
Ventiliacija ⁸			
	Viso 2D:	LTL 387,926.72	€ 112,117.55
	Viso 3D:	LTL 492,206.02	€ 142,256.08

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Jonavos KC

Jonavos kultūros centras šiuo metu yra renovuojamas, tačiau pagrindinė renginių salė dar nerenovuota, darbai dar nepradėti. Salėje būtina keisti kėdes, projekcinį ekraną, koreguoti akustines salės savybes. Geriausia visa tai būtų numatyti KC renovacijos projekte ir salės renovaciją vykdyti atsižvelgiant į kino rodymui būtinus veiksnius. Projektorinė patalpa taip pat nerenovuota, joje išlikę seni juostiniai kino projektoriai, sena ventiliacijos sistema bei elektros įvadas. Naują projektorių galima būtų pastatyti vietoje senojo. Renovacijos metu būtų galima atnaujinti elektros įvadą ar ventiliaciją, bet pirminiais duomenimis, tai nėra būtina. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.12.

⁶ Ventiliacijos sąmatai parengti reiktų detalizuoti statybinį projektą, tačiau įrengimo sąmata neturėtų viršyti 3,000.00Lt

⁷ Operatorinės sąmatai parengti reiktų daryti naujos operatorinės projektą ir derinti jį su kultūros centru.

⁸ Operatorinės sąmatai parengti reiktų daryti naujos operatorinės projektą ir derinti jį su kultūros centru.

2.12. lentelė. Preliminari sąmata Jonavos KC ▼

2D video įranga		LTL 199,168.00	€ 57,563.01
3D video įranga		LTL 307,947.48	€ 89,002.16
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 137,000.00	€ 39,595.38
Kėdės	640 vnt.	LTL 256,750.00	€ 74,205.20
	Viso 2D:	LTL 690,130.16	€ 199,459.58
	Viso 3D:	LTL 798,909.64	€ 230,898.74

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Kaišiadorių KC

Kaišiadorių kultūros centro renovacija jau pasibaigusi. Salė kosmetiškai sutvarkyta, kėdės pakeistos, tačiau akustines savybes būtina gerinti. Renovacija buvo atlikta neatsižvelgiant į galimybę demonstruoti kino filmus, tad šioje salėje iškyla tam tikrų sunkumų: 1) salėje yra vitražai, pro kuriuos sklinda šviesa ir nerealizuotas pilnas jų užtemdymas; 2) buvusioje projektorinėje sumontuota rekuperacinė sistema ir, iš principo, ta patalpa nebetinkama video projektoriaus montavimui. Naujoji operatorinė įranga po balkonu. Vietos skaitmeniniam kino projektoriui joje atsirastų, tačiau reikėtų iškirsti langą ir labai gerai apskaičiuoti, kad vaizdo nekliudytų balkonas ar vaikštantys žmonės. Išsprendus minėtus trūkumus, kino rodymas yra įmanomas. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.13.

2.13. lentelė. Preliminari sąmata Kaišiadorių KC ▼

2D video įranga		LTL 194,510.50	€ 56,216.91
3D video įranga		LTL 252,309.96	€ 72,921.95
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 90,000.00	€ 26,011.56
Langų užtamsinimas ⁹			
Operatorinės pritaikymas ¹⁰			
	Viso 2D:	LTL 360,966.12	€ 104,325.47
	Viso 3D:	LTL 418,765.58	€ 121,030.51

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Kelmės KC

Kelmės kultūros centre šiuo metu pati renovacijos pradžia, daugelis patalpų kardinaliai keičiamos. Nepavyko detaliai susipažinti su parengtu KC renovacijos projektu, tad plačiau komentuoti negalima. Dėl dabartinės salės būklės akustiniai matavimai nebuvo atliekami, todėl neįmanoma įvertinti reikalingų išlaidų akustikos gerinimui. Kad tokių investicijų prireiks, darome prielaidą remiantis bendra tendencija: salių akustikos savybės atlikus renovaciją gerokai pablogėja. Video bei garso įrangos kaštai išlieka panašūs kaip ir kitose KC salėse. Skirsis tik įdiegimo kaštai, kurie priklausys nuo atliktos renovacijos. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.14.

⁹ Langų užtamsinimo sąmata galima būtų įvertinti suderinus su kultūros centru tinkamą užtemdymo mechanizmą.

¹⁰ Operatorinės pritaikymo sąmatą galima įvertinti tik peržiūrėjus detalius salės CAD brėžinius.

2.14. lentelė. Preliminari sąmata Kelmės KC ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga			
Akustikos koregavimas ¹¹			
	Viso 2D:	LTL 196,991.05	€ 56,933.83
	Viso 3D:	LTL 261,090.90	€ 75,459.80

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Kretingos KC

Kretingos kultūros centre renovacija atlikta, salė kosmetiškai sutvarkyta, kėdės pakeistos. Renovacijos metu atliekant sienų apdailos darbus, buvo labai sugadinta salės akustika. Šios salės akustinių savybių pataisymas yra pats brangiausias tarp tirtų KC. Projektorinė patalpa renovacijos metu taip pat sutvarkyta, pakeistas elektros įvadas, patalpoje įvesti ventiliaciniai vamzdžiai. Patalpa naudojama garso ir šviesų operatorių reikmėms, tačiau vietos skaitmeniniam kino projektoriui tikrai yra. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.15.

2.15. lentelė. Preliminari sąmata Kretingos KC ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 225,000.00	€ 65,028.90
	Viso 2D:	LTL 519,203.21	€ 150,058.73
	Viso 3D:	LTL 583,303.06	€ 168,584.70

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Kupiškio KC

Kupiškio kultūros centro salė jau renovuota, atliktas kosmetinis remontas, pakeistos kėdės, akustinės savybės neblogos, bet vis tiek neatitinka kino teatrams keliamų reikalavimų, todėl akustines korekcijas reikėtų atlikti. Projektorinė patalpa taip pat suremontuota ir naudojama apšvietimo ir garso operatorių tikslams. Langas, skiriantis salę nuo operatorinės, kiek mažokas, todėl norint pastatyti skaitmeninį kino projektorių, reikėtų galvoti arba apie lango praplėtimą, arba esamos įrangos perstatymą. Elektros įvadas geras, yra ventiliacinė anga. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.16.

2.16 lentelė. Preliminari sąmata Kupiškio KC ▼

2D video įranga		LTL 195,659.35	€ 56,548.95
3D video įranga		LTL 256,666.62	€ 74,181.10
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 84,000.00	€ 24,277.46
	Viso 2D:	LTL 356,114.97	€ 102,923.40
	Viso 3D:	LTL 417,122.24	€ 120,555.56

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

¹¹ Akustikos koregavimo sąmatą galima įvertinti tik pabaigus salės renovaciją.

Kuršėnų KC

Kuršėnų KC šiuo metu vyksta renovacija, tačiau pagrindinė renginių salė dar nerenovuota. Projektorinė patalpa šiuo metu yra tuščia: buvę kino projektoriai, elektros skydinė išmontuotos, ventiliacija užkišta. Po renovacijos į šią patalpą planuojama perkelti garso bei šviesų operatorius. Norint įdiegti skaitmeninį kino projektorių, esant galimybei, reikėtų koreguoti KC renovacijos projektą, pritaikant jį kino rodymo reikmėms (salės ir projektorinės renovacijos projektų korektūros). Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.17.

2.17. lentelė. Preliminari sąmata Kuršėnų KC ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 115,000.00	€ 33,236.99
	Viso 2D:	LTL 409,203.21	€ 118,266.82
	Viso 3D:	LTL 473,303.06	€ 136,792.79

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Lazdijų KC

Lazdijų kultūros centre šiuo metu vyksta renovacija, tačiau pagrindinė renginių salė dar nerenovuota. Joje suplanuota įrengti langus (kurių dabar nėra) bei pilną jų užtemdymo sistemą. Taip pat suplanuoti sceninės erdvės ir salės grindų lygio pakeitimų darbai. Projektorinė patalpa, kuri ir šiuo metu netenkina tokioms patalpos keliamų reikalavimų, nerenovuota. Lazdijų KC salėje niekada nebuvo kino rodymo galimybės. Atlikus renovaciją, minėtą patalpą planuojama naudoti kaip garso ir šviesos operatorinę, todėl numatoma iškirsti lango angą į salę, modernizuoti elektros įvadą bei ventiliaciją. Rekomenduojama susipažinti ir, esant galimybei, koreguoti KC renovacijos projektą, pritaikant jį kino rodymo reikmėms. Investicijų dydis į akustinių savybių gerinimą yra preliminarus, nes po renovacijos gali keistis. Vaizdo bei garso įrangos įdiegimo sąmata atlikus renovaciją taip pat gali kisti (2.18. lentelė).

2.18. lentelė. Preliminari sąmata Lazdijų KC ▼

2D video įranga		LTL 194,510.50	€ 56,216.91
3D video įranga		LTL 252,309.96	€ 72,921.95
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 119,000.00	€ 34,393.06
	Viso 2D:	LTL 389,966.12	€ 112,706.97
	Viso 3D:	LTL 447,765.58	€ 129,412.02

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Marijampolės KC

Marijampolės kultūros centras pastatytas 2007 m.¹². Jo projekte nebuvo numatyta kino demonstravimo veikla, nes Marijampolėje yra šiuolaikinis kino teatras „Spindulys“.

Kultūros centro salė įrengta šiuolaikiškai, tačiau akustinės savybės prastos, salės išplanavimas netinkamas kino rodymui. Operatorinė įrengta po salės balkonu, kas sudaro daug problemų vaizdo

¹² <http://www.autc.lt/lt/architekturos-objektai/1195?rt=3&pl=7>

projektoriaus įrengimui, nes balkonas užstoja dalį vaizdo į sceną, kurioje kabėtų ekranas. Kitų patalpų kurios būtų tinkamos vaizdo projekcinės įrangos montavimui nėra. Investicijų dydis į kino įrangos įdiegimą šiame KC nevertinamas, nes vadovai kino rodymo perspektyvas vertina neigiamai dėl rinkos konkurencijos (dėl šalimais veikiančio skaitmenizuoto kino teatro).

Mažeikių KC

Mažeikių kultūros centras turi atskirą salę, kurioje iki nepriklausomybės atgavimo buvo demonstruojamas kinas. Nors vizualiai ši salė atrodo tinkama kino seansams rengti, akustinės jos savybės prastos. Kosmetinė salės būklė taip pat reikalauja remonto, reikėtų keisti kėdes, įrengti naują ekraną. Projektorinė patalpa nerenovuota, joje likę seni juostiniai kino projektoriai bei senas įvadas. Ventiliacinė sistema užkišta, todėl jos būklę reikėtų tikslinti. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.19.

2.19. lentelė. Preliminari sąmata Mažeikių KC ▼

2D video įranga		LTL 194,510.50	€ 56,216.91
3D video įranga		LTL 252,309.96	€ 72,921.95
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 155,000.00	€ 44,797.69
Kėdės	200 vnt.	LTL 79,000.00	€ 22,832.37
	Viso 2D:	LTL 525,722.66	€ 151,942.97
	Viso 3D:	LTL 583,522.12	€ 168,648.01

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Molėtų KC

Molėtų kultūros centre šiuo metu atliekama renovacija, tačiau pagrindinė renginių salė dar nerenovuota. Projektorinė patalpa šiuo metu naudojama šviesų ir garso operatorių tikslams. Joje buvę kino projektoriai išmontuoti, ventiliacija užkišta. Norint įdiegti skaitmeninį kino projektorius, esant galimybei, reikėtų koreguoti KC renovacijos projektą, pritaikant jį kino rodymo reikmėms (salės ir projektorinės renovacijos projektų korektūros). Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.20.

2.20. lentelė. Preliminari sąmata Molėtų KC ▼

2D video įranga		LTL 194,510.50	€ 56,216.91
3D video įranga		LTL 252,309.96	€ 72,921.95
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 124,000.00	€ 35,838.15
	Viso 2D:	LTL 394,966.12	€ 114,152.06
	Viso 3D:	LTL 452,765.58	€ 130,857.10

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Palangos / Šventosios KC

Palangos kultūros centras tyrimo eigoje kategoriškai atsisakė bendradarbiauti ir kalbėti apie kino rodymą Palangos KC, tačiau išreiškė norą atgaivinti Šventosios KC kino salę. Šventosios KC patalpos šiuo metu nenaudojamos, kino salės būklė bloga. Pirmiausiai būtinas renovacijos projekto parengimas, visapusiškas remontas, todėl investicijų dydis į kino įrangos įdiegimą šiame KC nevertinamas.

Pasvalio KC

Šiuo metu Pasvalio kultūros centre vyksta renovacija, tačiau didžioji salė nerenovuota. Remiantis KC vadovo informacija, prieš pradėdant renovaciją buvo suprojektuota atskira maža kino salė KC komplekse. Šios salės statybos darbai buvo pradėti, tačiau stačiusi įmonė bankrutavo.

Atsižvelgiant į numatytą atskiros kino salės kultūros centre įrengimą, investicijų dydis į kino įrangos įdiegimą didžiojoje KC salėje nevertinamas.

Plungės KC

Šiuo metu Plungės kultūros centro pagrindinė salė intensyviai renovuojama: atliktas salės remontas, kėdės dar neįrengtos, planuojama remontuoti scenos erdvę. Projektorinė renovuota pritaikant garso bei šviesos operatorių veiklai. Elektros įvadas joje pakankamas, tačiau panaikinta ventiliacija. Norint įdiegti skaitmeninį kino projektorius, gali kilti kėblumų dėl lango tarp operatorinės ir salės, tačiau ši problema nėra neišsprendžiama. Akustiniai matavimai nebuvo atliekami, nes nebaigtoje renovuoti salėje, jie netenka prasmės. Investicijos į audio ir video įrangos įdiegimą pateiktos lentelėje Nr. 2.21.

2.21. lentelė. Preliminari sąmata Plungės KC ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas ¹³			
	Viso 2D:	LTL 273,446.67	€ 79,030.83
	Viso 3D:	LTL 337,546.52	€ 97,556.80

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Radviliškio KC

Radviliškio kultūros centro salė jau renovuota, joje pakeistos kėdės. Akustinės savybės netenkina kino rodymo sąlygų, todėl būtinos akustikos gerinimo korekcijos. Nors projektorinė patalpa naudojama garso ir vaizdo operatorių reikmėms, tačiau ji tinkama skaitmeninio projektoriaus montavimui. Šioje patalpoje įrengta ventiliacija ir tinkamas elektros įvadas. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.22.

2.22. lentelė. Preliminari sąmata Rokiškio KC ▼

2D video įranga		LTL 199,168.00	€ 57,563.01
3D video įranga		LTL 307,947.48	€ 89,002.16
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 130,000.00	€ 37,572.25
	Viso 2D:	LTL 405,623.62	€ 117,232.26
	Viso 3D:	LTL 514,403.10	€ 148,671.42

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Raseinių KC

Šiuo metu Raseinių KC atliekama renovacija, tačiau pagrindinė renginių salė dar nerenovuota. Projektorinė patalpa šiuo metu naudojama šviesų ir garso operatorių tikslams. Joje buvę kino projektoriai

¹³ Akustikos koregavimo sąmatą galima įvertinti tik pabaigus salės renovaciją.

išmontuoti, ventiliacija užkimšta. Salėje kartais demonstruojami kino filmai DVD formate su „buitinio“ tipo projektoriumi. Joje įrengta erdvinio garso sistema, kurią kiek patobulinus, būtų galima naudoti skaitmeninio kino demonstracijoms. Tačiau šios galimybės paaiškėtų tik atlikus akustinių salės savybių korekciją. Norint įdiegti skaitmeninį kino projektorių, esant galimybei, reikėtų koreguoti KC renovacijos projektą, pritaikant jį kino rodymo reikmėms (salės ir projektorinės renovacijos projektų korektūros). Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.23.

2.23. *lentelė.* Preliminari sąmata Raseinių KC ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga ¹⁴			
Akustikos koregavimas		LTL 96,000.00	€ 27,745.66
	Viso 2D:	LTL 292,991.05	€ 84,679.49
	Viso 3D:	LTL 357,090.90	€ 103,205.46

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Rokiškio KC

Rokiškio kultūros centras renovuotas, turi dvi sales – didžiąją ir mažąją. Abi salės tinkamos kino rodymui. Pagrindinis didžiosios salės trūkumas investicine prasme – akustinės savybės, kurias būtina koreguoti. Projektorinė patalpa kosmetiškai sutvarkyta, joje išlikę juostiniai kino projektoriai, vietoj kurių galima statyti skaitmeninį kino projektorių. Patalpoje yra tvarkingas elektros įvadas bei ventiliacija. Virš projektorinės yra šviesos ir garso operatorių veiklos patalpa su interneto prieiga. Investicijų sąmata didžiajai salei pateikta lentelėje Nr. 2.24.

2.24. *lentelė.* Preliminari Rokiškio KC didžiosios salės sąmata ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 93,000.00	€ 26,878.61
	Viso 2D:	LTL 366,446.67	€ 105,909.44
	Viso 3D:	LTL 430,546.52	€ 124,435.41

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Didžiausi Rokiškio KC mažosios salės trūkumai investicine prasme – kėdžių atnaujinimas, akustinių savybių gerinimas ir projektorinės įrengimas. Ši salė kosmetiškai sutvarkyta, turi langus su realizuotu pilnu jų užtemdymu. Elektros įvadas yra pakankamas įrengtos ventiliacinės angos. Pagrindinė užduotis, norint įgyvendinant kino demonstracijas mažojoje salėje – tai sukonstruoti atskirą patalpą, kino projektorinę. Ekranas mažojoje salėje turėtų būti išvyniojamas. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.25.

¹⁴ Raseiniuose yra suinstaliuota kino garso įranga, ją reikia tinkamai sureguliuoti. Sureguliuavimo sąmatą reikia tikslinti atskirai.

2.25. lentelė. Preliminari Rokiškio KC mažosios salės sąmata ▼

2D video įranga		LTL 204,328.00	€ 59,054.34
3D video įranga		LTL 253,883.00	€ 73,376.59
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 50,000.00	€ 14,450.87
	Viso 2D:	LTL 330,783.62	€ 95,602.20
	Viso 3D:	LTL 380,338.62	€ 109,924.46

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Šakių KC

Šakių kultūros centras dar nerenovuotas, o pati renovacija tik planuojama. KC vadovas išreiškė susidomėjimą pasinaudoti skaitmenizavimo galimybe ir pagrindinę salę pritaikyti kino rodymo reikmėms. Šiuo metu kino rodymo galimybės ribotos: 1) salė nerenovuota, 2) naudojamos senos nekomfortabilios kėdės, 3) dalis salės grindų yra viename lygyje, kas apsunkina kino žiūrėjimą, 4) scenos arkos matmenys labai riboja ekrano dydį, 5) operatorinė patalpa labai maža ir apkrauta kitais objektais. Norint įdiegti skaitmeninį projektorių ir užtikrinti kino rodymo sąlygų tenkinimą, reikėtų palaukti renovacijos projekto rengimo ir, bendradarbiaujant su KC, numatyti visus būtinus darbus ir elementus, reikalingus kino demonstravimo veiklai vykdyti. Investicijų dydis į kino įrangos įdiegimą šiame KC kol kas nevertinamas.

Šilutės KC

Šilutės kultūros centras nerenovuotas. Kino rodymo galimybės šioje salėje būtų įgyvendintos atlikus modernizavimo darbus: kėdžių atnaujinimą, akustinių savybių gerinimą, ekrano keitimą, projektorinės patalpos atnaujinimą. Esamoje projektorinėje neišmontuoti senieji juostiniai kino projektoriai, yra senas trifazis įvadas, ventiliacinė sistema manomai užkišta. Skaitmeninį projektorių galima statyti vietoje senojo. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.26.

2.26. lentelė. Preliminari sąmata Šilutės KC ▼

2D video įranga		LTL 196,991.05	€ 56,933.83
3D video įranga		LTL 261,090.90	€ 75,459.80
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 128,000.00	€ 36,994.22
Kėdės	500 vnt.	LTL 197,500.00	€ 57,080.92
	Viso 2D:	LTL 619,703.21	€ 179,104.97
	Viso 3D:	LTL 683,803.06	€ 197,630.94

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Širvintų KC

Širvintų kultūros centre šiuo metu atliekama renovacija. Pagrindinė renginių salė kosmetiškai suremontuota, kėdės pakeistos, tačiau visi darbai iki galo nebaigti. Norint salėje demonstruoti audiovizualinę produkciją, reikėtų montuoti išvyniojamą ekraną (per žemas lubų aukštis scenos erdvėje). Projektorinė patalpa kosmetiškai suremontuota, elektros įvadas tvarkingas, ventiliacinės linijos yra gretimoje patalpoje. Išlikęs senas juostinis kino projektorius, todėl skaitmeninį siūloma statyti vietoj jo.

Širvintų KC salės akustiniai matavimai neatlikti, nes nebaigus renovacijos šie vertinimai neturi prasmės. Investicijos į video įrangos įdiegimą pateiktos lentelėje Nr. 2.27.

2.27. lentelė. Preliminari sąmata Širvintų KC ▼

2D video įranga		LTL 205,478.00	€ 59,386.71
3D video įranga		LTL 256,235.00	€ 74,056.36
Garso įranga ¹⁵			
Akustikos koregavimas ¹⁶			
	Viso 2D:	LTL 205,478.00	€ 59,386.71
	Viso 3D:	LTL 256,235.00	€ 74,056.36

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Skuodo KC

Skuodo kultūros centre renovacija atlikta, salė kosmetiškai suremontuota, kėdės pakeistos. Akustinės salės savybės labai blogos, todėl būtina daryti akustines korekcijas. Norint salėje demonstruoti audiovizualinę produkciją, būtina montuoti išvyniojamą ekraną (per žemas lubų aukštis scenos erdvėje). Projektorinė patalpa neremontuota, išlikęs senas juostinis kino projektorius ir elektros įvadas, ventiliacinės linijos manomai užkimštos. Skaitmeninį kino projektorių siūloma montuoti vietoj senojo, atstatant ventiliacinę sistemą. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.28.

2.28. lentelė. Preliminari sąmata Skuodo KC ▼

2D video įranga		LTL 205,478.00	€ 59,386.71
3D video įranga		LTL 256,235.00	€ 74,056.36
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 182,000.00	€ 52,601.16
	Viso 2D:	LTL 463,933.62	€ 134,084.86
	Viso 3D:	LTL 514,690.62	€ 148,754.51

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Tauragės KC

Tauragės kultūros centro salė renovuota, kosmetiškai suremontuota, pakeistos kėdės. Akustinės salės savybės neblogos, tačiau neatitinka kino standartų, todėl būtinos jų korekcijos. Projektorinė patalpa renovuota, šiuo metu naudojama garso ir vaizdo operatorių reikmėms, kuri būtų tinkama skaitmeninio projektoriaus montavimui. Ventiliacija patalpoje yra, elektros įvadas tvarkingas. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.29.

2.29. lentelė. Preliminari sąmata Tauragės KC ▼

2D video įranga		LTL 195,659.35	€ 56,548.95
3D video įranga		LTL 256,666.62	€ 74,181.10
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 135,000.00	€ 39,017.34
	Viso 2D:	LTL 407,114.97	€ 117,663.29
	Viso 3D:	LTL 468,122.24	€ 135,295.45

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

¹⁵ Garso įrangos sąmatą galima įvertinti tik pabaigus salės renovaciją.

¹⁶ Akustikos koregavimo sąmatą galima įvertinti tik pabaigus salės renovaciją.

Ukmergės KC

Šiuo metu Ukmergės kultūros centre atliekama renovacija, tačiau salė dar nerenovuota. Projektorinė patalpa renovuota, atnaujinti ventiliacijos bei elektros įvadaai. Projektorinėje išlikę seni juostiniai kino projektoriai, tad sulaukus salės renovacijos pabaigos ir atlikus būtinas akustines salės korekcijas, siūloma skaitmeninį projektorių įdiegti vietoje senojo. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.30.

2.30. lentelė. Preliminari sąmata Ukmergės KC ▼

2D video įranga		LTL 198,471.10	€ 57,361.59
3D video įranga		LTL 302,750.40	€ 87,500.12
Garso įranga		LTL 97,212.16	€ 28,096.00
Akustikos koregavimas		LTL 94,000.00	€ 27,167.63
	Viso 2D:	LTL 389,683.26	€ 112,625.22
	Viso 3D:	LTL 493,962.56	€ 142,763.75

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Utenos KC

Utenos kultūros centro salė renovuota, atliktas kosmetinis remontas, pakeistos kėdės, sutvarkyta scenos erdvė, salės gale įrengta nauja operatorinė. Skaitmeninį kino projektorių siūloma statyti naujojoje operatorinėje, kurioje įvestas tinkamas elektros įvadas bei ventiliacija. Išlikusi ir senoji projektorinė, tačiau renovacijos metu jos angos buvo uždengtos dekoratyvinėmis plokštėmis. Akustiniai salės duomenys nėra blogi, tačiau reikalauja korekcijų. Investicijų sąmata pateikta lentelėje Nr. 2.31.

2.31. lentelė. Preliminari sąmata Utenos KC ▼

2D video įranga		LTL 199,168.00	€ 57,563.01
3D video įranga		LTL 307,947.48	€ 89,002.16
Garso įranga		LTL 76,455.62	€ 22,097.00
Akustikos koregavimas		LTL 114,000.00	€ 32,947.98
	Viso 2D:	LTL 389,623.62	€ 112,607.98
	Viso 3D:	LTL 498,403.10	€ 144,047.14

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

2.4. Akustinis KC salių vertinimas

NC vertinimas

Rekomenduojamas triukšmo lygis – NC – kino teatro salėms yra NC30. Šis parametras visose tirtose kultūros centrų salėse atitiko reikalavimus. Jose nėra nuolat veikiančios ventiliacijos ar kitų nuolatinių triukšmą generuojančių šaltinių, tačiau išlieka rizika, kad triukšmas iš greta esančių patalpų gali lengvai patekti pro nesandarias duris ar langus.

Vizualinis įvertinimas

Viena dalis kultūros centrų salių išlaikiusios autentiškumą ar tik kosmetiškai remontuotos nuo LTSR laikų, todėl jų, kaip koncertinių salių, akustika yra nebloga. Visos jos buvo projektuojamos remiantis akustiniais skaičiavimais, tačiau kino salėms keliamų akustikos reikalavimų jos netenkina.

Kita dalis KC salių jau renovuotos ir, galima teigti, akustinėje srityje sugadintos: išlygintos sienos, lubos, renovacijos metu naudotos stipriai garsą atspindinčios medžiagos.

Reverberacijos laiko vertinimas

Tolimesnėje analizėje pateikiami visų KC salių reverberacijos¹⁷ laikai (RT60), kurie turi didelę reikšmę bet kokio akustinio kultūros produkto kokybei. Reverberacijos trukmė¹⁸ yra svarbus garso kokybę ir lygį uždaroje patalpoje įtakojantis dydis.

Lyginant su rekomenduojamu RT60 kino teatrams, šis rodiklis visose salėse viršija leistinas normas, o kai kuriose reverberacijos laikas neatitinka ir koncertų salėms keliamų reikalavimų. KC salių akustika vertinama 4 balų sistemoje, nustatant akustines savybes dviejų tipų veiklai: 1) koncertų ir teatro spektaklių rodymui; 2) kino seansų organizavimui. Akustikos vertinimo skalės pateiktos žemiau:

I. Akustinis salės vertinimas koncertų ir teatro reikmėms (4 balų sistemoje)

1. Bloga akustika, neatitinka tokioms salėms keliamų minimalių reikalavimų;
2. Vidutiniška;
3. Gera;
4. Labai gera;

II. Akustinis salės vertinimas kino teatro reikmėms (4 balų sistemoje)

1. Bloga akustika, reikalinga kapitalinė renovacija
2. Vidutiniška akustika, reikalinga renovacija
3. Gera, reikalinga kosmetinė/akustinė renovacija
4. Labai gera, šiuolaikinius kino teatrų standartus atitinkanti akustika

Detalūs tyrime dalyvaujančių KC salių akustinio vertinimo rezultatai pateikti lentelėje Nr. 2.32.

2.32. lentelė. KC salių akustinių savybių vertinimas ▼

Kultūros centras	Akustinis įvertinimas - koncertų salė	Akustinis įvertinimas - kino salė	Patalpos tūris	Komentarai
Alytaus didžioji salė	3.5/4	3.5/4	5960m ³	Nerenovuota. Gera akustika.
Alytus mažoji salė	1/4	1/4	1690m ³	Renovuota. Labai blogai.
Anykščių	3/4	3/4	1905m ³	Renovuota, nelabai kokybiškai .
Birštono	3.5/4	3/4	2167m ³	Renovuota.
Biržų	1/4	1/4	1524m ³	Labai blogai renovuota salė. Kol kas nėra kėdžių, pastačius jas truputėli akustika pagerės.
Elektrėnų	3/4	2.5/4	1860m ³	Nerenovuota.
Ignalinos	2/4	2/4	1646m ³	Renovuota, labai blogai.
Jonavos	3.5/4	3/4	3213m ³	Nerenovuota.

¹⁷ Reverberacija – tai garso išlikimas uždaroje erdvėje jam nuolatos atsispindint nuo paviršių (sienų, lubų, grindų ir t.t.), kai garso šaltinis nutyla. Šaltinis: <http://www.armstrong.lt/commclgeu/eu1/lt/lt/glossary-acoustics.html> (žiūrėta 2011.12.15)

¹⁸ Reverberacijos trukmė – tai laikas sekundėmis, kurio reikia, kad reverberuojantis garsas uždaroje patalpoje susilpnėtų iki vienos milijoninės (60 dB) dalies pradinio intensyvumo. Reverberacijos trukmė priklauso nuo garso dažnio ir paprastai matuojama vienos trečiosios oktavos arba oktavos pločio juostose.

Šaltinis: <http://www.armstrong.lt/commclgeu/eu1/lt/lt/glossary-acoustics.html> (žiūrėta 2011.12.15)

Kultūros centras	Akustinis įvertinimas - koncertų salė	Akustinis įvertinimas - kino salė	Patalpos tūris	Komentarai
Kaišiadorių	2/4	2.5/4	1280m ³	Blogai suprojektuotas akustinis difuzorius palubėje, kuris rezonuodamas sukuria papildomų problemų. Salės viduryje yra durys į lauką pro kurias sklinda nemažai triukšmo. Renovuota
Kėdainių	-	-	-	Dabartinę salę planuojama griauti. Akustinės savybės nevertinamos.
Kretingos	2.5/4	1.5/4	2600m ³	Renovuota. Akustika labai bloga
Kupiškio	3/4	3/4	1668m ³	Nerenovuota.
Kuršėnų	3/4	3/4	2720m ³	Labai bloga garso izoliacija su pagalbinėmis patalpomis. Nerenovuota.
Lazdijų	2/4	2/4	1480m ³	Nerenovuota.
Marijampolės	3/4	2/4	3140m ³	Daugiausiai problemų kelia ne pati salė, bet scenos užkulisiai, kurie generuoja akustinę reverberaciją. Renovuota.
Mažeikių	3/4	3/4	3325m ³	Nerenovuota.
Molėtų	2.5/4	2/4	1475m ³	-
Pasvalio	2/4	1.5/4	1080m ³	Nerenovuota.
Radviliškio	2/4	2/4	2022m ³	Renovuota.
Raseinių	3/4	3/4	2300m ³	Nerenovuota.
Rokiškio didžioji salė	2.8/4	2.8/4	1930m ³	Renovuota, mažai difuzijos.
Rokiškio mažoji salė	3.5/4	3.2/4	589m ³	Renovuota.
Šilutės	2.8/4	2.5/4	2550m ³	Nerenovuota.
Skuodo	1/4	1/4	1506m ³	Renovuota, labai blogai.
Tauragės	3/4	3/4	1680m ³	Renovuota blogai.
Ukmergės	3/4	2/4	1989m ³	Nerenovuota.
Utenos	3/4	3/4	1524m ³	Renovuota.

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

2.5. Papildomas salių funkcionalumas

Siekiant pagerinti skaitmenizuotų KC salių atsiperkamumą, o kartu išplėsti kultūros centro paslaugų, susijusių su audiovizualine įranga, spektrą, siūloma KC salėse įdiegti papildomą įrangą, leisiančią efektyviau aptarnauti kino projektorius, palengvinsiančią nekoduotų media failų distribuciją bei leisiančią realiu laiku transliuoti bet kokią vaizdo ir garso medžiagą iš centrinės būstinės į pasirinktus kultūros centrus.

Vaizdo transliacijos funkcionalumas labai paprastas: esant pakankamam interneto ryšiui KC, iš centrinės būstinės, kurioje būtų įrengtas vaizdo signalų enkoderis, būtų galima realiu laiku transliuoti vaizdo ir garso medžiagą iš kompiuterio, kameros ar kito šaltinio į vieną ar kelis pasirinktus kultūros centrus. Tokiu būdu galima transliuoti / vesti mokymus, konferencijas, pasitarimus ir pan. Atgalinis ryšys iš KC salės įmanomas papildomomis priemonėmis, priklausomai nuo poreikių, ir į šiuos

skaičiavimus neįtrauktas. Paprasčiausias pavyzdys galėtų būti *google+* paslauga su uždromis grupėmis, grupiniais pokalbių kambariais ar net grupiniais vaizdo skambučiais.

Centralizuota failų distribucija paremta principu, kad vykstant renginiui / paskaitai / peržiūrai, prižiūrintis ar moderuojantis darbuotojas kompiuteryje, kuris skirtas vaizdo medžiagos pateikimui į ekraną, randa visą reikalingą iš anksto paruoštą medžiagą. Medžiaga talpinama *ftp* serveryje, iš kurio kiekvieno KC kompiuteris automatiškai parsisiunčia medžiagą, kai tik įvyksta tam tikri atitinkamos saugyklos vietos failų pakitimai. Kiekvieno KC failai saugomi tinklinėje saugykloje, kur, esant poreikiui, gali būti koduojami ir apsaugomi nuo galimo kopijavimo. Tinklinė saugykla gali būti sinchronizuojama net esant išjungtam kompiuteriui. Lentelėje Nr. 2.33. pateikiama preliminari vaizdo transliacijos ir centralizuotos failų sistemos sąmata, kuri, priklausomai nuo poreikių, gali kisti.

2.33. lentelė. Papildomo funkcionalumo sąmata ▼

Tiesioginio transliavimo įranga:			
3 įvesties šaltinių H.264 enkoderis Extron SME 100	1 vnt.	LTL 13,459.40	€ 3,890.00
H.264 dekoderis Extron SMD	20 vnt.	LTL 76,120.00	€ 22,000.00
	Viso:	LTL 89,579.40	€ 25,890.00
Centralizuota failų distribucija:			
Hostex paslaugos: 100GB talpa, 100Mbps pralaidumas		129lt/mėn	
Asus VIVO PC VC60 kompiuteris	20 vnt.	LTL 27,830.00	€ 8,043.35
AOC e2050Swda - LED monitor - 19.5"	20 vnt.	LTL 4,863.54	€ 1,405.65
D-Link DNS-320L 2-bay tinklinė saugykla	20 vnt.	LTL 5,201.02	€ 1,503.18
Seagate Desktop HDD ST2000DM001	40 vnt.	LTL 9,565.16	€ 2,764.50
	Viso:	LTL 47,459.72	€ 13,716.68

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

2.6. Išvados

Didžioji dalis aplankytų kultūros centrų yra renovuoti arba šiuo metu renovuojami, tačiau kaip rodo šios tyrimo dalies rezultatai, renovacija buvo ir yra atliekama neatsižvelgiant į šiuolaikinio kino demonstravimo ar kino teatro įrengimo poreikius. Galime teigti, kad sovietmečiu pastatyti kultūros centrai turėjo numatytas kino filmų demonstravimo galimybes. Kai kuriuose tyrime dalyvavusiuose kultūros centruose išlikę senieji juostiniai kino projektoriai, tačiau jie arba neveikia, arba nenaudojami.

Tyrimo rezultatai taip pat atskleidė, kad KC salių būklės renovacijos metu ne retai pabloginamos: dažniausiai nukenčia operatorinės / projektorinės patalpos bei akustinės renginių salių savybės, kurių reikšmė tiek kino, tiek bet kurio sceninio meno (koncerto, spektaklio) kokybei ypatingai svarbi.

Vertinant dabartinę KC salių būklę projekcinio ekrano, garso įrangos bei žiūrovų kėdžių atžvilgiu, dauguma salių gali būti tinkamos kino rodymui, priklausomai nuo keliamų kokybinių reikalavimų, tačiau kino projektorinės patalpos (kai kur iš dalies, kai kur pilnai) netinkamos projekcinės įrangos montavimui.

Fizinė kultūros centrų situacija renovacijos atžvilgiu: 12-oje kultūros centrų iš vertintų 29-ių, visiškai pabaigta salių renovacija. 8-juose KC renovacija vyksta šiuo metu, tačiau salės dar nerenovuotos. 3-juose KC renovacija tebevyksta, bet salės jau renovuotos. 2-juose šiuo metu vyksta salės renovacija. 3-juose renovacija neatlikta, tačiau planuojama ir 1-ame KC renovacija neatlikta ir neplanuojama.

Atsižvelgiant į skaitmeninio kino poreikius, KC esantys juostiniai kino projektoriai neturi jokių panaudojimo perspektyvų – juos visus reikėtų keisti, įrengiant naujus.

Visuose kultūros centruose reikia keisti projekcinius ekranus, nes senieji yra netinkamo formato, neatitinka šviesos atspindėjimo rodiklio „gain“¹⁹ ir yra susidėvėję.

Nei vienas kultūros centras neatitinka kino garsui keliamų akustinių reikalavimų, tad visuose reikia atlikti akustines salių korekcijas. 100% perdaryti salės akustiką kino reikmėms būtų neįmanoma, nes tokia erdvė netiktų kitokiai veiklai – teatrui, koncertams, – tačiau koncertų sales įmanoma modifikuoti akustiškai priartinant iki kino salėms keliamų reikalavimų, nesugadinant ar net pataisant salės akustiką kitų veiklų atžvilgiu.

Visuose kultūros centruose, išskyrus Raseinių KC, reikia montuoti naują kino garso įrangą.

Siekiant kultūros vartotojui suteikti kuo aukštesnę kino bei kitos audiovizualinės produkcijos rodymo kokybę, rekomenduojama kai kuriose salėse esančias kėdes keisti į patogesnes.

Visose operatorinėse, kuriose renovacijos metu yra pakeistas / išplatintas / išpjautas naujas langas, reikėtų keisti esamą stiklo paketą į viengubą stiklą arba daryti atskirą angą kino projektoriaus objektyvui.

Pateikta preliminari garso įrangos sąmata gali keistis, atsižvelgiant į kiekvieno kultūros centro ypatybes. Pagrindinės dalys, t. y. priekinės, centrinė bei žemų dažnių kolonėlės, išlieka pastovios, tačiau atsižvelgiant į salės ilgį bei plotį, gali kisti erdvinio garso kolonėlių bei stiprintuvų kiekiai.

Apskaičiuoti projektorinėse patalpose esančių elektros skydinių ir ventiliacijos sistemų atnaujinimo / pritaikymo skaitmeninei kino įrangai sąmatas sudėtinga, nes tam reikalinga parengti specialius projektus, kuriuos atlieka specialias atestacijas ir leidimus turinčios projektavimo įmonės.

Papildomo skaitmeninės įrangos funkcionalumui užtikrinti, gali prireikti tinklo įrangos ir/ar geresnės interneto prieigos, nei šiuo metu įdiegta tyrime dalyvavusiuose kultūros centruose.

Tyrimo rezultatai rodo, kad įdiegti skaitmeninę kino įrangą bei pritaikyti kino rodymo reikmėms, potencialūs tik 25 iš 29 tirtų Lietuvos kultūros centrų, todėl ekonominių investicijų atsiperkamumo vertinimą siūloma atlikti šiems kultūros centrams: Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Elektrėnų,

¹⁹ Vaizdo sustiprinimo koeficientas (gain) - tai viena svarbiausių projektoriaus ekranų savybių. Vaizdo sustiprinimo koeficientas rodo kiek kartų nuo ekrano atsispindėjęs šviesos srautas yra ryškesnis už šviesos srautą, statmenai nukreiptą į ekrano paviršių, kurio gain yra laikomas 1. Pavyzdiniu ekrano paviršiumi (etalonu) laikomas ekrano paviršius, padengtas magnio karbonatu arba titano dioksidu. Šaltinis: http://www.paintonscreen.lt/lt/duk#anchor_12 (žiūrėta 2014.12.15)

Ignalinos, Jonavos, Kaišiadorių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Šilutės, Širvintų, Skuodo, Tauragės, Ukmergės, Utenos.

III. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:

3 DALIS: KULTŪROS OBJEKTŲ DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMO BEI NAUJŲ DARBO VIETŲ POREIKIO VERTINIMAS

Trečioje tyrimo dalyje pateikiamas sociologinis tyrimas 20-yje atrinktų kultūros centrų, kuriuose atlikti kokybiniai kultūros centrų darbuotojų interviu. Ši tyrimo dalis įgyvendinta Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos kultūros centruose.

Kokybinio tyrimo tikslas – išsiaiškinti, kokia žmoniškųjų resursų situacija atrinktuose Lietuvos kultūros objektuose, įvertinant esamų darbuotojų užimtumą, kvalifikacijos dirbti su skaitmenine kino demonstravimo technika lygį bei naujų darbo vietų kūrimo poreikį.

Kokybinio tyrimo ataskaitą sudaro keturių klausimų analizė: 1) Kokia kultūros centrų darbuotojų patirtis ir kompetencija kino srityje; 2) Koku būdu vykdomas žiūrovų pritraukimas į kultūros centrų organizuojamus renginius; 3) Kokia kultūros centrų patirtis kino demonstravimo veikloje; 4) Koks būtų kultūros centrų darbo organizavimas įdiegus skaitmenizuotą kino techniką.

Šios tyrimo dalies rezultatai svarbūs vertinant bendrą investicijų poreikį į regioninių kultūros centrų įveiklinimą kino sklaidai vykdyti bei galimą projekto atsiperkamumą, kadangi atskleidžia ne tik žmoniškųjų resursų situaciją, bet ir KC vadovų pateiktą miesto bendruomenės kultūros produktų vartojimo ypatybes, intensyvumą, tradicijas bei galimybes.

3.1. Įžanga

Kokybinio tyrimo tikslas

Išsiaiškinti, kokia žmoniškųjų resursų situacija atrinktuose Lietuvos kultūros objektuose, įvertinant esamų darbuotojų užimtumą, kvalifikacijos dirbti su skaitmenine kino demonstravimo technika lygį bei naujų darbo vietų kūrimo poreikį.

Kokybinio tyrimo objektas

Atrinktų miestų kultūros centrų vadovai ir darbuotojai.

Kokybinio tyrimo vieta ir laikas

Kokybiniai interviu atlikti 2014 m. rugpjūčio – rugsėjo mėnesiais dvidešimtyje Lietuvos miestų kultūros centrų: Širvintose, Kupiškyje, Biržuose, Rokiškyje, Šakiuose, Kretingoje, Plungėje, Ukmergėje, Mažeikiuose, Radviliškyje, Šilutėje, Tauragėje, Kelmėje, Utenoje, Kėdainiuose, Elektrėnuose, Lazdijuose, Molėtuose, Ignalinoje ir Birštone.

Interviu trukmė

Kokybinio interviu trukmė – nuo 15 iki 50 minučių. Viename mieste atliekamas vienas ar du interviu. Vieno interviu metu dalyvauja iki trijų informantų: kultūros centrų darbuotojų.

Klausimynas, kuriuo remiantis vykdyti kokybiniai interviu, pateiktas Priede Nr. 3.1.

Tyrimo ataskaitoje naudojamas **žymėjimas** skaitmenimis, kiekvienam miesteliui priskiriant skaitines reikšmes nuo vieno iki dvidešimties: 1 – Širvintos, 2 – Kupiškis, 3 – Biržai, 4 – Rokiškis, 5 – Šakiai, 6 – Kretinga, 7 – Plungė, 8 – Ukmergė, 9 – Mažeikiai, 10 – Radviliškis, 11 – Šilutė, 12 – Tauragė, 13 – Kelmė, 14 – Utena, 15 – Kėdainiai, 16 – Elektrėnai, 17 – Lazdijai ir 18 – Molėtai, 19 – Ignalina, 20 – Birštonas. Jei interviu dalyvavo keletas informantų, žymėjimas yra atitinkamai: *1.1, 1.2; 1.3; 2.1; 2.2; 3.1, 3.2* ir t.t. Informantas žymimas raide I, tyrėjas – raide T. Ataskaitos autoriaus pastabas cituojamame tekste pateikiamos laužtiniuose skliaustuose.

Darbo struktūra

Kokybinio tyrimo ataskaitą sudaro trumpas informantų charakteristikų pristatymas; kokybinių interviu analizė dalijama į keturis skyrius: 1) Kultūros centrų darbuotojų kvalifikacija, patirtis ir kompetencija kino srityje, 2) Žiūrovų pritraukimas į kultūros centruose organizuojamus renginius, 3) Kino demonstravimo patirtis kultūros centruose 4) Kultūros centrų darbo organizavimas įdiegus skaitmenizuotą kino techniką; baigiama apibendrinančiomis išvadomis.

Analizės prielaidos ir apribojimai

Informantų nuomonės, kitaip nei objektyvių faktų, negalima laikyti pagrindu apibendrinimui visiems tiriamiems kultūros centrams. Kiekviena išskirta kategorija yra nagrinėjama ir vertinama konkrečiam kultūros centrai ar požymi atitinkančių kultūros centrų grupei.

Pusiau struktūruotų klausimų interviu ir dvidešimt interviu išrašų pateikiami atskiruose šios ataskaitos prieduose Nr.3.2.

Tyrimo analizėje duomenys pateikiami naudojant gramatiškai taisyklingą lietuvių kalbą. Prieduose pateikiamuose pilnuose interviu išrašuose kalba netaisyta.

3.2. Informantų charakteristikos

Informantų amžius svyruoja nuo trisdešimt šešerių iki penkiasdešimt šešerių metų (kai kurie informantai nebuvo paklausti arba neįvardino savo amžiaus).

Informantų darbo patirtis tiriamuose kultūros centruose įvairi: nuo penkerių iki trisdešimt devynių metų.

Informantų pareigos – direktorius(-ė), direktoriaus(-ės) pavaduotojas, direktoriaus(-ės) pavaduotojas(-a) kultūrinei veiklai, garso, šviesos ir scenos įrengimų padalinio vadovas, inžinierius, kino mechanikas, kino technikas, fotografas, garso inžinierius, kultūrinių renginių organizatorius(-ė), renginių koordinatorius(-ė), kultūrinės veiklos vadybininkas(-ė) bei poilsio ir pramogų organizatorius(-ė).

Informantų užimama etato dalis kultūros centruose paprastai yra pusė, pilnas arba vienas ir pusė etato. Tiriamųjų išsilavinimas dažniausia aukštasis meninis, techninis (mechaninis), inžinerinis, pedagoginis ar vadybinis.

Vyresniųjų informantų išsilavinimas įgytas iki 1990-ųjų metų, todėl šie darbuotojai anglų kalbos žinių neturi. Tačiau techninių specialybių darbuotojai išmano programų kalbą, tad ir specifinę anglų kalbą. Garso, šviesos operatorių ir kitų techniką aptarnaujančių darbuotojų darbo užmokestis svyruoja maždaug tarp 1000 – 1500 lt per mėnesį. Kultūros centrų darbuotojų darbo laikas lankstus, apimantis ir savaitgalius.

3.3. Kultūros centrų darbuotojų kvalifikacija, patirtis ir kompetencija kino srityje

Kai kuriuose kultūros centruose – Širvintose, Kupiškyje, Biržuose, Ukmergėje, Utenoje – tyrėjas turėjo galimybę asmeniškai pasikalbėti ne tik su kultūros centrų vadovais, bet ir su kino mechanikais, šviesos ir garso operatoriais. Ignalinoje, Kelmėje, Ukmergėje, Šakiuose, Rokiškyje, Biržuose – bendrauta su renginių organizatoriais, kultūrinės veiklos koordinatoriais. Tai leidžia tiksliau įvertinti darbuotojų įgūdžius ir patirtį nagrinėjamos veiklos srityse, formuoti pagrįstus apibendrinimus.

3.3.1. Kino technikų specializacija, patirtis ir profesiniai įgūdžiai

Vos keliuose tiriamuose kultūros centruose dirba profesionalūs kino mechanikai: Biržuose, Ukmergėje. Kituose kultūros centruose darbuotojai kelia kvalifikaciją kursuose, reikiamų žinių įgyja per darbo patirtį. Į klausimą „Ar esate įgijęs specializuotą išsilavinimą kino srityje?“ atsakoma:

1) nurodant, jog žinios įgytos mokantis kursuose:

„Ne, aš kino srity, tai aš... daugiau turbūt kursus kelis kartus ten... praėjau. Jau kaip... kaip papildoma specialybė.“ (1.3)

2) nurodant, jog žinios sukauptos per darbo patirtį:

„Išsilavinimas, tai... Esu inžinierius – elektrikas. Va, prisitaikęs dirbti. Kiek čia, va, trylika metų su aparatūrom dirbu...“ (2.2)

„Išmokęs, išmokęs žmogus.“ (4.1)

3) gilinamasi į sritį, nes darbas sutampa su pomėgiais:

„Hm, išmanantys savą sritį – tiek vienas, tiek kitas. Ir ne tik tai siaurai, kad, ar kinas, ar garsinimas, ar fotografija, šitiem vyram ką duosi iš techninių, technologinių sričių, tai tą ir padarys.“ (14.1)

3.3.2. Lingvistinė darbuotojų kompetencija

Tiriamų kultūros centrų darbuotojų anglų kalbos žinios dažnu atveju yra labai menkos. Anglų kalbos žinios taip pat yra susijusios ir su informantų amžiumi. Vyresni darbuotojai mokėsi prancūzų, vokiečių, rusų kalbas.

„Nu, kad minimalus. Prancūzų mokiausi mokykloj, tai ir tų pagrindų gerų neturiu...“ (2.2)(50 m.)

„I2.: Rusų, lenkų rašau.“

T.: Supratau. O anglų kalbos pagrindų kaip ir nėra ar ne? Supratau. O pas operatorių?

I2.: Irgi, manau, kad ne. Ne, pas mus vokiečių.“ (5.2)(43 m.)

„Su anglų kalba pas mus truputėlį yra sunkiau. Jau sakiau, kad reikia kažkokių kursų.“ (9.1)

„Tai jau čia būtų problema. Nes, aišku, mes visi esam to, to tokio vidutinio amžiaus. Baigėm mokyklą, kada mokėmės rusų kalbą ir ta užsienio kalba buvo tokia, nu, papildoma ir nelabai privaloma. Tai, aišku, tos mūsų žinios yra sudėtingos, bet gal viskas įmanoma, tai...“ (11.1)

Tačiau išimtimi galima laikyti techninį darbą atliekančius darbuotojus. Jie moka dirbti kompiuterinėmis programomis, domisi vaizdo, garso technika, todėl išmano ir techninį žodyną.

„Techniškai – tai man jokių problemų nėra. Kalbėti yra sunkoka, nors... nors, va, per renginį, jeigu... būna užsieniečiai, tai ta... ta techninį... reng... Kas lie... reikalinga renginiui, tai susikalbam. (...) Ne, tas, kas... Tas, kas liečia tenais visus tuos... parametrus, tai man kai kada netgi lengviau, kai jie yra anglų kalboj, ne... negu... lietuviškai. Lietuviškai kai yra, reikia pagalvot, o kai... iškart pamatai tą... anglišką pavadinimą, tai žinai apie ką eina... eina iš karto kalba.“ (1.3)

„Žinokit, aš mažiau, nes yra dar... mes dviese dirbam, tai yra... ehm... Vienu žodžiu, irgi panašiai – elektrikas ir garsistas, bet mes kartu darom renginius, nes ir... Jis kompiuteriją baigęs, tai, va, jįsai daugiau gaudosi tuose reikaluose. Tai aš...“ (2.2)

„I.: Mano ne... O tie vaikai moka. Anie moka... Anie moka.“

T.: Apšvietėjas ir garsistas?

I.: Jo, jo... Ir garsistas, jo...“ (3.1)

„Bet, sakykim, garso, jeigu mes kalbam prie garso, tai jis pakankamai laisvai...“ (7.1)

„I.: Ai, tai ne! Nu, taigi, vis tiek gi kompiuteriai visi anglų kalboj.“

T.: Man direktorė minėjo, kad Jūs kompiuteriuose labai – su kompiuteriais dirbat, gaudotės programose. Ar ne?

I.: Nu jo...“ (8.1)

„Garso operatorius lygiai taip pat, gi irgi viskas anglų kalba. Lietuviškai tikrai nieko neturime. Ir rusiškai neturime. Viską verčiasi patys. Techninė kalba, ta prasme, nemato problemų. Nu, tai pagaliau yra ir šiuolaikinė technologijom... Gali paprasčiausiai, kad ir sakykime... Dar kitų yra... Bet viskas susitvarko. Bent iki šio momento nebuvo jokių problemų... su technikais, kad jie pasakytų „mes nesuprantam, kas čia parašyta“.“ (12.1)

Taigi techniką aptarnaujantys darbuotojai turi reikiamas anglų kalbos žinias. Tuo atveju, jei darbuotojas kalbos nemoka, konsultuojamasi su anglų kalbą mokančiu kolega.

3.3.3. Darbuotojų patirtis dirbant su serveriais, failų montavimu, įgarsinimu, apšvietimu

Kultūros centrų darbuotojus pagal žinias ir patirtį dirbant su specialia kino demonstravimo technika galima dalinti į keturias grupes: 1) susipažinusių ir naudojančių naujausią kino demonstravimo techniką, 2) demonstruojantys kino filmus naudojant projektorius, 3) turinčius patirties tik su juostine sistema arba 4) visai neturinčius patirties dirbant su kino technika.

Į pirmąją grupę – susipažinusių ir naudojančių naujausią kino demonstravimo techniką – patenka tik profesionalią kino techniką turinčių kultūros centrų darbuotojai, arba darbuotojai, savarankiškai naudojantys naujausią kino techniką.

„Geriau paklauskite, su kokia nedarbate, tai jums paprasčiau bus. Ir su angliniais teka dirbti... Dar kultūros centre stovėja. K..KPT. Angliniai... Nu kas tenai – šešiolikos milimetrų, ten... Paskui... tie kajenai... tie, nu, nešiojami tie... Armijoje su kajenais, paskui su dvidešimtais KPK, su... su KPT, su MEU, ten, nu vienu žodžiu – daug. Vienu žodžiu, praktiškai, visus praėjau... Su dvidešimt trys KPK filmus, o šitą taip dabar per blueray, per bluetooth“q.“ (8.1)

Nesant sąlygų įdiegti naujausią techniką kino centrų salėse, išbando ir dirba su jomis savarankiškai:

„Kas liečia blu-ray'jų, tai aš žinau, netgi naudoju namuose, bet... čia, kultūros namuose, tai turbūt mes niekad nenaudojam tokio dalyko.“ (1.3)

„Dailininkas mūsų, tarkim, šitoj srity irgi jisai... kažkada tai... turėjęs ir savo... ehm... reiškia, reklamos įmonę, tai jis puikiausiai... 3D formate dirba (...) Jis ir „Autokado“ programa puikiausiai dirba, ir jokių problemų neturėtų...“ (13.3)

Antrajai grupei priklauso didesnė dalis kultūros centrų darbuotojų. Netgi tuo atveju, jei kinas nėra nuolat demonstruojamas, jis rodomas tam tikrų renginių metu, todėl kino mechanikai ar garso ir šviesos operatoriai yra įgudę naudotis projektoriais, multimedia:

„Nu, su multimedia... Su DVD... Dirbdavom. Irgi statydavom. Tik... Ir čia vyksta... DVD pasistatom – pasirodom.“ (3.2)

„Kaip ir sakau, mes iš tikrųjų tos aparatūros net neturim, turim tą DVD grotuvą standartinį, multimediją, per kurią, nežinau, galim...“ (11.1)

Trečiajai grupei priklauso vyresnės kartos kino mechanikai. Šie specialistai su naująja technika nėra dirbę.

„Nu, kažkada kuris dirbęs, tai yra, bet jisai su skaitmenine tikrai nėra niekada dirbęs. Jam jau šešiasimt metų, jis tikrai yra dirbęs su ta senąja technika, jis būtent, pas jį net specialybė yra kino mechanikas.“ (10.1)

Tačiau tokiu atveju kultūros centrai ieško jaunų žmonių, kurie galėtų demonstruoti kiną centre.

„Yra kitas vaikinys, kuris dirbs nuo rugsėjo. Nes mes apšvietėjo neturėjome čia nuo pavasario, tai Karolį buvom vasarai priėmę, nes jis dar labai jaunas, jam tik šešiolika metų.“ (10.1)

Į ketvirtąją grupę patenka tie kultūros centrai, kuriuose jau keletą metų reguliariai nėra demonstruojamas kinas. Todėl nėra su kino technika dirbančio žmogaus. Tačiau tokiu atveju kultūros centrų vadovai linkę apmokyti savo darbuotojus arba sukurti papildomą darbo vietą.

„Neturim kino žmogaus.(...) ir rastume žmogų, sakykime, jeigu tai būtų, mes ir pasistengtume, kad atskirą žmogų rastume, jeigu tai būtų iš tikrųjų tokia rimta investicija, apie ką jūs šnekat.“ (15.1)

„Dar, tarkim, yra ten garsistas ar šviesos operatorius. Tai jeigu atsirastų, ir jiems, kaip sakykim, dadėjus etato kažkiek, davus to kino... Manau, kad ten viskas išsispręstų.“ (17.1)

Beveik visuose tiriamuose kultūros centruose darbuotojams tenka susidurti su failų montavimu. Video studija ir tam pritaikyta technika gali pasigirti tik aktyvus ir nuolat kino srityje veiklas vykdančias Ukmergės kultūros centras.

„Pas mus yra ... video studija. Dar yra ten toks vienas žmogus, kuris... filmuoja, montuoja... renginius“ (8.1)

Kituose kultūros centruose failų montavimas paprastai yra paremtas ne profesionaliomis žiniomis, tačiau asmenine kultūros centrų darbuotojų pastanga ir įdirbiu.

„Movie maker'is tai čia pats paprasčiausias variantas, tai ir žaidi, daraisi kažką, bet va... Tai, kai pats iš savęs darai, tai kažkas, kažkas vis tiek gaunasi. Aišku, nieks gi mum nepamokino, programos vis tiek naujos, visi niuansai, tokie kaip sakoma, kur tobulėja... Jo, jo...“ (5.2)

„Vaizdo, garso... tai aš praktiškai... vos ne kiekvieną dieną šitą darbą darau, nes kas liečia garso, tai čia... įrašius kūrinių, tai iš pradžių jį... išsipakuoji, susi... susidėlioji kaip reikia... kiekvieną.“ (1.3)

„Mes ir filmuojam, ir montuojam, ir karpom, ir, ir piešiam – viską patys.“ (4.1)

„Kaip pasakyt jums dabar... Inžinierių... Su multimedijom, su viskuo... Tai čia irgi – lygiai taip pat ir filmus patys apdoroja, ir... ir... pristatom ir karpom...“ (12.1)

Įgarsinimo ir apšvietimo darbai tiriamuose kultūros centruose atliekami kiekvieno renginio metu. Šioje srityje paprastai dirba savo srities profesionalai.

„Ir iš tikrųjų ten... irgi pas mus yra ir pultai, užprogramuojamos tos šviesos kažkokiu būdu, yra ten visokie... visokie dalykai, kur yra programavimas, kad reikia būtent tokio apšvietimo... Tai nėra tikrai mygtuko paspaudimas ir, ir išjungimas. Yra, yra kažokie dalykai, kuriuos reikia išmanyti ir suprasti, ir visą tai mūsų tas jau... šviesos inžinierius tai... viską daro ir supranta, ir nekyla jokių problemų.“ (18.1)

3.3.4. Darbuotojų įgūdžiai renginių/kino rinkodaroje, vadyboje, seansų planavime, tinklelio sudaryme, edukacinių užsiėmimų organizavime, koordinavime

Organizuodami renginius kultūros centrai pasikliauja ne tik šios srities specialistais, bet dažnai linke darbus dalintis tarpusavyje. Ypatingai tuomet, kai kultūros centre veikia vietiniai kolektyvai. Kiekvienas kolektyvo vadovas atsakingas už veiklas savo srityje. O bendrai už kultūros centro renginių organizavimą atsakingas žmogus susistemina renginių tinklelį, koordinuoja procesą.

„Renginių režisierė ir kultūros vadybininkė yra. Praktiškai dvi pagrindinės moteriškės, kurios... Kurios tarsi užsiima... Bet, bet lygiai taip pat, sakykim, porą renginių, galėčiau pasakyt, kad ir aš pats [pabrėžia] pagrinde organizuoju. Yra kiti renginiai specifiniai pagal žanrą, kuriuos kiti specialistai organizuoja ir, aišku, beveik visų renginių yra kolektyvinis darbas. Vis vien, kaip ten bebūtų, be komandos praktiškai nelabai kas čia būna.“ (6.1)

„pagrindas yra kolektyvų vadovai, vadovai, kurie dirba su kolektyvais, bet jie ir daro renginius ir projektus. Pas mus nėra, kad kas nors čia vienas turi ateiti ir visiems daryti renginius, pas mus kiekvienas žmogus daro pagal savo galimybes“ (7.1)

„Ne, mes esam išsidėlioję. Matot, tokia yra situacija... Mes dar turim daug kolektyvų – virš dvidešimt... Tai mes ir kolektyvais rūpinamės: ir juos rengiam, ir... Renginius tai darom visi.“ (13.2)

„su renginių organizavimu tai, dabar pagalvot reikia, nu kokie, vienas trečdalis iš tų penkiasdešimt keturių [darbuotojų]“ (14.1)

„Nu tai sakykim... aš ir mano kolegė Roma, mano pavaduoja... tai mes dviese užsiiminėjame statydami programas, o toliau tai kiekvienas pagal savos šakos žanrą, sakykim... ten mėgėjų būrelių, ar teatro, ar choro vadovas organizuojasi savo renginius, ten ir panašiai... kiekviena ta kažkokia srities pozicija turi kažkokį savo vadą, kuris rūpinasi savo renginių organizavimu...vat. (...) tada mes nesikišam, tada kolektyvo vadovas, jis jau pats už viską atsako, o mūsų misija padėti ten ir panašiai. Tai kaip ir sakau, tiesiogiai su renginiais tai du esam, o jei pridėjus, tai dar šeši kokie būtų...“ (20.1)

Kai kurie centrai turi atskirą pareigybę – kultūrinių renginių organizatorius(-ė), renginių koordinatorius(-ė), kuriai yra patikėtas renginių organizavimas.

„Taip. Visų renginių. Sakykim, profesionalių daugiausia ir... ir vietinės reikšmės, sakykim. Mūsų yra dar režisieriai, kur veda tuos renginius ir kažkiek, nu, parežisuoja. O šiaip visi renginiai... visi derinimai... (...) Reguliavimas renginių yra mano“ (3.1)

Kita vertus, jei nėra specialios pareigybės, kiekvienas kultūros centro vadovas yra atsakingas ir už renginių organizavimą:

„Yra dvylika filialų, kurie visi su renginiais dirba, tai, nu, visuose. Kiekvienam yra po vadovą... filialo kaip vadovas, tai... jie visi dirba... su renginiais.“ (1.2)

Planuojant renginius paprastai sudarinėjami mėnesio arba sezoniniai planai.

„Va, aš turiu tokius savo planelius... Tiesiog, va, jau dabar ir naujam sezonui.“ (3.1)

„vat prieš sezoną, nes jau mes sakykim rugpjūčio pabaigoj, rugsėjo, ten, pirmą savaitę susistatom grafikus, kurių laikomės, nu, visus metus – iki birželio pirmos.“ (4.1)

„Mhm. Planuojam mėnesiui, darom kino repertuarus, spausdinam, juos visur platinam, tai, faktiškai, mėnesiui susistatom visą laiką.“ (8.3)

„Tai be abejo, žinoma. (...) Ta prasme mes maždaug mėnesį ir dešimt dienų į priekį, taip jau, susistatome“ (20.1)

Taigi kino seansų tinklelio sudarymas neturėtų sukelti sunkumų, nes kultūros centrų darbuotojai tiriamu laikotarpiu taip pat formuoja ir derina renginių tvarkaraštį.

„Tai čia puikiausiai vadybininkas, jisai dirba tą darbą iš esmės, jo ir yra salių... Ee... Užimtumas, vadinamasis tinklelis, kas, kokia auditorija, kada ir... Tai nuo, nuo jos... Mm... Ir jinai dirba ir su mūsų, ir su atvykstančia pro, produkcija ir, ir... Be visų kitų, tai vat, čia vadybininko darbas yra kultūrinės veiklos, kuris iš esmės tiesiog integruotųsi.“ (7.1)

3.3.5. Darbuotojų kvalifikacijos kėlimas

Visų tiriamų kultūros centrų vadovai sutinka, kad būtų įdiegta skaitmeninė kino technika. Taip pat pritariama ir darbuotojų mokymams ir kelionės išlaidų į Vilniuje vykstančius mokymus kompensavimui.

„Tai, tai, be abejonės... Čia... Em... Visiškai, net ne klausimas. Bent jau mūsų kultūros centre, tai čia net... Ee... Man negirdint galima bet ko paklausti: pirmas iš tikrųjų yra žmonių mokymas, kvalifikacijos kėlimas. Absoliučiai visi žmonės turi galimybę dirbdami, nesikeldami nuo darbo studijuoti bet kokioj aukštojo mokykloj, lankyti bet kokius mokslus. Sudarom šimtu procentu visas galimybes – finansines, laiko prasme ir visa kita – ir tas pats su kvalifikacijos kėlimu.“ (7.1)

Netgi esant labai ribotam biudžetui ieškoma sprendimo galimybių.

„Į kvalifikacijos kėlimą tas žmogus, ar koks nors kitas, atvažiuotų. Nu, ten galimybės mes tokios, kaip ir, ne... nevisada, net dažniau nesuteikiam dabar. Bet, ta prasme, čia Vilnius netoli, mūsiškiai kažkaip visai mielai nuvažiuoja iš tiesų. Net patys važiuoja.“ (1.1)

„Tai, sakykim, jeigu iš mūsų, nes dabar šiai dienai ir komandiruotei nėra skirta nei vieno lito visiems metams... O komandiruotės, sakysim, išvykom, mokymuisi... tai mokomės tik ten, kur jau kažkaip nuvažiuojam... kažkaip tai nuvažiuojam ir, ir ten, kur nereikia mokėti už, už seminarus. (...) Tai aišku, nuvažiuotume.“ (2.1)

Apibendrinus, galima teigti, jog jaunosios kartos profesionalių kino mechanikų kino centruose nėra. Paprastai garsu, apšvietimu, kino demonstravimu rūpinasi vienas – du darbuotojai. Vaizdo ir garso techniką aptarnaujantys darbuotojai įgyja žinias ir formuoja įgūdžius savarankiškai bei lankydami kursus. Nors ir menkos yra tiriamųjų anglų kalbos žinios, tačiau tai nesudarytų kliūčių naudojimuisi skaitmenizuota kino technika, nes beveik visi darbuotojai išmano techninę programų kalbą. Renginių organizavo srityje tiesiogiai ar netiesiogiai dirba apie trečdalį kultūros centro darbuotojų: kultūros centro vadovas, kultūrinių renginių organizatorius / koordinatorius bei menų būrelių vadovai.

Visų kultūros centrų vadovai sutinka išleisti savo darbuotojus į kvalifikacijos kėlimo kursus, kuriuos apmokėtų „Vilniaus kino klasteris“. Kultūros centrai turi galimybę padengti darbuotojų kelionės išlaidas. O jei tokia galimybė nenumatyta kultūros centro biudžete, vis vien būtų ieškoma sprendimo galimybių.

3.4. Žiūrovų pritraukimas į kultūros centruose organizuojamus renginius

Informantai interviu metu kalbėjo, viena vertus, apie kultūros centrų lankytojų pritraukimo būdus: šiuo metu kultūros centrų darbuotojų vykdomą žiūrovų pritraukimą bei galimus žiūrovų pritraukimo būdus įdiegus skaitmeninę kino techniką. Antra vertus, buvo kalbama apie išorinius arba nekontroliuojamus veiksnius, trukdančius žmonių pritraukimui į kultūros centrus.

3.4.1. Žiūrovų pritraukimo būdai

Kalbant apie žiūrovų pritraukimo būdus, reikėtų išskirti dvi analizės kategorijas: 1) iki renginio vykdomos veiklos bei 2) renginio metu ar iškart po renginio vykdomos veiklos.

1) Iki renginio vykdoma informacijos sklaida. Kultūros centrų darbuotojai stengiasi atkreipti žmonių dėmesį ir juos pritraukti į renginius įprastais ryšio kanalais: spauda, radijas, televizija, skrajutės, elektroniniai laišakai, anonsai internetinėse svetainėse, kino repertuaro sudarymas:

„būdavo... skelbimai, realiai... Realiai skelbimai ir tiek. Gal į laikraštį dėdavo. O dabar, tarkim, į renginius tai... skelbimai, laikraštis, facebook'as, asmeninės žinutės ir elektroniniu paštu, ir... „Labas! Pas mus renginys!“... Asmeniniai santykiai.“ (1.1)

„Įstaigų... Įstaigų, kaip sakant, yra elektroniniai, elektroniniai laiškėliai įstaigoms rašomi. Toms pačioms mokykloms... Nu, visom biudžetinėms įstaigoms... Nu, su kuriais mes irgi daugiausiai kontaktuojame, bendraujame... Ir, ir pavieniems asmenims, ir... Nu visaip. Aišku, aišku, neatsisakome afišų, neatsisakom ir, ir spaudos. Vis vien tai yra senos, patikrintos priemonės, kurios, nu, efektyviai veikia. Pas mus yra daug: laikraščiai yra – „Pajūrio naujienos“, yra „Švyturys“... Ee... Vienas laikraštis turi savo (...) skaitovus... Kitas – turi savo. Tad, kaip sakant, daugiausiai ir, ir savo renginius

finansuodami, mes visada į abudu kreipiamės, mielai bendradarbiaujam, vat, ir, ir, ir... Tikrai, ir tikrai turim mes tą žiūrovą. Tai... Turim daug renginių, kur mūsų salės yra pilnutėlės.“ (6.1)

„Toliau – visą laiką būna išspausdinamas kino repertuaras mėnesiui. Tai jis yra kabinamas tiek mokyklose, tiek viešose vietose, padalinama daug skrajučių, ir mūsų puslapyje intensyviai.“ (8.2)

„naujienų užsakymas internetu... puslapyje... Tai kiekvienas gali prisiregistruot, ir gauna jie tas naujienas laišku“ (13.3)

O taip pat žiūrovus bandoma pritraukti novatoriškais būdais: bendradarbiaujant su „bilietai.lt“, vaizdiniais pranešimais elektroniniuose stenduose, „gyvais“ pasirodymais gatvėse, instaliuojant dėmesį traukiančius objektus į viešąsias erdves.

„Atsirado reklaminė... elektroninė lenta ar kaip. Nu, tas ekranas ehm... Ant bibliotekos miesto. Tai į miesto aikštę, ten, kur žmonės daugiausia juda, tai vat ten. Ten dabar naujas būdas. Vat tik, tik, tik praeitą savaitę mes ją paleidom. Ten, ten irgi skirta būtent kultūrinių renginių reklamavimui.“ (17.1)

„I2.: Per ruporą, jo, jo. Padarom įrašus prieš kokias muges, ir yra ant stogo... Va, vienas matosi. Ir... transliuojam tada, ten prieš renginį keletą dienų, ir leidinėjam. Nors žmonės...

II.: Eina čia visi ir girdi. Kažkiek tai... Jo. Tai va. Jie labai gražiai skamba, ir va čia, va čia, kai turgaus dienos, čia labai girdi visi.“ (2.1, 2.2)

„dar vienas dalykas – kultūros centre inicijavom, prieš kiek čia... prieš penkis turbūt, prieš keturis metus... Prieš keturis turbūt. Ehm... „Bilietai.lt“ kasa, kas irgi pastebėjau, kad žmonės perka į krepšinį, arba į renginius visoj Lietuvoj, ar kažkur. Jie atėję, būtinai tas, kuris atėjo – klientas, paslaugos norėtojas, jis skaito reklamą prie kasos, ir tai labai... Nu, efektyviai veikia – žmogus ateina visiškai kito.“ (12.1)

„Darom, formuojam kokį nors reklaminį stendą, reklaminius turinių elementus vietose, kur paprastai nebūna reklamos. Tarkim... buvom čia ehm... Gal daugiau vieną renginį turim, kuriam taip naudojame, tai yra džiaz festivalis. Nu, pavyzdžiui, apkabinam įvairiais... medžiaginėmis, sakykim... reklaminėmis... ant tekstilės pastatą... Dideliais, masyviais. Darom tūrinės raidės ant žiedo su užrašu, kur... kur... žiedas yra. Tiesiog žiedas, pravažiuojant su automobiliais visi: „O! Kas čia?“ Darom ant... reklaminį, sakykim... kaip juos pavadint, ne stendai... Yra tokios reklaminės kolonos betoninės. Ehm... Ne plakatus klijuojam, o ant jų viršaus sodinam kokius nors... balvonus žvėrelius, figūras ar dar kažką tokio... Nu tokie yra netradiciniai... Į juos dažniausiai žmonės... Atkreipia dėmesį, atsisuka. Ar tai veikia juos, kad vat „eisiu į šitą renginį!“... vėlgi – sunku pasakyti.“ (16.1)

„Ir pagaliau mes esame miesto centre... Neišvengiamai, e, žmogus, e, bent vieną kartą savaitėje, jis tikrai pro mus praeina šiaip sau, taip kad mes strategiškai geroj vietoj, (...) tai mes dažnai darom tas garsines įvairias reklamas, mes čia plyšaujam. Išėini tu, tu pašoki, padainuoji, dar ką nors padarai... Ir iš karto mus pamato... Tą darom nuolat ir todėl, kad tai nėra sudėtinga pietų metu dešimčiai minučių išėiti į gatvę ir tu iš karto atkreipi dėmesį... Todėl, kad jau turiu ilgametę patirtį: skelbimas gali kaboti, pavyzdžiui, visą mėnesį, bet niekas jo neskaitys, o prasidėjus kokiam nors, kokiam... Mm... Renginiui viešam lauke, tada žmogus eina... Tada, mm, dar pakabini kokį nors skelbimą, jis ateina ir skaito, kas čia vyksta ir skaito programą. Tai matant tą visą situaciją, mes tada bandom dažnai daryt tokius, nu... pašūkavimus, garsinius, nes jie tada iškart atkreipia dėmesį; žmonės puola paskaityti (...) Mes kartais net pajuokaujam, kad, kad net jeigu ir nemokamas ir viešas renginys, tai kartais iš vis reklamos nereikia. Užtenka, m, paleisti muziką porą valandų aikštėj prieš, kadangi tai stipriai, vis tiek yra centras ir, ir, ir... Gyvena žmonės ir išgirsta, ir jie, jie eina... (7.1)

Jei orientuojamasi į jaunesnius žiūrovus, pasitelkiamos ryšio priemonės internete, sklaida mokyklose. O vyresni žiūrovai pasiekiami naudojant tradicines ryšio priemones: spaudą, radiją, televiziją.

„„Facebook‘as“, jo. Jaunimui ir... E, visai kitaip pagyvenusiai bendruomenei, jiems galbūt daugiau aktuali spauda.“ (5.1)

„O su pritraukimu, tai va, pabendravom, ir jeigu, pavyzdžiui, jaunimui filmas – į mokyklas... paprašom, kad pareklamuotų ir... sužaidžiam. Gal truputėlį sudėtingiau... ehm... tradiciniais būdais reklamuojam, kas liečia renginius suaugusiems. Nu, tai kaip ir visada – kažkokios tai: žiniasklaida, afišos...“ (8.1)

„Tai, tai, sakykim, tos viešinimo priemonės yra vietiniai laikraščiai, turime tris laikraščius, nu, savo svetainėj, aišku, ir, ir „Facebook‘e“. Viską, viską tai darom, bet mes matom per kur ateina žiūrovas, tai yra, tikriausiai, geriausia reklama, tai yra vietinis laikraštis arba, šiaip, yra dar labai gerai, kada kokia nors reklama praeina per televiziją. Nes visi vyresnio amžiaus žmonės sėdi televizoriuj, jaunimas – internete. Tai va, labai geras pavyzdys buvo su Juozapaičio koncertu. Sunkiai platinom bilietus ir kaip tik buvo jo koncertas per televizorių, ten kažkokiam projekte jis dalyvavo, ir po to, sekančią dieną tiesiog labai suaktyvėjo bilietų pirkimas ir, ir, tai va. Tai ta reklama televizijoje tikrai...“ (11.1)

Reikia paminėti, jog tiriami centrai svarbia informacijos sklaidos priemone įvardija socialinį tinklą „Facebook“, kuriame greta įprastos informacijos, pateikiami filmų aprašymai, nuotraukos, treileriai:

„Ten ir treilerius, aprašymus, nuotraukas darom.“ (8.2)

Tačiau kai kurie informantai pripažįsta, kad nėra išnaudoję visų socialinio tinklo teikiamų privalumų renginių organizavime ir žiūrovų pritraukime.

2) Renginio metu žiūrovas yra aktyvus dalyvis. Aktyvus dalyvavimas sudaro prielaidas diskusijoms po renginio bendraminčių rateliuose.

„Nu, ir dabar, sakykim, ar festivalis, ar kas – mes darom su edukacinėm programom. Ypač su Menų spaustuve... Jie, tarsi, kartu kuria spektaklį, parodo, paskui kartu kuria, arba ten apipavidalina... Nu kažką, vat, tokio. Arba aptarimą to spektaklio, tarsi. Jau tą patį primityviausią būdą tokį – ten prie arbatytės, ten pasibendraujant... Tada yra. Jie ieško naujo kažko...“ (3.1)

Informantai pabrėžė, jog, siekiant pritraukti žiūrovą, reikia kokybiško pateikimo, aplinkos ir turinio:

„Tai sakau, pas mus šiaip bendruomenė būtų aktyvi, tiktai irgi, reikia paduoti gerą produktą ir laiką. Nes, iš tikrųjų, mes esam išlepinę savo žiūrovą kokybišku renginiu...“ (4.1)

„Jau ir uteniškiui reikia net, jeigu pasako nebūtinai apie filmą, bet ir apie spektaklį sako, kad aš važiuoju į teatrą pažiūrėt spektaklio, nors tą patį spektaklį čia atveža tas pats teatras. Bet jam jau reikia ir aplinkos. Tai čia ir bet kokio filmo nenumesi ir blogos kokybės garso nenumesi, ir vaizdo. Reikia kokybės ir reikia turinio. Tada žmogų prikviesi ir net ir reklamos super didelės nereikės.“ (14.1)

„Aš manau, jeigu būtų produktas kokybiškas, vertas to, manau, kad eitų.“ (17.1)

Žiūrovų pritraukimui ypatingai svarbus kino filmų naujumas:

„Nu čia naujumas irgi labai svarbu. (...) Kad nebūtų prasuktas. Nes pas mus, kai veikė kino teatras, visada gi rajonai gaudavo paskutiniai ir, kai parodo viską didieji miestai – Vilnius, Kaunas, Klaipėda parodo, tada jau ateina. Tas kopijas tris gauna, sakykim, ar keturias, ten gi praeina tos kopijos. Čia jau kai ateina, nelabai kam įdomu.“ (14.2)

„Tiesiog praeitą savaitę turėjau susitikimą su Jaunimo Taryba, tokia aktyvia labai Tauragės, yra prie savivaldybės, ir tiesiog diskutavom. Jų ir buvo pasakymas, jeigu būtų dar didesnė kokybė, ką mes, sakykime, gauname rimtam kino teatre – vienas dalykas. Antras dalykas – naujesni filmai. Nes mes niekada nepritrauksim ehm... žiūrovą... (...) Nes jeigu mes jau tokį „panešiotą“... Internetinėj erdvėj ar visur kitur, sakykime, jau per.. praėję pro, pro kino teatrus didžiuosius. Tai žmonės migruoja... Atėjo tie laikai, kai... pusvalandis ir tu kažkur...“ (12.1)

Dar vienas būdas pritraukti žmones į renginius – kultūros centre sukurti erdvę žmonių susitikimams, jaukią aplinką jų bendravimui, laisvalaikio praleidimui.

„Ir, ir specialiai pastatėm ir kavos aparatus ir, ir... su ta mintim, kad jie, žmonės, ateitų. Sakykime, aparatai – skani kava, jie ateina paprasčiausiai, nu, pasėdėt, pailsėt, susitikimo vietą jau taip įgauna. (...) Tai irgi vienas iš rinkodaros momentų“ (12.1)

3.4.2. Žiūrovų auditorija

Informantų nuomone, vien kino rodymas neužtikrins pastovios žiūrovų auditorijos. Ją gali užtikrinti kino bendruomenės formavimas, įtraukiant jos narius į kūrybines dirbtuves ir atsižvelgiant į kiekvienos miestelio bendruomenės grupės – 1) šeimos, 2) moksleivių, 3) senjorų – poreikius.

1) Šeima

„Aišku, jeigu dirbsim, galbūt sugalvot kažkokį tokį dalyką, kaip ir... Aišku, ten, nu, vakarais vaikų neprižiūrėsi, bet kokį kampelį vaikam, edukaciją vesti kino filmų, o tėvai eina tegu, filmus žiūri. Vienas iš va tokių plusų būtų (...) Daug kas juk dabar tą pedagoginį baigę, viena iš jų, tai ir aš tą edukologinį, psichologija irgi buvo. Tai mes laisvai galim tą vykdyti, jokių pažeidimų nedarom gi. O čia, pavyzdžiui, mes, vis tiek, viena kaip auklėtoja, tada plius, kuris veda, tai, aš manau, tikrai būtų vienas iš plusų. (...) Vat, pavyzdžiui, yra kavinės, nu, galbūt kavos automatus pastatysim, nu, čia reikia vėlgi svarstyt, žiūrėt. Irgi tas, vat, pritraukia. Va tada, kai mes darėm estradoj kino filmų festivalį pirmąjį, tai ten turėjau tokį pažįstamą, jinai popkornų, ten cukraus vata, kava, arbata. Tai, nu, faina, žinokit, eina, perka.“ (19.1)

„Šeimos... Labai aktyvios šeimos darosi... Nes daug yra, yra atvažiavusių iš, iš, tarkim, Vilniaus gyventi į Širvintų rajoną. Ir šeimos, iš tikrųjų, buriasi, darosi: yra ir tėvų klubas, nu, žodžiu vis, būna, susiburia, ir jiems taip kažkaip tai jiems yra... ehm... Būtų.“ (1.1)

2) Moksleiviai

„Dar, manau, labai sektųsi... vaikams. Jeigu susitarus su mokyklom, mes, iš tikrųjų, bent... Tada tikrai, tikrai pilna salė... Gal net ir du seansus, ten vieną paskui kitą... Bet tai tada dienos metu reikėtų daryti... Ir ne... n... ne savaitgalį.“ (1.1)

„Dabar atvežė tą filmą, atrodo toks, kaip ir pamokantis, ir visa kita... Dar, dar, dar tie mokytojai, dar nelabai įsikerta, kad tai, kas tai yra, ta edukacija pamokanti... Bet aš manau, kad... Pirmi žingsniai padaryti iš mūsų pusės, tiktai reikia... Sukt tą visą reikalą ir, ir... Turėtų įsisukt.“ (5.2)

„Kuo daugiau, kuo įvairiau, taigi visada yra tuo įdomiau. Jeigu ten ir kažkokie... ar ten lietuviškas kinas bus rodomas, ar kažkokie aktoriai, režisieriai, tai visa tai yra įdomu žmogui. Pamatyti tikrą, gyvą... personažą ar tai žmogų, ar tai kažkokį... Nu, tai aišku. Arba ten kažkokie edukaciniai žaidimai (...) tarkim, jeigu ten istorijos kažkoksai ten vienuoliktokų... ten gruodžio mėnesį jie mokosi apie kokį ten Didįjį Tėvynės karą, aš kaip pavyzdį sakau, ir jūs, tarkim, į, į, į... įtraukiat į savo programą kažkokį tai filmą, jį demonstruoti visoj Lietuvoj... Ir tai labai tinka istorijos mokytojoms, tarkim, kaip pastiprinimas... Tai be abejo! Tai mokytojai tiesiog surinks čia pilnas sales jums. Tai čia net vienareikšmiškai. Bet jeigu jūs pataikysit į jų mokamąją programą. Aišku, jeigu nepataikysit... galbūt ateis dėl bendro intereso pasižiūrėt ar kažką. Bet jeigu dar programose sporto kažkokie dalykai, ne tik istoriniai ar dar kažkokie geografiniai, biologiniai, kažkokie... gamtos pažinimo, ten vaikams mažiems ar dar kažkas tai tokio... Manau, kad tikrai. Mokytojai tikrai atvestų tuos mokinius.“ (18.1)

3) Senjorai

Kai kuriuose miestelių kultūros centruose pabrėžiama aktyvi vyresniųjų bendruomenė.

„Tą patį galiu pasakyt apie senjorus. Irgi jiems ten Trečio amžiaus universitetas yra, nu, žodžiu, visokių tokių. Jie kažkaip irgi linkę susiburti, gali būti, kad jiems būtų įdomu.“ (1.1)

„Žinokit, manau, kad būtų [populiarūs jiems skirti kino seansai], nes, pavyzdžiui, mūsų yra ta senjorų „Bočių“... Reiškia „Bočių“... Ee... Sąjūdis, pasakykim gal taip. Reiškias, labai aktyvūs tie „Bočiai“ mūsų yra. Čia yra netgi... Ee... Pedagogų švietimo centras organizuoja netgi tokius TAU universitetą, Trečio amžiaus universitetas... Reiškia, jie yra... Kretingiškiei... „Bočių“ bendruomenės nariai yra vieni iš aktyviausių, drįsčiau pasakyt, Lietuvoj, nes jie... Kur Jų nēr... Jie ir... Mm... Kaip sakant, ir užsieny makaluojasi, ir, ir čia visur Lietuvoj jų pilna yra ir... Ee... Lygiai taip pat mes... Jie turi savo ratelius, savo būrelius čia. Pas mus, vat, glaudžiasi ir lygiai taip pat mūsų renginiuose dalyvauja, ir netgi... Ne kaip pasyvūs stebėtojai, bet kaip... Kaip aktyvūs dalyviai. Turint omenyje Užgavėnes ar panašiai..“ (6.1)

Senjorai renkasi jų poreikius atitinkantį kiną.

„Ateina, vat, sakykim, rodēm kino filmą „Džeinė Eir“. Nu man labai gražu, kai ateina, vat būtent senjorai. Į tą patį „Tadą Blindą“ irgi tikrai tų senjorų daug buvo.“ (4.1)

Taip pat išreikšta nuomonė, jog senjorai, kitaip nei jaunimas yra pastovesni. Jų poreikius galima lengviau identifikuoti.

„Kas liečia dėl senjorų, tai daugiau čia, kaip sakant, senjorai aktyvesni nei tas jaunimas, nes tą jaunimą mat sudėtinga suvokti: ko jie nori ir... Kas jiems įdomu ir... Ir kuo juos patraukti.“ (5.1)

Taigi pagrindinės žiūrovų grupės, į kurias orientuojasi kultūros centrai organizuodami renginius – tai šeimos, moksleiviai ir senjorai. Jaunimas minimas rečiau. Teigiama, jog baigę mokyklas jauni žmonės išvyksta studijuoti į didžiuosius miestus arba gyventi į užsienį. O sugrįžę, laiką linkę leisti su artimaisiais:

„Jaunimo, kaip jūsų amžiaus, pereinamo amžiaus, nebėra rajonuose! Yra arba moksleiviai, arba pa... pagyvenusios moteriškės, tokios kaip aš. Viskas. Ne, rimtai aš kalbu. Visi į užsienį baigia išvažiuot.“ (3.1)

„Paprastai savaitgaliais žmonės kažkaip skiria... Nu, susiėjimui į šeimas, kažkokį tai užimtumą, kažkokį aplankymą vieni kitų galbūt (...) Tai tas savaitgalio sugrįžimas vaikų, vis tiek didžioji dauguma jų grįžta namo, ir tas bendravimas kartu, tai...“ (18.1)

Analizuojant žiūrovų pritraukimą, pastebėtas „pasitikėjimo autoritetu“ fenomenas. Plungės kultūros centro vadovas, kaip parodyta, – išskirtinai novatoriškas medijų išradime ir pritaikyme, susilaukia bendruomenės palankumo ir pasitikėjimo. Į kultūros centro organizuojamus renginius miesto gyventojai eina netgi nesiteiraudami renginio turinio.

„Yra keletas šiaip, sakykim, tokių renginių, kur... Em... Čia juokauja žmonės... Mm... Skambina net ir sako: tu padėk mums bilietų... Sakau: kodėl neklausai, kas bus? Nesvarbu...“ (7.1)

3.4.3. Problemos, su kuriomis susiduriama pritraukiant žiūrovus

Šilutės, Kėdainių, Birštono kultūros centrų vadovai vieną iš žiūrovų pritraukimo problemų įvardino mažą atstumą iki didžiųjų miestų, kuriuose yra modernūs kino teatrai.

„Ta mūsų aplinka nėra tokia, kad būtų malonu žiūrovui ateiti, pabūti, žiūrėti tą filmą žinant, kad už penkiasdešimt kilometrų Klaipėdoje yra ten modernūs kino teatrai, klubai ir taip toliau, kur galima tikrai visai kitaip praleist laiką.“ (11.1)

„Mūsų kėdainiečiai turėdami „Megą“ šalia ir, ir, ir „Akropolį“, nuvažiuoja, pasižiūri kinas ir į mūsų salę ateidavo tik tie, kas negali nuvažiuot.“ (15.1)

„Antra, kai mes tapom visi mobilūs, kai mes turim trisdešimt penkis [kilometrus] iki Kauno“ (20.1)

Kita problema, kurią įžvelgia informantai – miesto gyventojų senėjimas. Kaip teigiama, kinas yra patrauklesnis jaunimui, o jo nuolat mažėja miesteliuose.

„Nėra tiek daug žmonių, jaunų žmonių mažai, vyresnieji neina, pas mus senėjantis miestas, šiaip jau senėjantis, tai va, mums labiau priimtinas teatras, kaip jau sakiau teatras, mėgėjų meno veikla ir visokius ten metininkų kitų koncertus, nei kiną. Kinas yra jaunimo reikalas, arba šeimos.“ (15.1)

Tačiau tokio požiūrio nereikėtų suabsoliutinti. Kaip buvo parodyta, senjorai yra labai aktyvūs savo bendruomenių nariai, todėl, galima numanyti, sudarytų svarią kino mėgėjų auditoriją.

Informanto Biržų mieste buvo įvardinta dar viena problema – mokytojai mažiau aktyvūs, dėl to moksleiviai rečiau lankosi kultūros centruose vykstančiuose renginiuose.

„Yra čia labai daug peripetijų – žodžiu, mokykla nebeleidžia daryti... ehm... pirmą valandą, dvyliktą, turi po pamokų. Po pamokų mokytojai nebeveda – „mes ir taip darbo turim... taisyt sąsiuvinius“.“ (3.1)

Svarbu paminėti ir tai, jog kai kuriuose miesteliuose, ypač turinčiuose išskirtinius kraštovaizdžius, draustinius, parkus, sodybas, aktyviai plėtojančiuose žemės ūkį, yra priimta, jog šiltuoju metų laikotarpiu miestelių gyventojai savaitgalius leidžia gamtoje ar dirbdami laukuose. Todėl žiūrovus pritraukti šiltuoju metų laikotarpiu yra sudėtinga. Todėl vasarą organizuojami tik tokie renginiai, kaip miesto šventės, festivaliai, ir kino projektai po atviru dangumi.

„Tiktai tiek, kad galiu pasakyti tokį dalyką: dar šaltuoju metu laiku – viskas tvarkoj, jau nuo tada, kai prasideda daržai – neapsimoka išvis savaitgalį organizuot nieko...“ (1.1)

„Ir, sakykim, ypatingai, nežinau, kaip ten didmiesčiuose, pajūrys vėl visai kas kita, bet pas mus, praktiškai, mes žiūrovo birželio pirmą jau nebeturime. Tai yra vasara, ir tikra to žodžio prasme – vasara. Ir, ir visiškai, kaip sakyti, tuščiai.“ (4.1)

Taigi pagrindinės informantų įvardintos problemos, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai veikia žiūrovų pritraukimą į renginius yra: šiltasis metų laikas, miestelio geografinė padėtis didžiųjų miestų atžvilgiu, miestelio gyventojų sudėtis pagal amžių ir mokytojų bendradarbiavimo stoka.

3.5. Kino demonstravimo patirtis kultūros centruose

Tiriamuose kultūros centruose periodiškai vyksta renginiai, bent keletą kartų į metus demonstruojamas kinas. Kino demonstravimo patirtis rodo, jog pasižiūrėti kino susirenka vidutiniškai nuo 50 iki 100 žmonių.

„Rodėm keletą dokumentinių filmų. Aišku, ta auditorija nebuvo labai didelė, bet darėm tokį renginuką nedidelėj auditorijoje – parodų salytėj rodėm – ir prie arbatos puodelio tiesiog, va taip, buvo susitikimas su režisiere kino ir grupelė žmonių, kuriems tikrai reikia, tai buvo apie penkiasdešimt, šešiasdešimt žmonių. Ir rodėm, važiavo po Lietuvą, dabar nepasakysiu kokia firma, bet rodė su Šapranausku kiną „Valentinas“, man atrodo. Tai tai pat buvo apie aštuoniasdešimt gal žiūrovų, rodėm didžiojoje salėj.“ (11.1)

„Aš bandžiau, kadangi vat ir prieš susitikimą, vidurkis, sakykime, plaukioja taip apie... aštuoniasdešimt. Vidurkis paimant reiškia... Sužiūrim, mes sužiūrim, koks, visų pirma, filmas, turinys,

apie ką jisai. Taip drįstu pajuokauti: ar seniai viešoj erdvėj, kažkur plaukiojo internete – tai irgi ne paslaptis.“ (12.1)

„Tai buvo tų žiūrovų, negaliu pasakyti dabar, kiek skaičiais... Bet aš manau, koks... Tarp penkiasdešimt - šimto kokie...“ (17.1)

Tuose kultūros centruose, kuriuose jau keletą metų nėra demonstruojamas kinas, manoma, jog būtų sutraukiama panaši kino žiūrovų auditorija – nuo 50 žmonių.

„Hmm, dabar realiai sakau, vat, kiek ateina, maždaug... Nu vat į klasiką, tai čia dabar varom vien, tai vienuolika koncertų... na tai reiškia ateina maždaug vidurkis – šimtas žmonių. (...) Taip taip, ir visa kita... Tai kad pastaraisiais metais būtų pilna salė, tai būna per džiazą, būna per kokią mamų šventę, kur vaikai ten, anūikai ir visa kita aplink šokinėja... O paskui tai praktiškai... mhmm, svyruoja tarp trijų – du penkiasdešimt – dviejų šimtų. Tai va tokia amplitudė... reiškia... tai mes tik galim pasvajot, kad... Hmmm, na, aš taip sakyčiau, kad jei kinas sutrauktų kokius penkiasdešimt žmonių, tai manyčiau, kad bus gerai...“ (20.1)

Kiti kultūros centrai organizuoja įvairius kultūros renginius, į kuriuos įtraukiamas kino demonstravimas.

„Jo, vasaros buvo mėnesį penktadieniniai vakarai... Buvo daroma... Aišku, ne vien tiktai kinas, buvo ir kiti tenais... reikalai: šokiai, ir... ir muzika, bet prie to viso darėme ir kiną... Lauko variantą“ (5.2)

„Va šiais metais „Medvėgalio menų festivaly“... Ne šiais metais, jau treči metai „Medvėgalio menų festivalyje“... Kuris vyksta septinti metai. Tai irgi ten yra kino naktis, irgi transliuojam šitus, va būtent tuos darbus [informantė pati kuria trumpametražius filmus, laidas].“ (13.1)

Galima išskirti Ukmergės kultūros centrą, vienintelį turintį Bluera y kino demonstravimo techniką, kuriame nuolat sistemingai rodomas kinas ir aktyviai bendradarbiaujama su tiekėjais bei kino centrais kituose miestuose:

„Rašom irgi projektus, bet daugiau dabar jau kiną rodom... Rodom planinį kiną. Planinį kiną maždaug per savaitę, kadangi nuo penktadienio iki ketvirtadienio tas kinas, ir maždaug trys – keturi seansai per savaitę, reiški as, vieno kino filmo. Arba atskirai, jeigu, pavyzdžiui, turėjom „Aurora“ su pristatymu, bet ne mažiau dešimties seansų – pagal įsipareigojimus distributoriam, iš kur gaunam. Tai, bet tada dešimt seansų mes išdalinom tada per dvi savaites. Kadangi pas mus yra didžiulė salė. Ta pati salė (dabar rodom kiną) talpina penki šimtai penkiasdešimt vietų, kaip Ukmergei – tai yra iš tikrųjų didžiulė. Po renovacijos vietelių šiek tiek turėtų sumažėti, bet nelabai daug... Ir šiaip daugiausia... dabar orientuojamės į nacionalinį kiną. Į pristatymus, atsivežimus autorių, režisierių, kino kritikų. Šiek tiek... Susitariam, atvežam... festivalinių filmų programas: visais metais draugaujam, visada, su „Šeršėliafom“ – moterų filmų festivalį atsivežam... Atsivežam „Šortus“, atsivežam... Vilniaus dokumentinių filmų festivalį, šiaip, labai tiek su „Skalvijos“ kino centru, tiek su... ehm... Gretos Akcijonaitės „Pasaka“... „Pasakos“ ir su Panevėžio „Garsu“ bendraujam.“ (8.2)

Šiame kultūros centre kartą į du metus organizuojamas kino festivalis „Dublis“, kuriame varžosi moksleivių kurti kino filmai:

„Ai, kas antrais metais turim savo festivalį. Kas antrus metus organizuojam. „Dublis“. Tai yra moksleiviškas, respublikinis moksleivių filmų festivalis. Sulauki am apie septyniasdešimt – aštuoniasdešimt darbų. Yra šešios kategorijos. Aš jums nuostatus galiu parodyt. Savo logotipą turim, turim viską. Tai čia mes turim savo istoriją. Tai čia nežinau... nežinau kiek... kiek laiko... Čia didelis ryšys, nes ne tik atvežam produktą, bet ir turim savo.“ (8.2)

Yra ir kino būrelių:

„I2.: Mes turime pas save video tokį būrelį, ten jie irgi... Bet ir mokykloj kažkokioj yra, man atrodo.

11.: Yra, yra. Paškevičienė gal, sakyčiau, vadovauja.

12. Paškevičienė, jo, ten foto, video... Yra. Yra entuziastų tokių ir... Muziejus, va, mėgino vasarą daryt vasaros kino užsiėmimus. (...) Irgi kvietė žmones, kurie nori, gal savo filmuoja, gal ką... Turim savo kūrėją – toks Kęstutis Česnaitis, nemažai yra filmų sukūręs, ir vaidybinių, tiek yra laimėjęs ir Baltijos šalyse, nominuotas neblogai ir žinomas. Bent jau tarp mėgėjų kino.“ (8.1, 8.2)

Taip pat labai aktyvus Rokiškio kolektyvas, kuriame trečius metus vykdoma edukacinė veikla vaikams pagal Kultūros ministerijos finansuojamą projektą. Kiekvienais metais projekto vykdytojais ieško naujų veiklos kryptių ir saviraiškos galimybių kino edukaciniuose užsiėmimuose.

„A, ir, ir dar, kad tas mano darbas su kinu šiemet treči metai vykdžiau projektą „Kino pamokos“ Rokiškyje. Kultūros ministerijos finansuotas projektas. Mes su vaikais irgi mokėmės to vat kino kūrimo proceso. (...) Tai vat šiemet buvo treči... Jisai vyko. Mes čia... Mes keturias, keturias, kaip sakyt, dienas. Tris – keturias dienas tai darom, tokių stovyklėlę. Nes daugiau tai nėra ir galimybių išsiplėsti, nes nėra tiek finansų. O mums finansuoja mobilios įrangos nuomai, bet vaikai turi galimybę su realiom, tikrom kamerom, pauškėm, visi mikrofonai... Nu, ta prasme, visas tas montavimas. Tai vat, ką mes gaunam, tai tą įrangą, gaunam kino režisierę, jau pasamdo mum, ir, ir šiemet važiavome su nakvyne. Nakvyne finansavo, berods, savivaldybė, o dar gavome maitinimą. Ir kelionę. Kelionės dar išlaidom. Nu tai mes pirma, vat, du metus, vykdėm tą projektą kultūros centre. Pas mus čia tai mažojoj salėj, didžiojoj čia vyko, vienu žodžiu, veiksmas. O šiemet išvažiavom į stovyklą, turistinę bazę, su nakvyne. (...) Nes, nes vaikai nori ir dabar aš jau pastebėjau, kad mes, šiais metais pastebėjau, kad užstrigom tam pačiam rate jau norisi plėsti ir į daugiau kažką tai, ne tiktai į tas tris dienas [stovykloje], nes... Po to mes ketvirtą dieną turėjom išvyką pas Vytautą Landsbergį, režisierių, su juo draugaujam jau čia kelinti metai. Tai nusivežiau vaikus pas jį, kad dar paskaitytų, kaip čia pasakyt, paskaitą ir, ir taip, kaip daro jisai. Tai todėl, kad jis turi galimybę, jisai tą daro savaite, dešimt dienų. Labiau mėgaujasi procesu ir link kokybės eina didesnės. Mes, tuo tarpu, turime labiau kaip pamokas, mmmm, nesiekiant kažkokio tai tobulo rezultato. O vaikai, tie kurie dalyvavo, sakykim, pernai, dalyvavo pirmoj stovykloj, matau, kad jau nori, nu vat, dar kažką tai daugiau.“ (4.1)

Inovatyvių sprendimų paieška būdinga Tauragės kultūros centrui. Čia kinas demonstruojamas sistemingai, tačiau neturint naujausios technikos žiūrovų pritraukimas mažesnis.

„Praktiškai mes jį rodom, kiek tai įmanoma... ehm... Kadangi su „Garsų pasauliu“ esame sutarę, kad gaut filmus, aišku – kol neparodo didžiose miestuose, tai sakykime... nu mėnesio senumo, gali būt trijų savaitių. Gauname filmus pagal sutartį, parsivežam ir... nu, ir, sakykime, daugiausia tai rodom tarp koncertų. Vis tiek tai yra kultūros centras: koncertai, teatrai, spektakliai, visi kiti dalykai... Bet įterpiam visada ir stengiamės, kad per mėnesį būtų parodyta du kartus vaikams, du kartus suaugusiems, nors tiek. (...) Aš manyčiau, kad kultūros centras įgalus yra, sakykime, ehm... kiną rodyti. Jeigu turėt dar kažkokios rimtesnės technikos, kad galėtume mes pritraukt. Mes bandėm prieš tris metus, bandėm... ehm... su viena firma, su kita. Ir 3D formatu rodėm filmus. Iš tikrųjų, aišku, kai aukštesnė kokybė – ir trauka didesnė. Ta prasme, su akiniais... Bandėm visaip, visokiausių variantų yra ir... Bet pastebėjom, kad tai... yra brangu ir, ir nuostolinga, sakykime, kažką labai samdyt. (...) Visko yra buvę. Buvo ir kino pavasaris pas mus, buvo ir tų diskusijų, buvo... Pernai turėjom ir susitikimą su aktoriais, buvo susitikimas su režisierium.“ (12.1)

Mažiau aktyvūs yra Šilutės, Kelmės, Utenos kultūros centrai. Šiuose kultūros centruose kinas nėra demonstruojamas sistemingai, tačiau keletą kartų per metus vyksta kino festivaliai ir kiti kino renginiai.

„Kinus mes rodom keletą kartų per metus, sakykim, va dokumentinis filmas buvo ir pernai, man atrodo, rodėm mes čia su kino studija „Nominum“. Rodėm keletą dokumentinių filmų. Aišku, ta auditorija nebuvo labai didelė, bet darėm tokį renginuką nedidelėj auditorijoje – parodų salytėj rodėm – ir prie arbatos puodelio tiesiog va taip buvo susitikimas su režisierė kino ir grupelė žmonių, kuriems

tikrai reikia, tai buvo apie penkiasdešimt, šešiasdešimt žmonių. Ir rodėm, važiavo po Lietuvą, dabar nepasakysiu kokia firma, bet rodė su Šapranausku kiną „Valentinas“, man atrodo.“ (11.1)

„Kino naktį tokią rengėm, pavadinimas – „Pasiruokavima“. (...) Ir ne tik čia. Va šiais metais „Medvėgalio menų festivaly“... Ne šiais metais, jau treči metai „Medvėgalio menų festivalyje“... Kuris vyksta septinti metai.“ (13.1)

„II.: Kuriam filmukus, klipukus visokius.

T.: Kuriat patys ir rodot, ar ne?

II.: Mh. I2.: Projektas dar buvo.

II.: Čia vasarą buvo. Ne šią vasarą, bet praeitą.

II.: Parašėm projektą su mintim įvairiom, gavom pinigų kaip visada mizerį kaip seniau iš, iš KRF, tai va, bet vis tiek tuos filmus rodėm...“ (14.1, 14.2)

Veikla kino srityje nėra vystoma, greičiau, tik palaikoma Širvintų, Biržų, Kupiškio, Šakių, Kretingos, Plungės, Radviliškio, Kėdainių, Mažeikių, Lazdijų, Elektrėnų, Molėtų, Ignalinos, Birštono kultūros centruose. Kai kuriuose kultūros centruose kino neberodoma dėl buvusio per mažo žiūrovų skaičiaus. Elektrėnų kultūros centre kinas rodomas ypatingomis progomis – ne dažniau nei kartą ar du per metus. Biržuose po renovacijos liko viena didžioji salė, kurią nuspręsta patausoti ir neberodyti kino filmų.

„O su tais kino filmais irgi... Žinot, kaip... renkasi... dar kodėl, mes nebe... dar viena priežastis dėl ko pradėjom neberodyti – todėl kad renkasi daugiausia paaugliukai tokie... ir, ir... Tada šviesa išsijungia, tada ir cigaretė kartais atsiranda dantyse, ir kojos uždėtos ant kėdžių... O gi šitoj salėj viskas vyksta ir spektakliai, tokie prestižiniai renginiai, ir viskas... Mes nenorim nubaigti tos salės visiškai...“ (3.1)

Molėtuose, Ignalinoje kinas rodomas vieną kartą metuose – vasarą, po atviru dangumi.

„Tai tokių pabandymų yra būta, kai turėdavom ten su Lietuvos televizija kažkokius projektus, ten, žodžiu, jie kažkokius filmus atveždavo. Bet tai, aišku, būdavo... Lietuvos kino studijos filmai. Tai va tokių... pabandymų vien... vien... vienai... vienetinių buvo ten. (...) Ehm... Ir praeitais metais buvo, ir šiais metais buvo „Pripučiamas kinas“.“ (18.1)

„Šiomet buvo antras sykis, pernai neįvyko, nes finansavimas mūsų buvo, nu, turputį sušlubavęs, nu vis dėlto krizė. Ir, kelinti čia metai? Trylikt... keturioliti. Tai buvo vienuoliktais metais buvo pradžia tokia padaryta ir buvo estradoj“ (19.1)

Birštono kultūros centras buvo renovuotas orientuojantis į konkrečius renginius: koncertus ir spektaklius. Kultūros centro vadovo ir savivaldybės atstovų buvo tikimasi, jog į rekreacinius objektus mieste atėjusios privačios investicijos apims ir kiną, todėl į kino techniką kultūros centre neinvestuota.

„Va, dabar mes jau kino neberodom (...) Renovavom su kampu koncertas-teatras, be kino dėl to, kad net ir nebuvo, reiškia, tikslo paversti... hmm... kaip sakyt... na kaip Nidoj „Agila“- kino teatras, jeigu prisimenat, jei teko būti, tai jie ten žaidė vieni pirmųjų, ten surround sistemą, ten meksas, ten visą kitą darė ir panašiai. Na o čia laikėsi koncepcijos, kad čia reikia išlaikyti tam tikrą tokių vaizdą, neapsikabinti, reiškia... juo labiau, kad nu, maždaug mes žinojom, kad anksčiau ar vėliau gali atsirasti X kažkur tai kitur kinas, nu ir vat, jeigu jūs minutę turėtumėt laiko, tai va „Eglė“ – naujoji mūsų žaidėja – čia tokia... atsikėlus iš Druskininkų į Birštoną, nupirko senus pastatus, už jų stovi Šiaulių bankas, tai jie, vat, birželio mėnesį atsidarė salę – šimto penkiolikos vietų ir jie... mhm... aš nebuvau asmeniškai matyt to kino filmo, bet mačiau kad buvo žodis kino filmų vakaras.“ (20.1)

Kėdainiuose situacija labai panaši – renovuota kultūros centro salė bus pritaikyta koncertams ir spektakliams (šiam kultūros centre vis dar laukiama renovacijos pradžios). Papildoma problema, su kuria susiduriama Kėdainių kultūros centre, yra etatų stygius – nėra kino techniko.

„kino filmą, arba fragmentus kino įpinam į savo renginius, arba, jeigu ten rengiam kažkokį kelių dienų festivalį jaunimui ir viena iš jų – kino diena, tai jau tam pačiam žmogui dirbti su garsu, ir dirbti su kinu jau yra problema. Mums reikėtų kito žmogaus, kurio mes to etato neturime ir, ir, ir čia jau prasideda bėdos. Mes ribojam save tada daugelyje dalykų. Tai va tokia mūsų kino sklaida“ (15.1)

3.5.1. Socialinė atsakomybė

Galiausiai, kalbant apie kino demonstravimo patirtis kultūros centruose, verta paminėti, jog yra iniciatyvų, kurios įtraukia ir socialiniai pažeidžiamas grupes, pavyzdžiui, vaikų namų auklėtinius.

„Ir plius, dar praktiškai į visus, ypač vaikų seansus, tokią žodinę sutartį turime, kad vaikų namus, socialinės atskirties įstaigas mes įleidžiame nemokamai. Tiesiog teikiame paslaugą ir patys skambinam, ir patys kviečiam, ir iš tikrųjų tai labai pasiteisino. Kad ir iš vaikų namų, sakykim, kad gali sueiti vaikų dvidešimt - trisdešimt, tiesiog mes tai jų neskaičiuojam, nevedam net i apskaitą. Bet, nu, tiesiog tokia geranoriškumo paskata“ (12.1)

Apibendrinus, galima teigti, jog tik mažoji dalis tiriamų kultūros objektų reguliariai demonstruoja kiną. Kituose kultūros centruose kinas tėra pavienių iniciatyvų ir meninių projektų dalis. Vis dėlto informantai tikisi, jog anksčiau susiformavusią kino žiūrėjimo tradiciją būtų nesudėtinga atgaivinti.

3.6. Kultūros centrų darbo organizavimas įdiegus skaitmenizuotą kino techniką

Kadangi visuose tiriamuose kultūros centruose išreikštas noras įdiegti skaitmenizuotą kino techniką bei tapti bendro tinklo dalimi, buvo svarstoma, kaip formuoti personalo darbo grafiką, koku dažnumu galima būtų organizuoti kino seansus, kaip juos derinti su kitais kultūros centruose vykdomais renginiais.

3.6.1. Darbuotojų darbo grafikas ir atlygis

Kultūros centrų vadovai bei darbuotojai linkę prisiimti papildomą veiklą, derinti darbuotojų grafikus. Nėra tikimasi didesnio atlygio už papildomą darbą ar darbą savaitgaliais, kadangi kultūros centrų darbuotojų darbo grafikas lankstus – dirbama tuomet, kai vyksta renginiai.

„T.: O jei, tarkim, reikėtų dirbti dar ir papildomai su ta skaitmenine technika, kažkokio papildomo atlyginimo tikėtumėtės ir koks jis, Jūsų manymu?“

I.: Kiek bus – tiek užteks.“ (3.2)

Tuose kultūros centruose, kur techniką aptarnaujantys darbuotojai dirba ne pilnu etatu, reikėtų ieškoti galimybių, kaip padidinti jų darbo krūvį.

„mes ir tą kino mechaniką šiai dienai turime pusę etato, tai...“ (4.1)

3.6.2. Kino salės, kuriose galėtų būti rodomas kinas

Atsižvelgiant į tai, jog į kino seansus kultūros centruose susirenka vidutiniškai 50 – 100 žmonių, įdiegus skaitmeninę kino techniką, siūloma kiną rodyti kamerinėje salėje, talpinančioje iki šimto žmonių arba mažojoje salėje, kurioje gali susėsti apie du šimtus žmonių.

„Jo, pas mus yra trys salės. Keturios – su parodų sale. Na, keturios salės... Mm... Ir, sakykim, yra... Ir ateity, sakykim, sekančiam etape bus... Mm... Renovuota mažoji salė, tai aš galvoju, kad pilnai... Ee...“

Pritaikyta stacionariam kinui... (...) Tai, sakykim, aišku, tokiam mažam miestely galbūt penkių šimtų vietų salė ir nėra... Nėra reikalinga, bet, bet vat kitos salės arba... Vadinamoji mažoji arba kamerinė, kur yra du šimtai arba šimtas, tai tikrai būtų tikslinga...“ (7.1)

Taip pat nuogastaujama, jog didžiojoje salėje, kurioje susirinktų iki šimto žmonių, žiūrovai jaustųsi nejaukiai:

„Mes labiau... ant tokių masiškesnių renginių, nes mūsų salėj keturi šimtai penkiasdešimt vietų. Jeigu mes ten darom tokį nedidelį renginuką, kur šimtui žmonių ar ten... labai nejaukiai yra. Jaučiasi. Nes paskęsta...“ (3.1)

3.6.3. Kino seansų dažnumas

Tuose kultūros centruose, kuriuose ir dabar rodomas kinas, problemos dėl žiūrovų pritraukimo, manoma, nebūtų, o kino rodymo dažnumą reikėtų derinti su kitais renginiais, meninių kolektyvų užsiėmimais.

„Pas mus nėra tokio... Kad tikrai dirbam ir vat taip nuoskeliai. Tarytum yra tos kino dienos, bet iš tikrųjų, jeigu turim kino filmą tokį, kuris renka žiūrovą, mes koreguojam tvarkaraštį ir tada rodome ir šeštadienį, ir sekmadienį... Ir, ir darom tų seansų – ir dieninį, ir vakarinį. Vat ir dabar pas mus dvi savaitės yra „Vasara su kinu“, tai nuo pirmadienio iki penktadienio mes rodome penkis seansus: du seansai vaikams, animacinis filmas, du seansai jaunimui ir vakare seansas suaugusiems. Tai vat, vakar startavom, ir dabar vat penkias dienas vieni kino filmai, kitą savaitę kiti... Kiti kino filmai.“ (4.1)

Kai kurie informantai pabrėžė, jog kino seansus vertėtų riboti iki vienos dienos ar dviejų dienų per savaitę. Paprastai nuogastaujama dėl žemo lankomumo, siejant jį su mažu gyventų skaičiumi miestelyje, nesusiformavusia tradicija žiūrėti kiną kultūros centre. Pabrėžtina, jog atsargiau kino populiarumą tarp miestelio gyventojų vertina tų kultūros centrų vadovai, kuriuose šiuo metu nėra rodomas kinas.

„Aš nemanau, kad kiną reikia rodyti kiekvieną dieną per savaitę... Aišku, kad tai nepasiteisins. Bet jeigu tenai... tarkim, kažkokia mokomoji medžiaga mokiniam... ten dieną, tarkim, pamokų metu, kai ateina mokiniai... O vakare rodomas ten kinas kažkokiai suaugusiems ar ten... ar atvirksčiai – kokiai šeimai, nežinau, kuri gali ateiti... Tai aš manau, kad tokie du seansai ar ten trys per dieną su kažkiom tikslinėm grupėm... Tikrai pasiteisintų vieną kartą į savaitę. Nereikia... Gal ir daugiau, bet nereikia, aš galvoju, nes... Vis tiek žmogus... Tuo labiau, kad ta paslauga gi nebus nemokama. Jinai vis tiek gi bus mokama, tai žmogus turi vis tiek paskirstyti ir savo investicijas, ir lėšas...“ (18.1)

„Tai yra neįmanoma... neįmanoma... [kiną rodyti kiekvieną dieną] Mūsų tokiam kaimely kaip Biržai – neįmanoma! Jeigu rodytumėt, sakau, du kartus per savaitę – ir tai neįmanoma... surinkt žmonių. O tai kas... dabar kas eis? Jeigu taip logiškai pagalvojant, kas eis... Tai vasarą dar studentai, moksleiviai... Viskas. Jaunimo, kaip jūsų amžiaus, pereinamo amžiaus, nebėra rajonuose! Yra arba moksleiviai, arba pa... pagyvenusios moteriškės, tokios kaip aš. Viskas.“ (3.1)

3.6.4. Kino seansų organizavimas darbo dienomis ir savaitgaliais

Kai kurie kultūros centrai turėjo/turi kino dienas kartą arba du kartus į savaitę. Kinas yra ar buvo rodomas ne tik darbo dienomis, bet ir savaitgaliais.

„I.: Nu, kaip yra... Anksčiau būdavo, kad rodėm kino filmus, buvo pastovios dienos. Dvi pastovios dienos ir... Būdavo pirmadienis ir trečiadienis, man atrodo. Paskui keitėm į trečiadienį ir šeštadienį, atrodo.

T.: Ir po to, sakė, ant galo buvo ketvirtadienis, sekmadienis.

I.: *Ketvirtadienis ir sekmadienis. Žiūrėjom, kaip geriau lanko, bet nieko nepasikeitė tas lankomumas, nieko.*“ (3.1)

„*Taip, mes organizuojam, sakau, mūsų kaip ir tos kino dienos antradienis, ketvirtadienis (...) Stengiamės po du, kad būtų. Sakykim, septynioliką, devynioliką, paskui jau, nu, šiaip, aštuonioliką, dvidešimtą, o jau, nu, tamsesniu paros metu – septynioliką ir devynioliką valandą. Nu jau, kad ir žmonėm būtų patogų ir saugu sugrįžti, sakykim, jau paankstinom tas valandas.*“ (4.1)

„*Mes tokį turėjom, tokį vat trečiadienio kiną.*“ (10.1)

„*Dabar taip, menu, lyg būdavo penktadieniais dvidešimtą valandą.*“ (1.1)

Pastebėta, jog kultūros centruose telkiasi įvairūs meno kolektyvai. Renginių salės naudojamos jų repeticijoms, todėl naują veiklą reikėtų derinti su kolektyvų repeticijomis. Atsižvelgiant į salių užimtumą, tektų koreguoti seansų laiką, dažnumą.

„*Net nekalbant apie žiūrovą, mes neturėtume techninių galimybių dėl salės laisvumo, nes negalėtume sau leisti, kad kiekvieną dieną. Vis tiek turėtume leisti, nu, diferencijuotai, nes didžiojoje salėje vyksta visi didieji, kaip sakyt, nu, ir komerciniai, ane, renginiai. Tegu... humoras, spektakliai, koncertai ir visi kiti šou, ane? Ten vyksta ir repeticijos (...) Ir teatro (...) repeticijos iki to. Ten yra gi ir scenografijos, visa kita, visa. Kaip sakyt, užimtumas yra didelis. Mažoji salė, tuo tarpu, jinai jeigu būtų tikrai mūsų, ta mažoji salė, tai mes galėtume praktiškai kiekvieną dieną rodyti kino filmus, bet mes jau kelinti metai dalinamės ta sale su choreografijos mokykla, kuri gyvena pas mus pirmam aukšte. Ir jie neišsitenka savose studijose, ateina pas mus po pietų repetuoti. Pas mus čia repetuoja dar ir vaikų teatras, eėė, nu, popietiniu laiku. Todėl, vat sakau, va tos dvi dienos tokios kaip ir jau yra iškovotos, rezervuotos būtent kino filmam, o jeigu nevyksta kino filmas, tai vėlgi kažkokia tai repeticija derinam, nes pas mus nebūna tuščių, praktiškai, šitų salių. Nebūna. (...) Aišku, galima orientuotis į kino filmų rodymą savaitgalį – šeštadienį, sekmadienį. Vėlgi, kaip sakyt, būtų faktas, ieškotumėm to sprendimo, bet kad septynias dienas per savaitę... Nu, vat sunkiai įsivaizduoju.*“ (4.1)

Reikėtų atkreipti dėmesį, jog kai kuriuose miesteliuose savaitgaliais nėra organizuojami renginiai: Molėtų kultūros centre visus metus; Tauragėje – šiltuoju metų laikotarpiu organizuojami gerokai mažesnei auditorijai. Todėl šiuose kultūros centruose kino seansų rodymas savaitgalį reikalautų papildomo įdirbio, informacijos sklaidos, o rezultatą sudėtinga numatyti.

„*Mes labai stengiamės, nežinau, ar tai teisinga, bet kol kas... kol kas tai pasiteisina... nedaryti šeštadieniais ir sekmadieniais renginių. Apskritai... Nu, kaip šeštadienį, sekmadienį... Ehm... Renginiai vyksta aišku, kokios ten šventės miesto ir taip toliau... Žmonės ateina. Bet jeigu tai yra nuolatinis procesas šeštadienį ir sekmadienį, pavyzdžiui, šeštadienio kinas, sekmadienio kinas... Ar tenai būtų spektaklis, ar koncertas, aš nežinau... Tikrai labai sunku būtų pasakyti. Čia jau reikėtų daryti tiesiog tyrimą.. Atskirą tyrimą ir daryt tiesiog, pradėt daryt tuos renginius ir matyti, ar žmonės renkasi, ar ne. Paprastai savaitgaliais žmonės kažkaip skiria... Nu, susijimui į šeimas, kažkokį tai užimtumą, kažkokį aplankymą vieni kitų galbūt“ (18.1)*

„*Ir stengiamės ne savaitgaliais, nes, kaip supratom, savaitgaliais... Nu, nesame toks regionas, sakykime, kur žmonės dar kažkur važiuoja, juda. Ir savaitgaliais darom ir koncertus, ir... ir spektakliai būna, bet pastebėjom tendenciją, kad šaltu periodu... Darome ir savaitgaliais. (...), bet šiltu, žinot kaip – kas sode, kas... Mes paprasčiausiai renkame mažiau. Mažiau paslauga yra teikiama. Mažiau... mažesniame kiekiui žmonių.*“ (12.1)

3.6.5. Kino seansų paskirstymas dienos metu

Tiriamuose kultūros centruose būdingas renginių laiko dalijimas į rytinį, popietinį ir vakarinį laiką. Ryte arba po pietų buvo ar yra rodomi kino seansai darželinukams ir moksleiviams, vakare – suaugusiems.

„Stengiamės... ehm... jaunimui arba vaikams, jeigu būna filmas, tai rodome jį trečią - ketvirtą valandą, kad jie visi suspėtų, o šeimai arba suaugusiems – nuo šešių.“ (12.1)

„po du seansus – ketvirtadienį nuo penkių, septynioliktos, ir sekmadienį nuo... vaikam tai buvo nuo... trylikos, nuo tryliktos valandos, nuo penkioliktos.“ (3.2)

Tuose kultūros centruose, kuriuose nėra demonstruojamas kinas, renginiai paprastai vyksta vakarais.

„Dažniausiai būna vakare. Dažniausiai būna šeštą valandą, pavyzdžiui, jeigu tai atvažiuojantys koncertai, spektakliai, būna šeštą valandą. Jeigu jaunimas daro savo renginius, jie jau tada daro pagal savo... Irgi visai būna. Būna ir ketvirtą valandą, ir šeštą, ir septintą.“ (11.1)

Senjorams stengiamasi kino seansus organizuoti kiek anksčiau, kad jie galėtų saugiai grįžti į namus.

„Vis tiek jau rodyt vakare, kokią šeštą bent jau vakaro. Vyresnieji jau... Jie jau į spektaklius ir... Todėl mes ir darom savaitgalį. Galėtumėm daryt ketvirtą kokią valandą, kad jie mums dar ateitų. Gatvės, sako, neapšviestos, nu, žinot, kaip žmonės. Į kaimus autobusų nebėra, kad... Anksčiau dar, sakykim, į renginius iš kaimo atvažiuodavo. Dabar, jeigu ten vienas – du autobusai per savaitę važiuoja, tai jis nevažiuos nei į renginį, nei į kino filmą.“ (3.1)

3.6.6. Kino bilieto kaina

Kino bilieto kaina svyruoja vidutiniškai nuo dviejų-trijų iki dešimties litų. Moksleiviams, senjorams, šeimoms taikomos nuolaidos.

„I.: Kino filmas, va, pavyzdžiui, penki litai. Tai... Tokia turi būt kaina. Čia yra Biržų kultūros... savivaldybės patvirtintas ir mes turim naudotis.

T.: Vaikams trys litai...

I.: O suaugusiems penki.

T.: Supratau. O čia premjera suaugusiems – tai būtent kino filmo premjera? Suaugusiems – aštuoni litai...

I.: Taip. Ir, ir...

T.: Premjera su pristatymu – ir dešimt litų...“ (3.1)

„Bilietas pas mus kainuoja nuo trijų iki dešimties litų. Taip. Vaikai, jaunimas, tiesiog. Jeigu vaikai, tai bilietas trys, nuo trijų iki penkių litų, jeigu jaunimas, ten, nuo penkių iki aštuonių, suaugusiems nuo aštuonių iki dešimties.“ (4.1)

„I2.: Dabar pas mūsų kainuoja šeši litai... Ir...“

T.: Yra diferenciacija, tarkim, studentai – ne studentai...?

I2.: Darom... Ne, tokios labai neturim, bet, jeigu aš atsivežu į renginį ir mokyklas kalbinu, tai tris litus tada darau...“ (8.2)

„Bilietai... Jeigu į kiną, mes dabar turim pasitvirtinę, jeigu atvežtų čia – nuo dviejų iki dešimties litų mes turim va tokią.“ (10.1)

„Vaikams kainuoja, žiūrint į kokį, trys - penki litai, suaugusiems iki septynių, aukščiau bilieto kainos nebuvo kaip septyni litai suaugusiems. Plius, darome nuolaidas penkiasdešimt procentų, jeigu šeimai filmas, vaikams, arba, sakykim, neįgaliesiems, arba... ehm... pensininkam, kaip čia dar pasakyt paprasčiau.“ (12.1)

Yra ir išimčių, kai kinas rodomas nemokamai.

„II: kinas rodomas nemokamai (...)

I2.: Nes nu... Neįmanoma to dalyko padaryt... Ir, ir padarysi mokamą, tai vėl... Žmogus nepratęs – atbaidai žmogų. Čia gal padarėm taip, kad būtų trauka to viso reikalo.“ (5.1, 5.2)

Tuose kultūros centruose, kuriuose šiuo metu nėra rodomas kinas, informantai orientavosi į paties kultūros centro organizuojamų renginių kainas.

„Nuo aštuonių litų, jeigu vaikams. Pats pigiausias – šeši litai, nu, šeši penkiasdešimt...“ (9.1)

„Mes daugiausia orientuojamės į nemokamus lauko renginius. Ehm... Mokami renginiai, jeigu jie kažkokie yra, tai jie yra... labai simbolinė ta kaina (...)tai orientuojamės į septynis litus, iki dešimt litų.“ (16.1)

„Mes pradėjom tai kokie trys litai, ten, penki, paskui septyni, dabar, vat, dešimt... jo. Tai dešimt dabar jau laikoma tokia klasika senjorui, reiškia (...) tai mes visada rašom: senjorams, moksleiviams dešimt litų, o jau penkiolika-dvidešimt jau būna tam, su pinigine, kaip aš sakau, žmogui...“ (20.1)

3.6.7. Kinas plus, arba kompleksiniai renginiai

Pastebėtina, jog kai kurie informantai daugiau būtų linkę organizuoti kompleksinius renginius kultūros centruose. Pats „kinas“ pritrauktų mažesnę auditoriją, todėl siūloma kino seansus derinti kartu su įvairiomis kultūrinėmis veiklomis, edukaciniais užsiėmimais.

„T.: O jeigu būtų visokie edukaciniai užsiėmimai ir vaikams, jaunimui, ir senjorams šalia kino...

I.: Šalia kino – tai daugiau būtų. Daugiau būtų. Todėl, kad... ehm... Kai yra... ehm... vien tik kino filmas, kažkaip, nu, ne taip. Ateina, kaip aš sakau, jaunimėlis... Nu, kaip ir mes jaunystėj, susikibę už rankų, pasisėdėt tamsoj. Nu... O kai jau yra renginys, ateina ir kitokių žmonių. Tiesiog kurie...

T.: Ta prasme, reikėtų kompleksinio tokio daugiau renginio, ar ne?

I.: Mhm. Kompleksinio... Čia pastoviai... Pastoviai būna, gi Meko mūsų, gi... Gimtinė Meko yra... Tai čia jo tų kinų filmų visokių... pristatymai.“ (3.1)

„Mmm... Tiesiog visa ko jau yra, matyt, perteklius: internetas ir visi... Visos kitos galimybės, pažiūrėti kino filmus – nebesuviliosi. Ne, ne. Nu, vat dabar mes pradėjom dirbti su kino, Panevėžio kino centru „Garsas“ ir išsinuomavome iš jų edukacinio pobūdžio filmus, tai galvojam, kad rudenį, vat būtent, dabar ne... nepavyksta mums paleisti, eėė, kino filmo. Tiesiog jaunimas, nu vat, kaip sakyt, savanoriškai tarytum neina, neatranda to kino filmo, tai galvojam, kad rudenį darysime tiesiog edukacines programas, kaipo projektėlius – gal mes keliausim į mokyklas, kad pasiektų klases (...) tas kino filmas.“ (4.1)

„Bet tikrai to reikėtų, jaučiam tą poreikį, kad yra. Jaunimui žmonėm patinka filmuot, fotografuot, bet jiems reikia viso, viso to, kas naujausia. Ir jiems neužtenka, kaip mes fotografuodavom su kažkokiais paprastais fotoaparatais, jiems reikia gero aparato, geros ten kokybės ir taip toliau. Tai vat, jeigu tai galėtų vykt šita edukacija ir būtų ta galimybė – tikrai pasiteisintų. (...) Bet aš galvoju, jeigu kultūros centras būtų modernizuotas ir tos sąlygos, kad čia būtų galima ateiti ne tik kiną galbūt pažiūrėt, galbūt kavos išgert ir ten, nežinau, kokį kokteilį ir panašiai, tai tada taip. Tada vis tiek, nes šiaip žmogui reikia

tų kompleksinių dabar paslaugų, ne tik ateiti pažiūrėti renginį, bet praleisti laiką. Tai vat. O mes to neturim dabar.“ (11.1)

„Mes matom maždaug tą srautą, kuris gali iš Kauno dėl kažko atvažiuoti, ar ten iš Vilniaus, ar panašiai. Dėl kino filmo jis neatvažiuotų. Čia yra, kaip sakyti, kaip komponentas, nu, prie tapybos parodos, prie kokio nors koncerto, prie baseino, prie kažkokios tokios... Tai mano požiūriu, kaip savarankiška meno rūšis, ji čia negalėtų būti. Ji galėtų būti tiesiog kaip sudėtinė dalis, įkomponuota prie esamų tokių daugiafunkcinių, kažkokių objektelių.“ (20.1)

Taip pat išreikštas poreikis kurti kino bendruomenę, formuoti žmonių aktyvą, aplink kuriuos telktųsi veikla ir kurie įtrauktų kitus žmones.

„Jeigu atrasti kažkokių bendruomenė... Net žinau, kad yra tokių žmonių, kuriems įdomus pats kinas, gal net ir kūrimas, filmavimas... Jie aplink save burtų... Tai... tokiu būdu plėstis. (...) Reikia šalia... šalia žmonių, kaip pavyzdį sakau, kurti kažkokią kino bendruomenę, kad karpytų failus ne tik techninis darbuotojas, kurį galima nusiųsti į kursus, ir kuriam tai bus darbo funkcija, ir jis tą darys noriai ar nenoriai, bet jeigu šalia atsirastų savanorių, kuriems būtų faina karpyti... Tada tas įsisuktų. Kokiam lygy – vėlgi klausimas. Priklauso nuo savanorių entuziazmo, ar nuo... dar kažkokio... Kino klubą, kino kūrėjų klubą... Tada taip. O jeigu vien sausas kinas – labai abejoju.“ (16.1)

Apibendrinus, galima pastebėti, jog kino rodymo dažnumas ir laikas yra labai skirtingas tiriamuose kultūros objektuose. Dėl gana riboto kino žiūrovų skaičiaus, vertėtų pagal galimybes svarstyti kino seansų diferencijavimą: didžiojoje salėje, mažojoje salėje bei kamerinėje aplinkoje. Mažuose miestuose itin svarbus kino mėgėjų formavimas, didinantis bendruomenės narių aktyvumą ir dalyvavimą.

3.7. Išvados

Kultūros centrai pagal aktyvumą kino srityje suskirstyti į dvi grupes: pirmajai grupei priklauso centrai, kuriuose kinas yra rodomas nuolat ar periodiškai, antrajai – centrai, kuriuose nėra rodomas kinas, arba rodomas įvairių festivalių metu, kaip bendros kultūros programos dalis. Pirmojoje kategorijoje išskiriami proaktyvūs kultūros centrai, kurie vysto įvairius kino projektus. Proaktyvūs kino srityje yra Ukmergės, Rokiškio ir Tauragės kultūros centrai. Šilutės, Kelmės, Utenos kultūros centruose keletą kartų per metus vyksta kino festivaliai ar kiti kino renginiai. Kitame skalės kontinuume atsiduria mažiausiai kino srityje aktyvūs Širvintų, Biržų, Kupiškio, Šakių, Kretingos, Plungės, Radviliškio, Kėdainių, Mažeikių, Lazdijų, Elektrėnų, Molėtų, Ignalinos, Birštono kultūros centrai, kuriuose kinas nėra rodomas, arba kinas yra kitų pavienių iniciatyvų ar kultūros renginių dalis.

Kultūros centrų darbuotojai pagal žinias ir patirtį dirbant su specialia kino demonstravimo technika dalijami į keturias grupes: 1) susipažinusius ir naudojančius naujausią kino demonstravimo techniką, 2) demonstruojančius kino filmus naudojant projektorius, 3) turinčius patirties tik su juostine sistema ir 4) visai neturinčius patirties dirbant su kino technika. Į pirmąją grupę – susipažinusių ir naudojančių naujausią kino demonstravimo techniką – patenka profesionalią kino techniką turinčių kultūros centrų darbuotojai, arba darbuotojai, savarankiškai naudojantys naujausią kino techniką. Antrajai grupei priklauso didesnė dalis kultūros centrų darbuotojų. Netgi tuo atveju, jei kinas nėra nuolat demonstruojamas, jis rodomas tam tikrų renginių metu, todėl kino mechanikai ar garso ir šviesos operatoriai geba naudoti projektorius, multimediją. Trečiajai grupei priklauso vyresnės kartos kino mechanikai. Šie specialistai su naująja technika nėra dirbę. Į ketvirtąją grupę patenka tie kultūros centrai, kuriuose jau keletą metų nėra demonstruojamas kinas, todėl nėra su kino technika dirbančio žmogaus. Tačiau tokiu atveju kultūros centrų vadovai linkę apmokyti savo darbuotojus arba sukurti papildomą darbo vietą srities profesionalui.

Dirbti su kompiuterinėmis programomis kaip ir montuoti failus tenka daugiau ar mažiau visiems kiną demonstruojantiems darbuotojams. Tačiau vieni jų naudoja profesionalias, kiti mėgėjiškas programas. Garsu, apšvietimu, kino demonstravimu rūpinasi vienas–du darbuotojai kultūros centre. Vaizdo ir garso techniką aptarnaujantys darbuotojai įgūdžius tobulina savarankiškai bei lankydami kursus. Nors tiriamųjų anglų kalbos žinios yra menkos, tačiau tai nesudarytų kliūčių naudojimuisi skaitmenizuota kino technika, nes beveik visi darbuotojai supranta techninę programų kalbą. Renginių organizavimo srityje tiesiogiai ar netiesiogiai dirba apie trečdalį kultūros centrų darbuotojų: kultūros centro vadovas(-ė), kultūrinių renginių organizatorius(-ė) bei meno būrelių vadovai.

Analizuojant žiūrovų pritraukimo būdus išryškėjo dvi linijos: tradicinėmis informacijos sklaidos priemonės besinaudojantys kultūros centrai, bei inovatyvius pritraukimo būdus praktikuojantys centrai. Tradicinės priemonės – tai asmeniniai ryšiai, spauda, radijas, televizija, skrajutės, elektroniniai laišakai, anonsai internetinėse svetainėse, kino repertuaro platinimas. Novatoriški būdai apima vaizdinius pranešimus elektroniniuose stenduose, „gyvus“ pasirodymus gatvėse, dėmesį traukiančių objektų instaliavimą į viešąsias erdves. Spauda, radijas, televizija yra efektyvesnės priemonės vyresnės auditorijos pritraukimui. Jaunesnė auditorija pasiekama per informacijos sklaidą mokyklose, internetiniuose socialiniuose tinkluose.

Pabrėžiama, jog informacijos sklaida neužtikrina žiūrovo pritraukimo: jie tikisi kokybiško pateikimo, malonios aplinkos ir naujausio turinio. Pavėluotas kino produkcijos rodymas, kuomet produkcija jau pasiekusi visuomenę įvairiomis medijomis, sumažina žiūrovų pritraukimą. Neigiami veiksniai žiūrovų pritraukimui susiję su didžiųjų Lietuvos miestų artumu, į kuriuos nuvykę žmonės gali mėgautis moderniose kino salėse rodomu kinu, taip pat su žmonių gyvenimu gamtos ritmu, koreguojančiu renginių organizavimą pagal rudens-žiemos bei pavasario-vasaros sezonus, galimai, su miestelio gyventojų sudėtimi pagal amžių bei mokytojų bendradarbiavimo stoka.

Pagrindinės gyventojų grupės į kurias orientuojamas kinas – tai šeima, moksleiviai ir senjorai. Vien kino rodymas neužtikrins pastovios žiūrovų auditorijos. Informantų teigimu, ją gali užtikrinti kino

bendruomenės formavimas, įtraukiant jos narius į kūrybines dirbtuves ir atsižvelgiant į kiekvienos miestelio bendruomenės grupės poreikius.

Išanalizavus kino demonstravimo patirtį, galima apibendrinti, jog vidutiniškai vieno kino seanso auditoriją sudaro 50 – 100 žmonių tiriamuose kultūros centruose. Tuose kultūros centruose, kuriuose yra sistemingai rodomas kinas, kino rodymo dažnumas turėtų būti derinamas su vykstančiais renginiais, meno kolektyvų užsiėmimais. Kituose kultūros centruose reikėtų derinti ne tik minėtus klausimus, tačiau spręsti ir personalo darbo krūvio, kino auditorijos formavimo klausimus. Pabrėžtina, jog atsargiau kino poreikį vertina tų kultūros centrų vadovai, kuriuose šiuo metu nėra rodomas kinas.

Papildomų investicijų dėl darbuotojų darbo grafiko derinimo neturėtų būti, kadangi tiriamų kultūros centrų darbuotojų darbo grafikai sudaromi lanksčiai, atsižvelgiant į vykstančius renginius.

Kino bilieto kaina tiriamu laikotarpiu kultūros centruose svyruoja vidutiniškai nuo dviejų-trijų iki dešimties litų. Moksleiviams, senjorams, šeimoms taikomos nuolaidos. Yra ir išimčių, kai dauguma renginių, įskaitant kiną, kultūros centruose rodomi nemokamai. Savaitės dienų ir valandų pasirinkimas galėtų būti derinamas atskirai su kiekvienu kultūros centru, kadangi kino demonstravimo laikas ir dažnis šiuo metu stipriai varijuoja: nuo kelių seansų per dieną iki vieno-dviejų seansų per metus. Kultūros centrų vadovai prioritetą teikia ne tiek kino demonstravimui, bet kino ir edukacinių užsiėmimų apjungimui, kompleksinių paslaugų teikimui.

IV. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:

4 DALIS: KINO PASLAUGŲ VARTOJIMO INTENSYVUMAS REGIONUOSE – GYVENTOJŲ POREIKIŲ BEI GALIMYBIŲ VERTINIMAS

Ketvirtoje dalyje pateikiamas sociologinis tyrimas, atliktas 20-yje atrinktų Lietuvos miestų, kuriuose vyko kiekybinė vietinių gyventojų apklausa, siekiant įvertinti audiovizualinės produkcijos ir paslaugų vartojimo intensyvumą bei paklausą regionuose. Apklausa vykdyta Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos miestuose.

Kiekybinės gyventojų apklausos tikslas – ištirti kino produkcijos vartojimo poreikius bei galimybes Lietuvos regionuose, analizuojant egzistuojančią kino pasiekiamumo situaciją bei modeliuojant ateities kino sklaidos regionuose perspektyvas.

Sociologinio kiekybinio tyrimo rezultatai svarbūs ekonominiam Lietuvos regionų skaitmenizacijos projekto atsiperkamumo vertinimui, nes leidžia identifikuoti regionų gyventojų elgsenos ypatumus ir tendencijas vartojant audiovizualinės kultūros produkciją bei įvertinti jų poreikius, lūkesčius bei galimybes lankytis kino filmų seansuose ar dalyvauti edukaciniuose audiovizualinės kultūros renginiuose, kurie vyktų skaitmenizuotose KC salėse.

4.1. Įžanga

Apklaustos tikslas

Ištirti Lietuvos regionų gyventojų kino produkcijos vartojimo poreikius bei galimybes, vertinant esamą situaciją bei modeliuojant ateities kino sklaidos regionuose galimybes.

Apklaustos vykdymo vieta bei periodas

Apklausa vykdyta 2014 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn. 20-yje Lietuvos miestų, kurie visi yra savivaldybių centrai: Birštone, Biržuose, Elektrėnuose, Ignalinoje, Kėdainiuose, Kelmėje, Kretingoje, Kupiškyje, Lazdijuose, Mažeikiuose, Molėtuose, Plungėje, Radviliškyje, Rokiškyje, Šakiuose, Šilutėje, Širvintose, Tauragėje, Ukmergėje, Utenoje.

Apklaustos mastas apima ne tik skirtingas Lietuvos savivaldybes, bet ir visas dešimt Lietuvos apskričių:

1. Alytaus apskritis – Lazdijai;
2. Kauno apskritis – Birštonas, Kėdainiai;
3. Klaipėdos apskritis – Kretinga, Šilutė;
4. Marijampolės apskritis – Šakiai;
5. Panevėžio apskritis – Biržai, Kupiškis, Rokiškis;
6. Šiaulių apskritis – Kelmė, Radviliškis;
7. Tauragės apskritis – Tauragė;
8. Telšių apskritis – Mažeikiai, Plungė;
9. Utenos apskritis – Ignalina, Molėtai, Utena;
10. Vilniaus apskritis – Elektrėnai, Širvintos, Ukmergė.

Apklaustos metodas bei apklaustųjų imtis

Apklaustos generalinė aibė (tiriamoji visuma) – visi Lietuvos regioninių miestų gyventojai. Kiekybinės gyventojų apklaustos imtis yra determinuota (netikimybinė), iš anksto apgalvota (imtį formuojant pagal iš anksto daromas prielaidas, kad ji atitiks tikslinę auditoriją), respondentus atrenkant atsitiktinai pagal amžių. Šią determinuotą imtį sudaro 1021 respondentas iš 20-ies Lietuvos miestų, atrinktų taip pat determinuotu metodu. Visi miestai – skirtingų savivaldybių centrai. Tyrimo imtis fiksuota, iš anksto nustatant apytikslį respondentų skaičių kiekviename tyrimo mieste.

Kiekybinės gyventojų apklaustos klausimyną sudaro 22 klausimai, kuriais siekiama išsiaiškinti tiek esamą gyventojų elgseną kino produkcijos vartojimo kontekste, tiek būsimą, modeliuojant situaciją, kad jų mieste atsiranda nuolatinė kino produkcijos sklaidos erdvė. Anketa pateikta Priede Nr. 4.1., apklaustos rezultatai – Priede Nr. 4.2.

4.2. Respondentų socialinės–demografinės charakteristikos

Apklausoje dalyvavo 1021 respondentas iš 20-ies vidutinio dydžio Lietuvos miestų: Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės ir Utenos. Kiekviename mieste buvo apklausta apie 50 respondentų (šis skaičius svyruoja nuo 37 apklaustųjų Biržuose iki 58 Kėdainiuose ir Lazdijuose).

Didžiąją dalį respondentų (80,4 proc.) sudaro moterys. Mažesnę vyrų dalyvavimą tyrime lėmė keletas priežasčių: vidutinio dydžio Lietuvos miestuose ir miesteliuose vyrai yra sunkiau pasiekiami – jie dažniau dirba fizinį darbą ir apklausų atlikėjams iškyla problemų juos apklausti; taip pat tyrimo metu vyko intensyvūs žemės ūkio darbai, todėl gyvenamojoje miesto teritorijoje dažniau galėjo būti

apklausiamos moterys; be to, nemaža dalis vyrų iš vietovių, kuriose buvo vykdoma apklausa, respondencijų duomenimis, emigravę į didmiesčius ar užsienį.

Tyrimė daugiausiai dalyvavo vidutinio amžiaus respondentai: 48,5 proc. 35-54 m. amžiaus, 39,6 proc. iki 34 m. ir 11,9 proc. vyresnių negu 55 m. amžiaus.

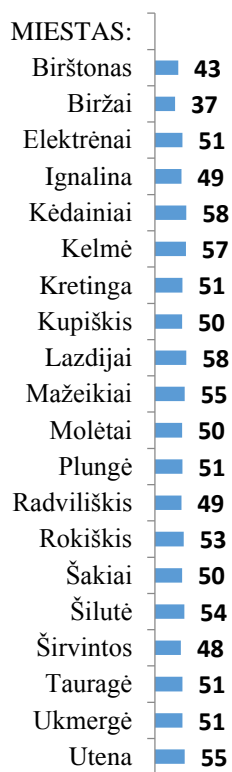
Trys iš penkių apklaustųjų – apie 61 proc. – yra susituokę arba gyvena su partneriu, 25 proc. – nevedusių (netekėjusių) ir beveik 11 proc. išsituokusių respondentų. Likę 3 proc. respondentų yra našlės / našliai.

Beveik 74 proc. respondentų nurodė turintys aukštąjį arba aukštesnįjį išsimokslinimą, dar beveik ketvirtadalis (25 proc.) – vidurinį arba profesinį.

Apklausoje dalyvavo gyventojai iš įvairaus dydžio šeimų: apytiksliai vienoda dalis respondentų nurodė gyvenantys vieni, dviese, trise ar keturiese (po 22-24 proc. kiekvienoje grupėje), dar 6 proc. asmenų namų ūkiuose gyvena 5 ar daugiau asmenų.

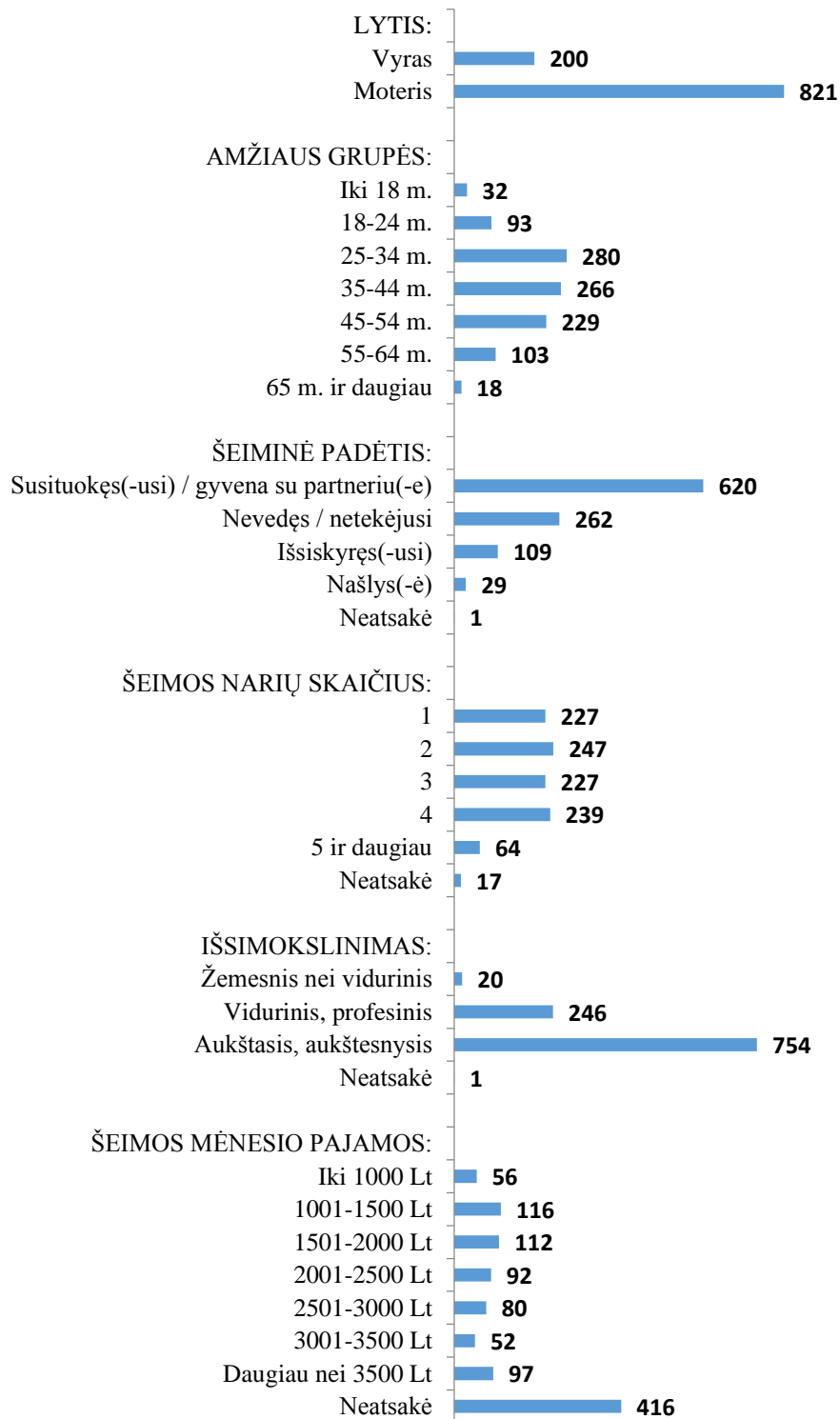
Apklausių respondentų kiekiai pagal miestą, lytį, amžiaus grupes, šeiminių padėtį, šeimos narių skaičių, išsimokslinimą ir pajamas pateikti 4.1. ir 4.2. diagramose.

4.1. *diagrama.* Respondentų pasiskirstymas pagal miestus ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

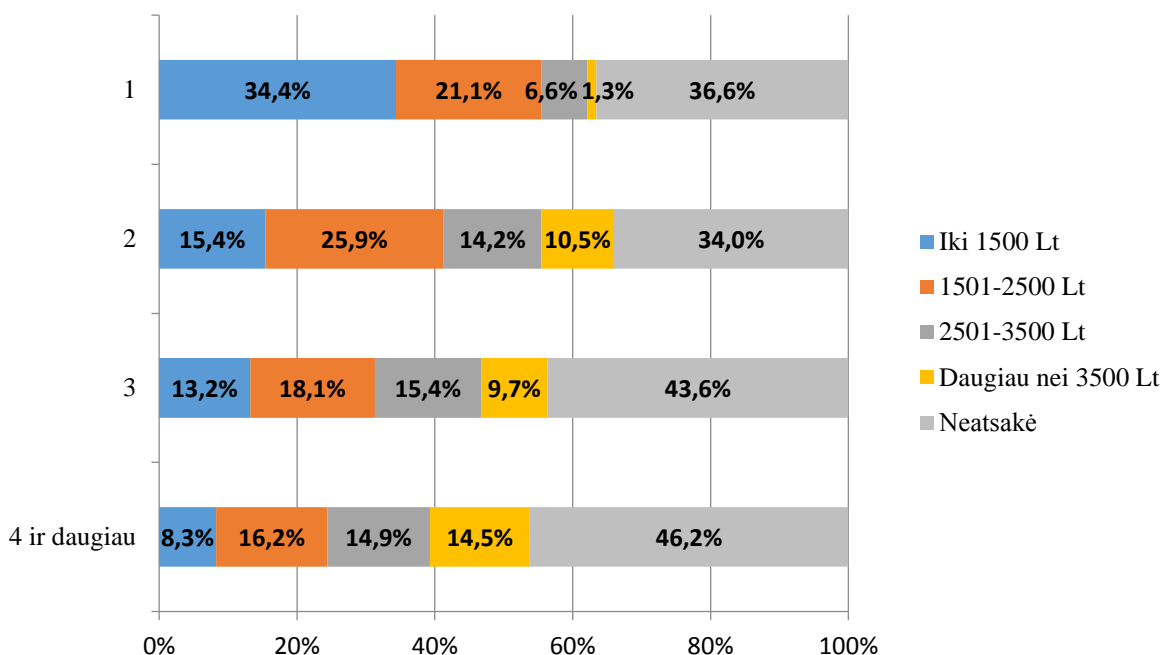
4.2. *diagrama.* Respondentų pasiskirstymas pagal socialines-demografines charakteristikas ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.3. diagramoje pavaizduotos respondentų šeimos pajamų pasiskirstymas (proc.) pagal šeimos narių skaičių.

4.3. diagrama. Šeimos mėnesio pajamų pasiskirstymas pagal šeimos narių skaičių ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.3. Tyrimo hipotezės

Prieš atliekant tyrimą buvo iškeltos šios hipotezės:

1. Žmonės, vykstantys į kino teatrą kitame mieste, būtų labiau linkę eiti į kino teatrą savame mieste negu nevykstantys.
2. Žmonės, retai arba visai nevykstantys į kino teatrą kitame mieste, lankytųsi kine savame mieste.
3. Žmonės, dažniau vykstantys į kino teatrą, lankytųsi kine panašiu dažnumu ir savo mieste.
4. Galimybė žiūrėti 3D filmus neturėtų įtakos lankymosi kino teatre dažnumui savo mieste.
5. Žmonės, vykstantys į kino teatrą kitame mieste, galėtų mokėti už kino bilietą 11–15 Lt ar daugiau.
6. Žmonės, vykstantys į kitą miestą žiūrėti kino, būtų linkę daugiau mokėti už kino bilietus savame mieste negu nevykstantys.
7. Lankymosi kino teatre dažnumas savo mieste priklausytų nuo bilieto kainos – esant bilieto kainai iki 10 Lt lankymosi dažnumas būtų reikšmingai didesnis negu bilietui kainuojant 16-20 Lt.

4.4. Pagrindiniai lankymosi kine aspektai

Absoliuti dauguma (99 proc.) respondentų bent kartą gyvenime yra lankęsi kino teatre. Tik trijuose miestuose daugiau negu 40 proc. gyventojų nurodė, kad jie savo mieste turi galimybę nueiti į kino seansą: Ukmergėje (76,5 proc. respondentų), Rokiškyje (58,5 proc.) ir Biržuose (43,2 proc.). Daugiau negu pusė Ukmergės ir du penktadaliai Rokiškio gyventojų atsakė, kad jų mieste vyksta kino edukacijos užsiėmimai vaikams, jaunimui ar suaugusiems. Biržuose tokių respondentų buvo tik penktadalis. Kituose miestuose iš viso tik 11 proc. gyventojų nurodė galintys žiūrėti kiną (4.1. ir 4.2. lentelės).

4.1. lentelė. Galimybės eiti į kino seansą savo mieste ▼

Miestas	Ar turite galimybę savo mieste nueiti į kino seansą?			
	Taip	Ne	Tik į lauko kiną festivalių / projektų metu	Negaliu atsakyti / nesidomiu
Ukmergė	76,5%	19,6%	3,9%	0,0%
Rokiškis	58,5%	34,0%	0,0%	7,5%
Biržai	43,2%	43,2%	10,8%	2,7%
Kiti miestai	10,7%	73,6%	13,2%	2,5%

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.2. lentelė. Kino edukacijos užsiėmimai skirtinguose miestuose ▼

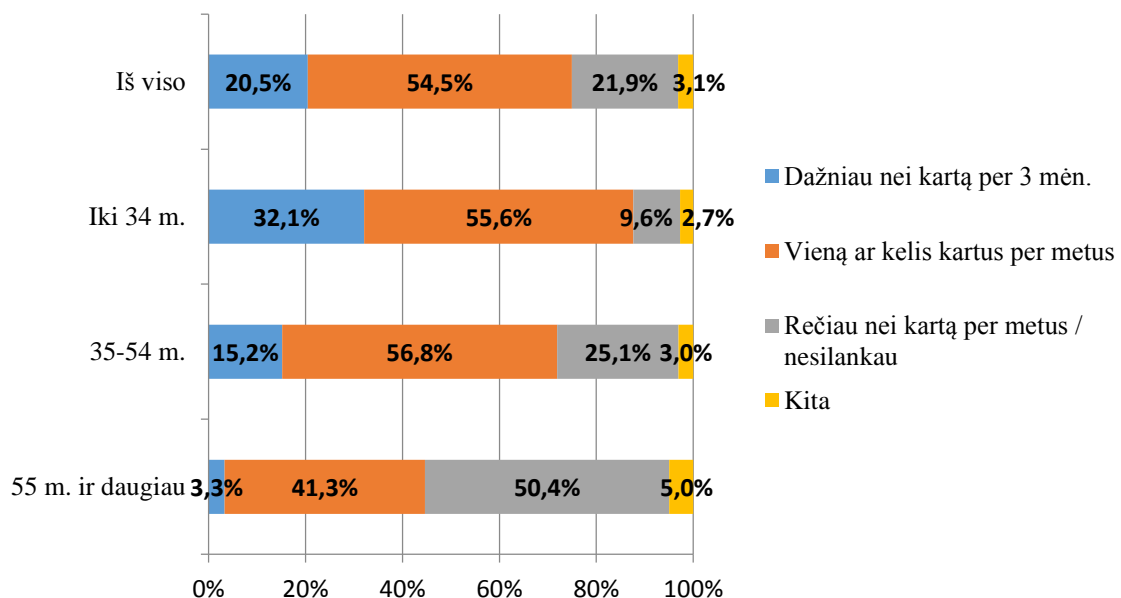
Miestas	Ar Jūsų mieste vyksta kino edukacijos užsiėmimai?			
	Taip	Ne	Tik kino festivalių / projektų metu	Negaliu atsakyti / nesidomiu
Ukmergė	54,9%	11,8%	7,8%	25,5%
Rokiškis	39,6%	24,5%	1,9%	34,0%
Biržai	21,6%	37,8%	24,3%	16,2%
Kiti miestai	9,2%	53,0%	15,9%	21,9%

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Apskritai kino teatruose (įskaitant tiek savo, tiek kitus miestus) dažniau negu kartą per 3 mėnesius lankosi 20 proc. gyventojų.

Jauni žmonės juose lankosi dažniau negu vyresni: tarp respondentų iki 34 m. amžiaus trečdalis į kiną eina bent kartą per 3 mėnesius; tuo metu tarp 55 m. ir vyresnių asmenų tokių yra vos 3 proc. Atitinkamai tik 10 proc. jaunimo į filmus eina rečiau kartą per metus, kai iš vyresnių žmonių kas antras kino teatruose lankosi labai retai arba visai nesilanko (4.4. diagrama).

4.4. diagrama. Lankymasis kino teatruose pagal amžiaus grupes ▼

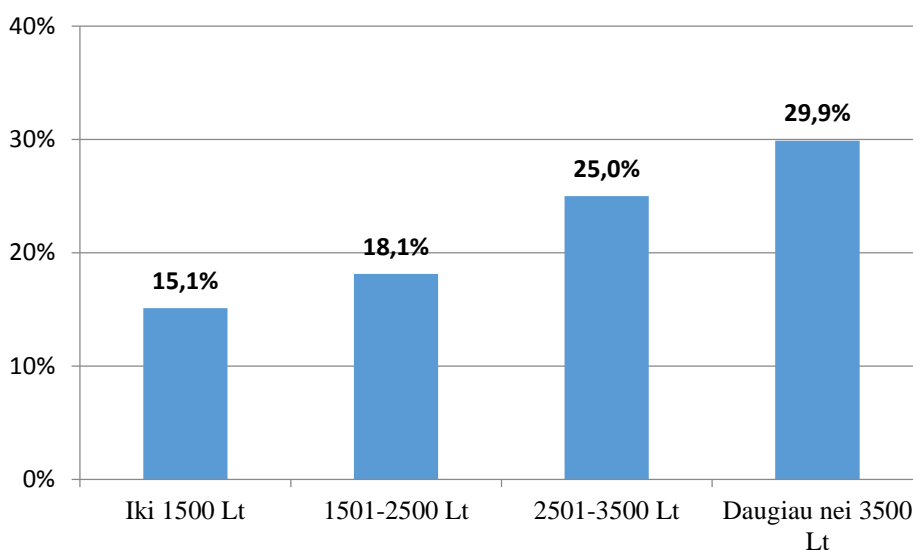

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Taip pat į kiną dažniau eina nevedę (29 proc. iš jų lankosi bent kartą per 3 mėnesius) negu susituokę ar išsiskyrę (atitinkamai iš šių grupių – 18,5 proc. ir 12,3 proc. lankosi bent kartą per 3 mėnesius).

Atkreiptinas dėmesys, kad didesnes pajamas gaunančių namų ūkių gyventojai kino teatruose lankosi daug dažniau negu turintys mažesnes pajamas. Tik 15 proc. respondentų iš nurodžiusių, kad jų šeimos pajamos per mėnesį nesiekia 1500 Lt, lankosi kine dažniau negu kartą per 3 mėnesius. Tuo tarpu tarp respondentų, kurių šeimos pajamos viršija 3500 Lt, į filmus bent kartą per 3 mėnesius eina 30 proc. apklaustųjų (4.5. diagrama).

4.5. diagrama. Dalis respondentų, kurie kino teatruose lankosi dažniau negu kartą per 3 mėnesius, pagal šeimos pajamų grupes ▼

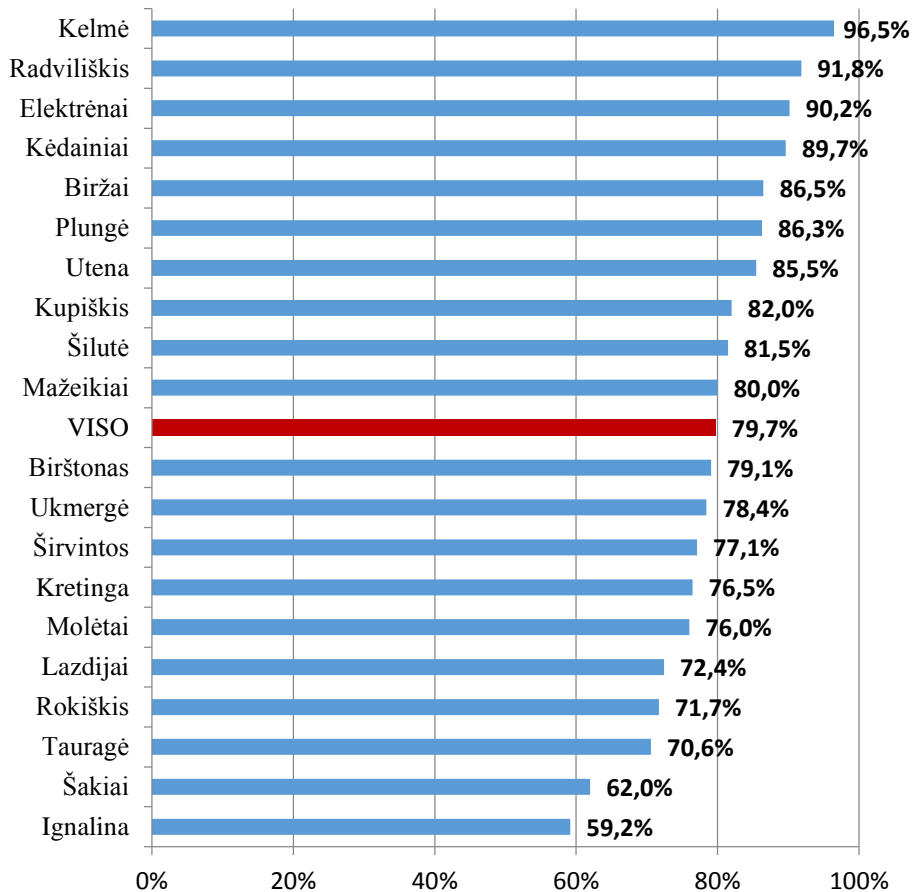
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.5. Lankymasis kine, vykstant į kitą miestą

Į kitą miestą pažiūrėti kino filmų vyksta keturi penktadaliai (79,7 proc.) respondentų. Dažniau linkę keliauti jaunesni žmonės – 92,3 proc. iš asmenų iki 34 m. amžiaus, nesusituokę – 89,7 proc. šios šeimyninės padėties respondentų, bei kurių šeimos pajamos viršija 3500 Lt – 91,8 proc. asmenų, nurodžiusių tokias pajamas. Pagal lytį, išsimokslinimą ir namų ūkio dydį (branduolinės šeimos narių skaičių) skirtumų neužfiksuota.

Daugiausiai į kitus miestus vyksta Kelmės, Radviliškio ir Elektrėnų gyventojai – daugiau negu 90 proc., mažiausiai – Ignalinos ir Šakių – tik apie 60 proc. (4.6. diagrama). Ryšio tarp galimybės lankytis kino seansuose savo mieste ir vykimo į kino teatrus kituose miestuose neužfiksuota. Tai rodo, kad ėjimas į kino teatrą labiau priklauso nuo kitų sociodemografinių charakteristikų, tokių kaip amžius ar pajamos, o ne nuo gyvenamosios vietos.

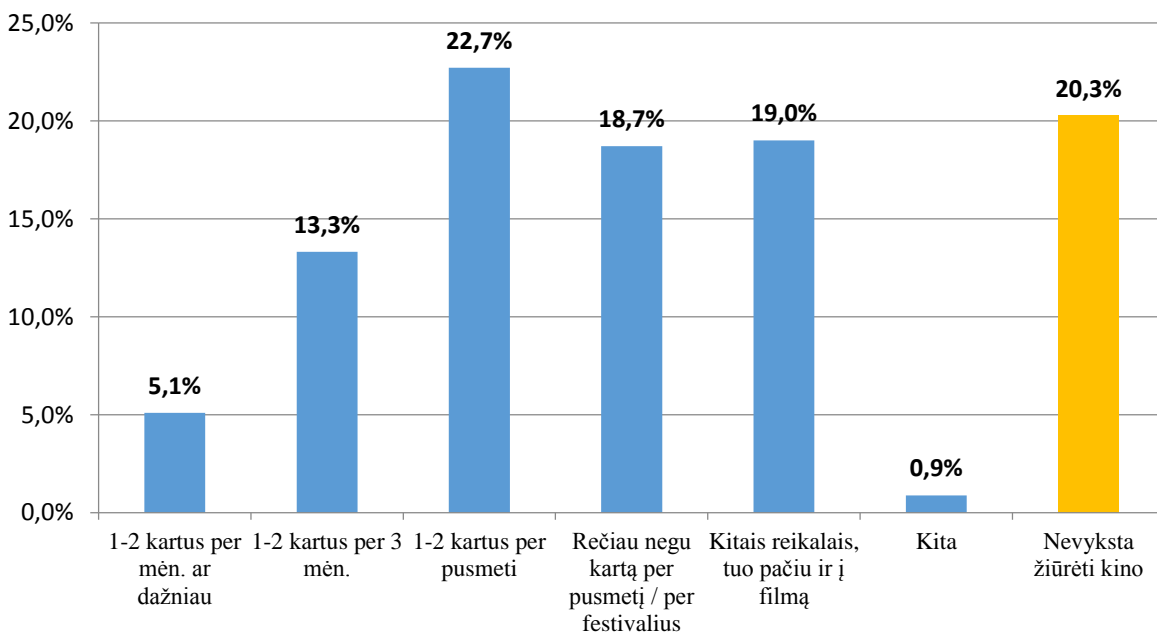
4.6. diagrama. Dalis gyventojų, kurie vyksta į kitus miestus pažiūrėti kino ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Gyventojai į kitus miestus pažiūrėti kino filmų nedažnai vyksta specialiai – didžioji dalis važiuoja 1-2 kartus per pusmetį arba rečiau. Taip pat beveik penktadalis apklaustųjų į kiną eina pasitaikius progai, kai į kitą miestą atvyksta kitais reikalais (4.7. diagrama).

4.7 diagrama. Lankymosi kine dažnis, kuomet vykstama į kitą miestą ▼

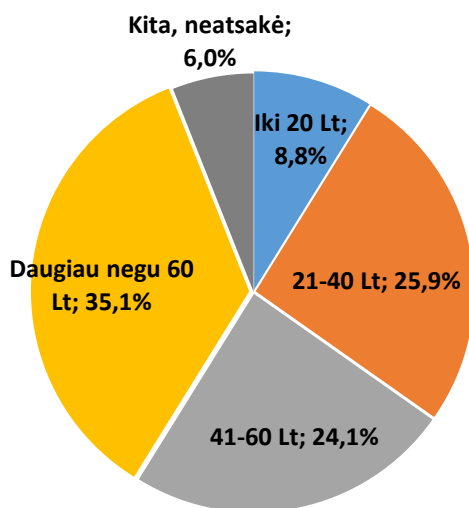

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Respondentai, vykdami į kitą miestą, kelionei išleidžia įvairias sumas pinigų: maždaug trečdalis respondentų (34,7 proc.) skiria iki 40 Lt pajamų, ketvirtadalis (24,1 proc.) – 40–60 Lt, ir trečdalis (35,1 proc.) – daugiau negu 60 Lt (4.8. diagrama).

Daugiausia pinigų vykimui į kino seansą kitame mieste (virš 60 Lt) linkę išleisti 35-54 m. amžiaus, susituokę ar gyvenantys su partneriu (-e), kurių šeimoje yra 3 ar daugiau asmenų, ir kurių šeimos pajamos viršija 2500 Lt, taip pat žmonės su aukštuoju arba aukštesniu išsimokslinimu.

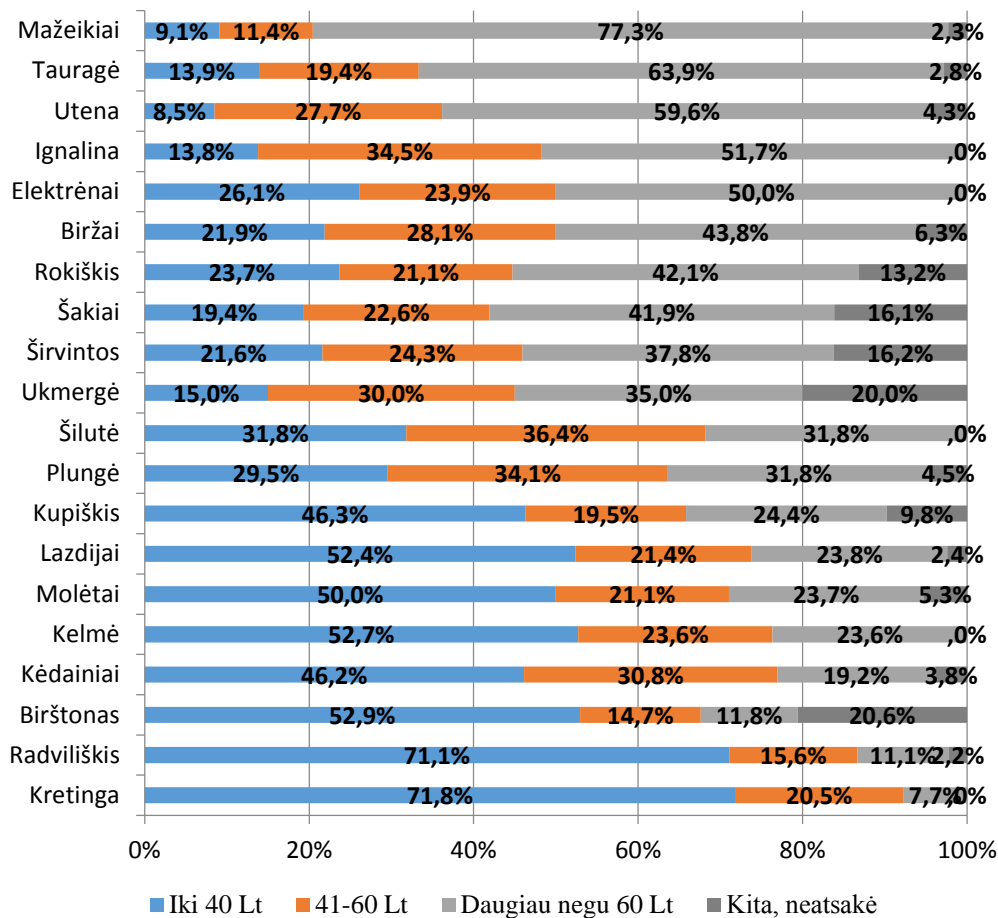
4.8. diagrama. Patiriamos išlaidos vykstant į kitą miestą žiūrėti kino, neskaitant kino bilieto kainos (proc. nuo vykstančiųjų į kitą miestą) ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Taigi nors į kitus miestus žiūrėti kiną dažniau vyksta jaunesni ir nesusituokę asmenys, tačiau kelionei daugiau lėšų skiria vidurinio ir aukštesnio socialinio sluoksnio vidutinio amžiaus sutuoktiniai ar partneriai, turintys vieną ar keletą vaikų. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad daugiau lėšų išvykoms išleidžia didžiausių tyrime dalyvavusių miestų gyventojai – Mažeikių, Tauragės ir Utenos, o mažiausiai – Radviliškio ir Kretingos (4.9. diagrama).

4.9. diagrama. Patiriamos išlaidos vykstant į kitą miestą žiūrėti kino, neskaitant kino bilieto kainos, pagal gyvenamąjį miestą ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.6. Lankymosi kino teatre įpročiai

Paprastai kino teatre žmonės lankosi su draugais (41,4 proc. nuo vaikštančių į kiną), šeima (35,8 proc.), sutuoktiniu (20,9 proc.) ir vaikais (14,7 proc.). Nėra priklausomybės tarp lankymosi dažnumo ir to, su kuo respondentai eina į kiną. Tačiau pastebimai skiriasi išlaidos, kai respondentai vyksta į kitą miestą su šeima ar vaikas, ir kai su sutuoktiniu ar draugais. Pirmu atveju išlaidos būna didesnės ir dažniau viršija 60 Lt, o antru atveju respondentai linkę išleisti iki 40 Lt (4.3. lentelė).

4.3. lentelė. Patiriamos išlaidos vykstant į kitą miestą pagal tai, su kuo einama į kino teatrą ▼

Su kuo einama į kiną	Patiriamos išlaidos vykstant į kitą miestą (neskaitant bilieto kainos)			
	Iki 40 Lt	41-60 Lt	Daugiau negu 60 Lt	Kita
su šeima	22.3%	23.5%	46.5%	7.6%
su vaiku (-ais)	28.1%	20.3%	44.5%	7.0%
su sutuoktiniu	37.5%	23.2%	33.9%	5.4%
su draugais	43.6%	25.0%	28.3%	3.1%

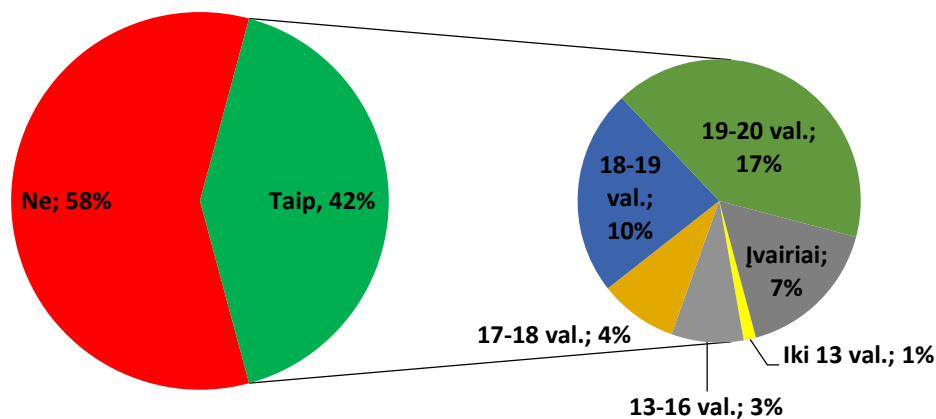
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Maždaug du penktadaliai apklaustųjų (42 proc.) į kino teatrus eina darbo dienoms, keturi penktadaliai (79 proc.) – savaitgaliais. Darbo dienomis dažniausiai lankomasi po darbo valandų – apie

18–20 val. (27 proc.), o savaitgaliais lankytojai pasiskirsto įvairiomis valandomis apylygiai (4.10. ir 4.11. diagramos).

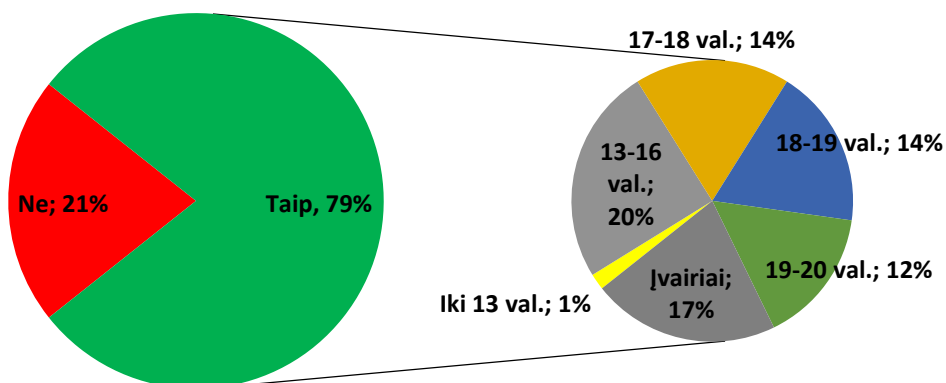
Darbo dienomis iš visų gyventojų grupių dažniau vaikšto jaunimas iki 24 m. amžiaus (61,6 proc.) ir nesusituokę (56,9 proc.), o savaitgaliais – 25–34 m. žmonės (90,4 proc.) bei turintys vaikų.

4.10. diagrama. Kairėje – ar lankosi kino teatre darbo dienomis, dešinėje – lankymasis darbo dienomis skirtingomis valandomis ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.11. diagrama. Kairėje – ar lankosi kino teatre savaitgaliais, dešinėje – lankymasis savaitgaliais skirtingomis valandomis ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

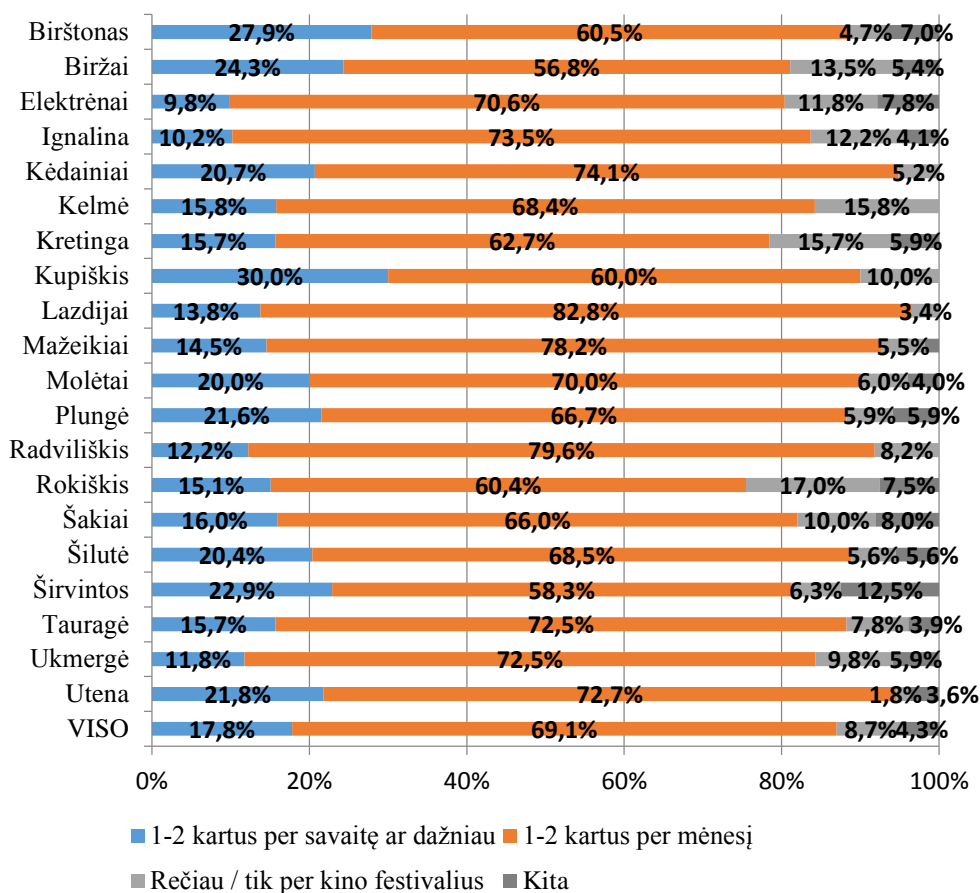
4.7. Lankymosi kine savo mieste lūkesčiai

Tyrimo metu respondentų taip pat buvo parašyta įvertinti savo potencialų elgesį esant galimybei lankytis modernioje kino salėje savo mieste: lankymosi dažnumą, bilieto kainos lūkesčius bei papildomų renginių įtaką lankymuisi kine.

4.7.1. Numatomas lankymosi dažnumas

Jeigu būtų galimybė žiūrėti kino filmus savo mieste, 17,8 proc. respondentų nurodė, kad kine lankytųsi bent kartą per savaitę, dar 69,1 proc. – bent kartą per mėnesį. Dažniau lankytųsi jaunesni gyventojai, o lyginant kitas grupes, skirtumų neužfiksuota. Pagal miestus, dažniausiai į kiną eitų Kupiškio ir Birštono gyventojai, mažiausiai tokia galimybe naudotųsi respondentai iš Elektrėnų ir Ignalinos (4.12. diagrama).

4.12 diagrama. Lankymosi kino teatre dažnumas savo mieste, jei būtų galimybė reguliariai žiūrėti kiną ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Beveik 90 proc. respondentų, kurie važiuoja žiūrėti filmų į kitus miestus, eitų į kino teatrą savame mieste bent kartą per mėnesį. Be to, didelė dalis – trys ketvirtadaliai (75,3 proc.) – apklaustųjų, kurie nevyksta į kitą miestą žiūrėti kino, pradėtų bent kartą per mėnesį lankytis kino seansuose savo mieste (4.4. lentelė).

4.4. lentelė. Lankymasis kine kitame mieste ir potencialus lankymasis savame mieste ▼

Kaip dažnai eitų į kiną savo mieste, jei būtų galimybė	Ar vyksta į kitą miestą žiūrėti kino	
	Taip	Ne
1-2 kartus per savaitę ar dažniau	19.0%	13.0%
1-2 kartus per mėnesį	70.9%	62.3%
Rečiau / tik per kino festivalius	6.4%	17.9%
Kita	3.7%	6.8%

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Jeigu būtų galimybė lankytis kino teatre savo mieste, respondentai, vykstantys į kitus miestus, savo mieste lankytųsi panašiu dažnumu, kaip kad šiuo metu lankosi kituose miestuose: iš tų, kurie į kitą miestą vyksta bent 1–2 kartus per mėnesį, pusė nurodė, jog savo mieste kine lankytųsi 1-2 kartus per mėnesį, kita pusė lankytųsi 1–2 kartus per savaitę ar dažniau (4.5. lentelė).

4.5. lentelė. Lankymosi kine kitame mieste dažnumas ir potencialus lankymasis savame mieste ▼

Kaip dažnai eitų į kiną savo mieste, jei būtų galimybė	Kelionių į kitą miestą pažiūrėti kino dažnumas				
	1-2 kartus per mėn. ar dažniau	1-2 kartus per 3 mėn.	1-2 kartus per pusmetį	Rečiau nei kartą per pusmetį / per festivalius	Kitais reikalais, tuo pačiu ir į filmą
1-2 kartus per savaitę ar dažniau	48.1%	23.5%	13.8%	14.7%	18.0%
1-2 kartus per mėnesį	50.0%	72.1%	78.0%	70.2%	69.1%
Rečiau / tik per kino festivalius	1.9%	2.9%	6.5%	10.5%	6.2%
Kita	.0%	1.5%	1.7%	4.7%	6.7%

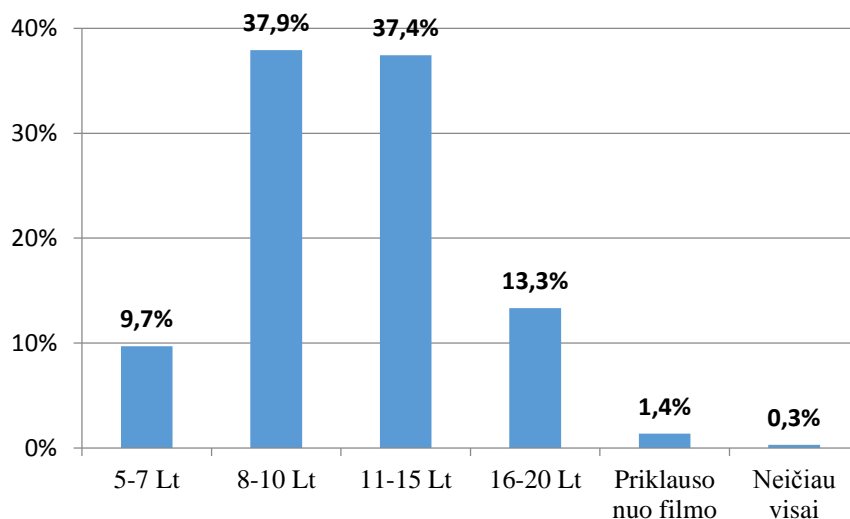
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Galimybė žiūrėti 3D kino filmus nepaskatintų respondentų kino seansuose lankytis dažniau negu kad įprastuose 2D filmuose – abiem atvejais apie du trečdalius respondentų lankytųsi kine 1–2 kartus per mėnesį.

4.7.2. Bilieto kaina

Respondentų buvo klausiama, kokią kainą jie sutiktų mokėti už bilietą į kino seansą, jeigu jis būtų rodomas jų mieste. Pirmuoju klausimu reikėjo pasirinkti vieną iš pateiktų intervalų. Didžiajai daugumai apklaustųjų – 75,3 proc. – priimtina 8–15 Lt bilieto kaina. Respondentų pasiskirstymas šio intervalo viduje – tarp 8-10 Lt ir 11-15 Lt bilieto kainų – beveik vienodas (po daugiau nei 37 proc.) (4.13. diagrama). Didesnę sumą sutiktų mokėti jaunesni žmonės – tarp respondentų iki 24 m., 67,2 proc. sutiktų mokėti 11–20 Lt. Tarp 55 m. amžiaus ir vyresnių gyventojų dauguma (64,5 proc.) galėtų skirti bilietui tik iki 10 Lt.

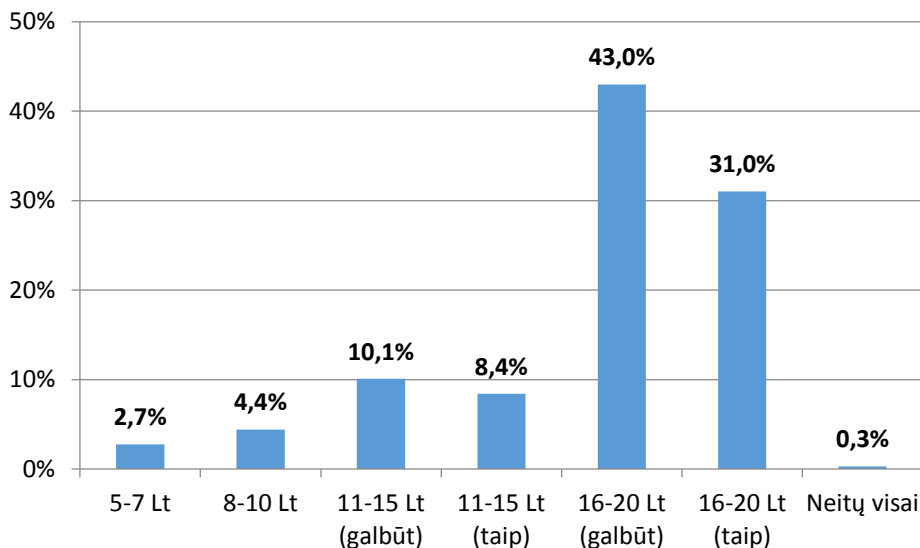
4.13. diagrama. Kiek sutiktų mokėti už bilietą, jei turėtų galimybę žiūrėti filmą savo mieste ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Siekiant išsiaiškinti, kokią maksimalią sumą pinigų gyventojai galėtų skirti kino biuletui, respondentų, kurie atsakė, jog už biuletą mokėtų iki 10 Lt, buvo klausiama, ar jie sutiktų mokėti 11–15 Lt, ir, jeigu sutiktų arba galbūt sutiktų, tuomet klausiama, ar sutiktų mokėti 16–20 Lt. Rezultatai parodė, kad trečdalis apklaustųjų galėtų mokėti už biuletą iki 20 Lt, dar 43 proc. svarstyty, ar eiti, esant 16-20 Lt kainai (4.14. diagrama).

4.14 diagrama. Kokią maksimalią kainą sutiktų mokėti už kino biuletą ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Tyrimas parodė, kad už kino biuletą būtų linkę mokėti daugiau tie respondentai, kurie vyksta į kino teatrą kituose miestuose, suvokdami, kokias išlaidas patiria kelionei, kiek apskritai kainuoja biuletas kino teatre (4.6. lentelė).

4.6. lentelė. Ryšis tarp lankymosi kitame mieste ir maksimalios bilieta kainos ▼

Ar vyksta į kitą miestą žiūrėti kino	Kokiai maksimaliai bilieta kainai esant sutiktų mokėti už biuletą					
	5-10 Lt	11-15 Lt (galbūt)	11-15 Lt (taip)	16-20 Lt (galbūt)	16-20 Lt (taip)	Neitų visai
Taip	5.7%	7.7%	7.5%	45.6%	33.5%	0.0%
Ne	13.0%	19.3%	12.1%	32.9%	21.3%	1.4%

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Bilieta kaina lemtų, kaip dažnai gyventojai eitų į kino teatrą savo mieste. Bilietai kainuojant 11–15 Lt, 73,3 proc. respondentų lankytųsi bent kartą per mėnesį. Jeigu bilieta kaina būtų 16–20 Lt, tokiu dažnumu į kiną eitų tik 41,8 proc. respondentų. Net ketvirtadalis (26 proc.) apklaustųjų atsakė, kad bilieta kainai esant 16–20 Lt, jie apskritai nesilankytų savo miesto kino salėje (4.7. lentelė).

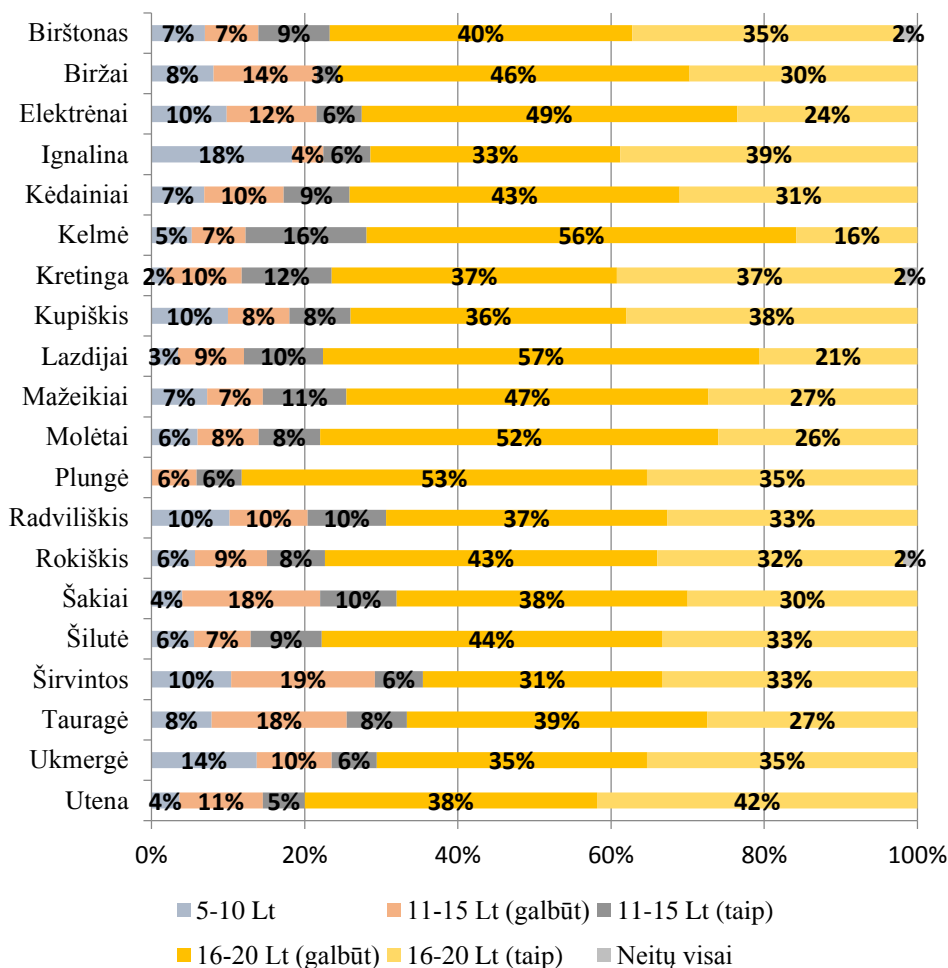
4.7. lentelė. Potencialus lankymosi kino teatre dažnumas savo mieste ir bilietai kaina ▼

Potencialus lankymosi kine dažnumas savo mieste	Maksimali bilietai kaina		
	Iki 10 Lt	11-15 Lt	16-20 Lt
1-2 kartus per savaitę ar dažniau	17.8%	11.4%	6.1%
1-2 kartus per mėnesį	69.1%	61.9%	35.7%
Rečiau / tik per kino festivalius	8.7%	11.7%	20.5%
Kita	3.5%	7.6%	11.8%
Neitų visai	0.8%	7.4%	26.0%

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Už bilietai mokėti 16–20 Lt dažniau linkę Utenoje, Ignalinoje ir Kupiškėje (apie 40 proc.) gyvenantys respondentai. Kelmėje ir Lazdijuose tokių žmonių yra tik iki 20 proc. (4.15. diagrama).

4.15. diagrama. Kokią maksimalią kainą sutiktų mokėti už kino bilietai pagal miestus ▼

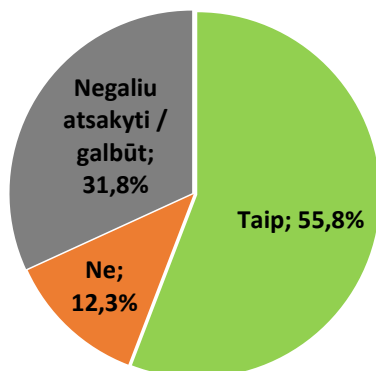

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.7.3. Papildomi motyvatoriai lankytis kine

Daugiau negu pusė apklaustųjų (55,8 proc.) nurodė, kad jiems būtų įdomu dalyvauti kino diskusijose ir edukaciniuose užsiėmimuose (4.16. diagrama). Dažniau tokiuose renginiuose dalyvautų moterys (58,1 proc.) ir jaunimas iki 24 m. amžiaus (63,2 proc.).

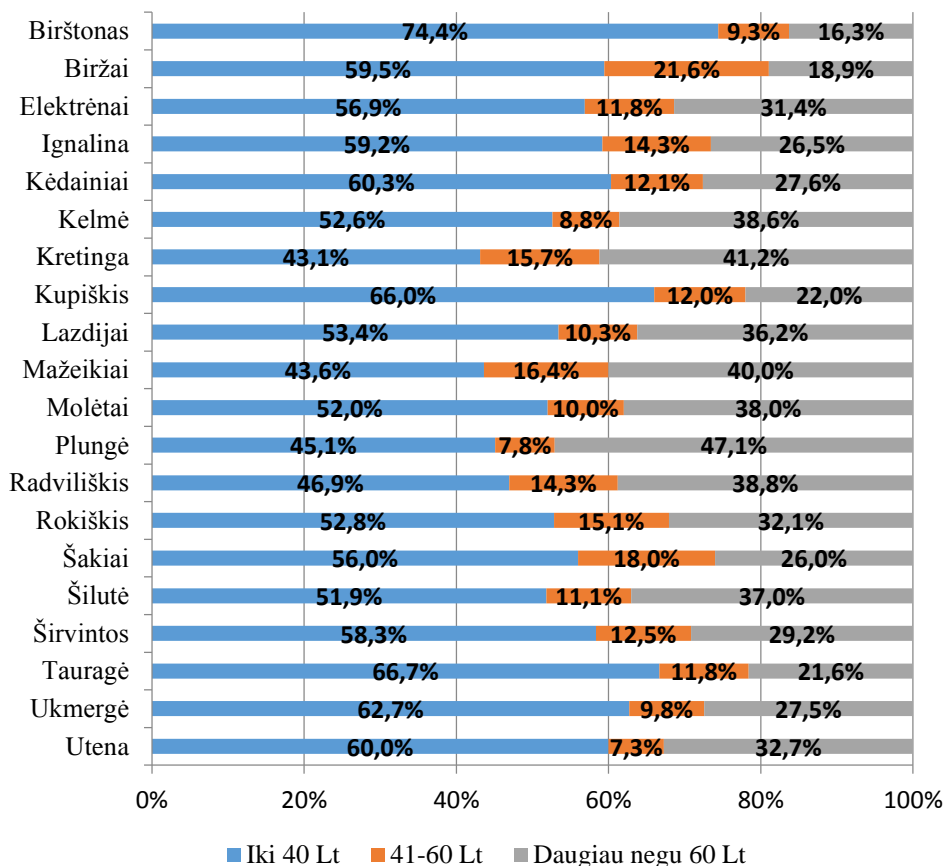
4.16. diagrama. Ar būtų įdomu dalyvauti diskusijose apie kiną, edukaciniuose užsiėmimuose ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Iš miestų išsiskiria Birštono (74,4 proc.), Tauragės ir Kupiškio gyventojai (po du trečdalius respondentų), kuriems būtų įdomu dalyvauti edukaciniuose kino užsiėmimuose. Mažiausiai susidomėję respondentai iš Kretingos ir Mažeikių – juose dalyvautų mažiau negu pusė apklaustųjų (4.17. diagrama).

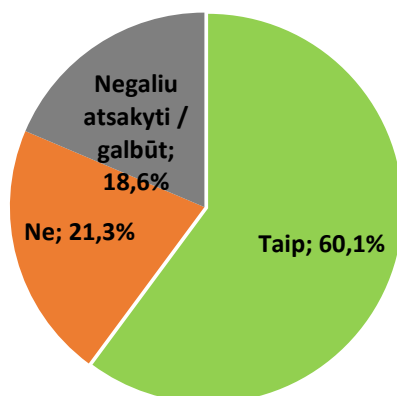
4.17. diagrama. Ar dalyvautų diskusijose apie kiną, edukaciniuose užsiėmimuose pagal miestus ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Trims penktadaliams respondentų (60,1 proc.) apsisprendimui apsilankyti kino seanse įtakos turėtų, jeigu kino pristatyme dalyvautų aktorius, režisierius, kritikas ar kitas su kinu susijęs asmuo (4.18. diagrama).

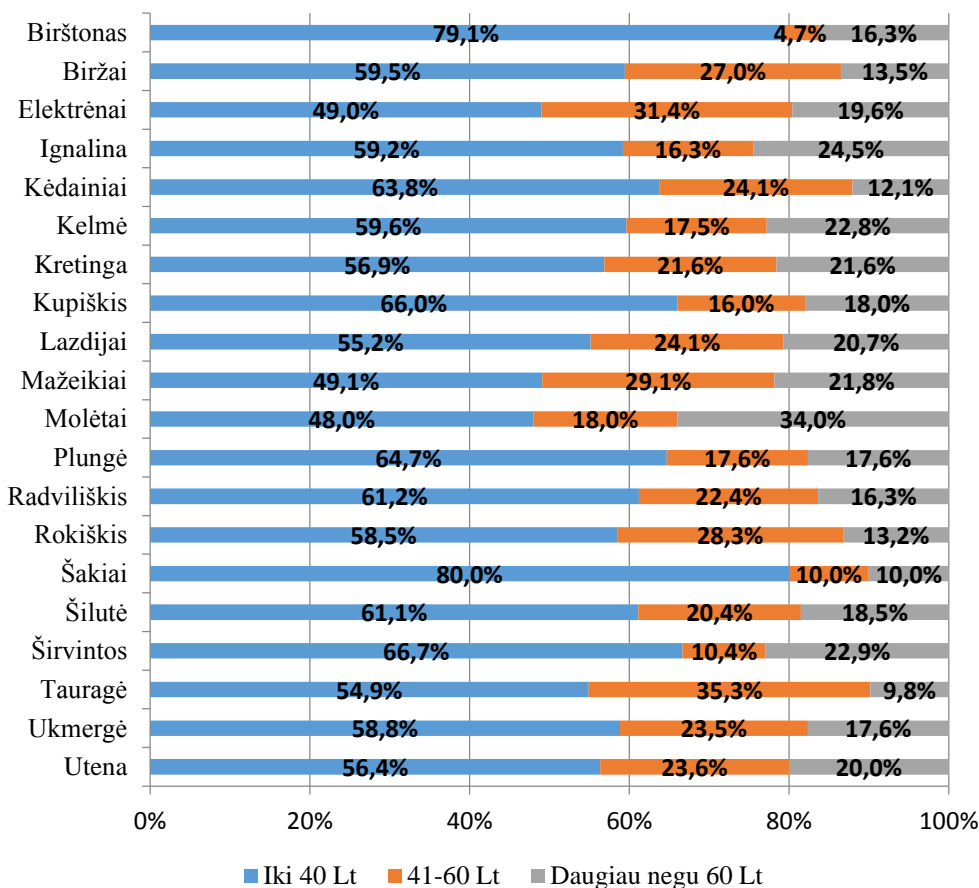
4.18. diagrama. Ar kino aktoriaus, režisieriaus, kritiko dalyvavimas paskatintų eiti į kino seansą ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Tokio žmogaus dalyvavimas būtų vienodai įdomus įvairaus amžiaus respondentams, tiek vyrams, tiek moterims, o ypač – Šakių ir Birštono gyventojams (po tris ketvirtadalius respondentų). Mažiausiai gyventojų tokio tipo kino seansų pristatymai pritrauktų Molėtuose ir Mažeikiuose – apie pusę (4.19. diagrama).

4.19. diagrama. Ar kino aktoriaus, režisieriaus, kritiko dalyvavimas paskatintų eiti į kino seansą pagal miestus ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

4.8. Išvados

Atsižvelgiant į iškeltas hipotezes, darytinos tokios išvados:

1. Žmonės, kurie vyksta žiūrėti kino filmų į kitą miestą, būtų labiau linkę eiti į kiną savame mieste negu tie, kurie nevyksta.
2. Didelė dalis žmonių, nesilankančių kino teatruose kitame mieste, atsiradus galimybei, bent retkarčiais lankytųsi kino seansuose savame mieste.
3. Žmonės, kurie važinėja į kitų miestų kino teatrus, panašiu dažnumu lankytųsi kine ir savame mieste.
4. Galimybė žiūrėti 3D kino filmus nepaskatintų respondentų kino seansuose lankytis dažniau.
5. Dauguma žmonių, vykstančių į kino teatrą kitame mieste, galėtų mokėti už kino bilietą bent iki 15 Lt. Taip pat nemaža dalis svarstyčių mokėti ir 16–20 Lt, o trečdalis pasiryžę mokėti 16–20 Lt.
6. Nevykstantys į kino teatrą kitame mieste būtų linkę už bilietą mokėti mažiau. Didesnė dalis respondentų leistų sau mokėti 11–15 Lt, mažesnė – svarstyčių, ar pirkti brangesnius bilietus.
7. Esant pigesniems bilietams lankymosi kino teatre dažnumas būtų didesnis. Bilietui kainuojant 11–15 Lt, trys ketvirtadaliai apklaustųjų lankytųsi bent kartą per mėnesį. Jeigu bilieto kaina būtų 16–20 Lt, ketvirtadalis respondentų apskritai nesilankytų kino teatre.

V. SOCIOLOGINIS TYRIMAS:

5 DALIS: KINO PASLAUGŲ VARTOJIMO INTENSYVUMAS REGIONUOSE – KINO SEANSAI BEI EDUKACINIAI KINO RENGINIAI KAIP NEFORMALIAUS UGDYMO PRIEMONĖS

Penktojoje dalyje pateikiamas sociologinis tyrimas, atliktas 20-yje atrinktų Lietuvos miestų, kuriuose buvo vykdoma kiekybinė vietos mokyklų atstovų apklausa, siekiant iširti švietimo įstaigų poreikį naudotis kino kultūros produktais kaip vienu iš neformalaus ugdymo metodų. Anoniminė 90-ies mokymo įstaigų atstovų apklausa vykdyta šiuose miestuose: Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos.

Šio tyrimo tikslas – iširti, koks Lietuvos regionų mokyklų požiūris į kino produkciją kaip į neformalaus ugdymo priemonę, identifikuojant poreikį ir galimybes inicijuoti moksleivių išvykas į skaitmenizuotas kultūros centrų sales, kuriose vyktų filmų peržiūros, edukaciniai kino renginiai ir pan.

Tyrimo rezultatai svarbūs visapusiškai įvertinti Lietuvos regionų bendruomenės audiovizualinės produkcijos ir paslaugų vartojimo intensyvumą, poreikius ir galimybes.

5.1. Įžanga

Apklaustos tikslas

Ištirti Lietuvos regionų mokyklų atstovų požiūrį į kino produkciją kaip į neformalaus ugdymo priemonę bei poreikį ir galimybes inicijuoti moksleivių išvykas į modernias kino sales, kuriose vyktų filmų peržiūros, edukaciniai kino renginiai ir pan.

Apklaustos vykdymo teritorija bei periodas

Apklausa vykdyta 2014 m. lapkričio mėn., įvairiose mokymo įstaigose iš 20-ies Lietuvos savivaldybių bei jų centrų: Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos. Visi į tyrimą patekę miestai yra skirtingų savivaldybių centrai bei apima visas dešimt Lietuvos apskričių.

Apklaustos metodas bei apklaustųjų imtis

Apklaustos generalinė aibė (tiriamoji visuma) – visos 20-ies Lietuvos savivaldybių mokymo įstaigos. Kiekybinės mokymo įstaigų apklaustos imtis yra netikimybinė, suformuota pagal iš anksto daromą prielaidą, kad ji atitiks tiriamąją visumą, mokymo įstaigas atrenkant atsitiktinai pagal mokyklos tipą bei lokaciją. Apklausoje dalyvavusių mokyklų imtis sudaryta atrenkant ne mažiau kaip 50 proc. tiriamajame mieste esančių mokymo įstaigų. Apklausoje dalyvavo atrinktų mokyklų vadovai arba direktorių pavaduotojai ugdymui / neformaliai ugdymui. Tyrime dalyvavusios mokymo įstaigos sudaro 74 proc. tiriamuosiuose miestuose esančių mokyklų ir 22 proc. nuo bendro mokymo įstaigų kiekio tiriamų miestų savivaldybėse. Šią imtį sudaro 90 mokymo įstaigų. Tyrimo imtis fiksuota, iš anksto nustatant apytikslį tiriamų mokyklų skaičių kiekvienoje savivaldybėje.

5.1. lentelė iliustruoja esamų mokymo įstaigų skaičių mieste ir savivaldybėje, bei sudarytą apklaustos imtį.

5.1. lentelė. Mokymo įstaigų skaičius miestuose ir savivaldybėse bei apklaustos imties dydis ▼

Miestas	Mokymo įstaigų skaičius mieste, vnt.	Bendras mokymo įstaigų skaičius atitinkamoje savivaldybėje, vnt.	Atrinkta mokymo įstaigų, vnt.
Birštonas	1	2	1
Biržai	6	16	4
Elektrėnai	4	15	4
Ignalina	3	10	4
Kėdainiai	9	31	5
Kelmė	4	25	4
Kretinga	6	20	4
Kupiškis	4	16	4
Lazdijai	1	13	3
Mažeikiai	13	32	7
Molėtai	3	13	4
Plungė	8	22	4
Radviliškis	8	24	4
Rokiškis	7	18	5
Šakiai	2	21	3
Šilutė	8	34	6
Širvintos	3	15	4
Tauragė	7	26	5

Miestas	Mokymo įstaigų skaičius mieste, vnt.	Bendras mokymo įstaigų skaičius atitinkamoje savivaldybėje, vnt.	Atrinkta mokymo įstaigų, vnt.
Ukmergė	9	27	8
Utena	15	25	7
VISO	121	405	90

Šaltinis: <http://www.info.lt/rubrika/Mokyklos-gimnazijos/100209590>. Sudaryta autorių ▲

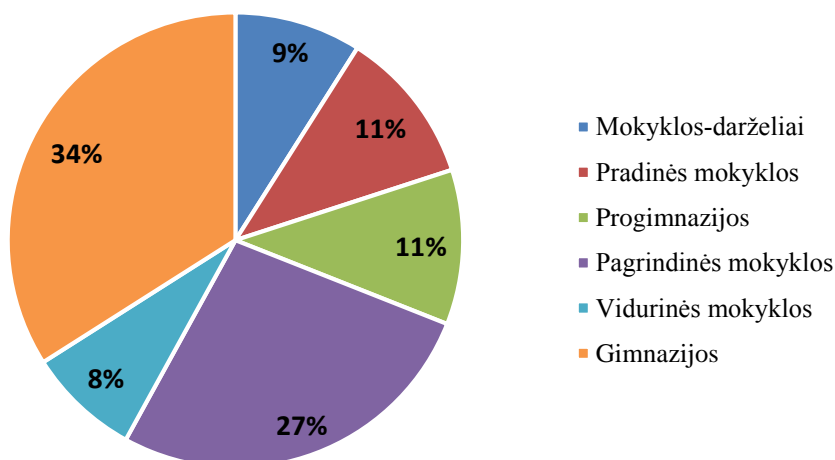
Kiekybinės mokyklų apklausos klausimyną sudaro 17 klausimų, kurie apima tiek dabartinės kino bei jo naudojimo kaip edukacinės priemonės mokyklose situacijos analizę, tiek būsimą, modeliuojant situaciją, kad mieste atsiranda nuolatinė kino produkcijos sklaidos bei edukacinių kino užsiėmimų erdvė. Klausimynas pateiktas Priede Nr. 5.1., anketos rezultatai – Priede Nr. 5.2.

5.2. Respondentų demografinės ir kitos charakteristikos

Kiekybiniame tyrime dalyvavo 90 mokyklų, kurių poziciją į kiną kaip neformalaus ugdymo priemonę išsakė mokyklų direktoriai arba jų pavaduotojai ugdymui / neformaliai ugdymui, pasitarę su mokytojais bei auklėtojais. Mokymo įstaigos atrinktos iš 20-ies Lietuvos miestų ir jų apylinkių, kuriuose buvo vykdomi ir kiti sociologiniai tyrimai. Kiekviename mieste į imtį pateko ne mažiau kaip 50 proc. miesto mokyklų (šis skaičius svyruoja nuo 1-os apklaustos Birštone iki 8-ių Ukmergėje) (5.1. lentelė).

Tyrimas buvo anoniminis, t. y., neidentifikuojant konkrečios mokyklos, o tik nustatant miestą, mokyklos tipą bei mokinių skaičių. Šiam tyrimui buvo atrinktos skirtingų tipų mokymo įstaigos siekiant, kad situacijos analizė būtų informatyvi ir statistiškai reikšminga bei kad būtų atspindėta su įvairaus amžiaus moksleiviais dirbančių specialistų pozicija. Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą bendrojo ugdymo mokyklų tipai yra: pradinė mokykla (nuo 1 iki 4 klasės), progimnazija (nuo 1 iki 8 arba 10 klasės), pagrindinė mokykla (nuo 5 iki 10 klasės), vidurinė mokykla (nuo 9 iki 12 klasės), gimnazija (nuo 9 iki 12 klasės). Tačiau tam, kad būtų apimtos ir kitos kino produkcijos sklaidai potencialios mokymo įstaigos, į tyrimą įtraukti mokyklos-darželiai, sudarantys 9 proc. apklaustųjų. Didžiąją dalį apklaustųjų sudaro gimnazijos – 34 proc. (5.1. diagrama).

5.1. diagrama. Tyrime dalyvavusių mokymo įstaigų tipų pasiskirstymas ▼

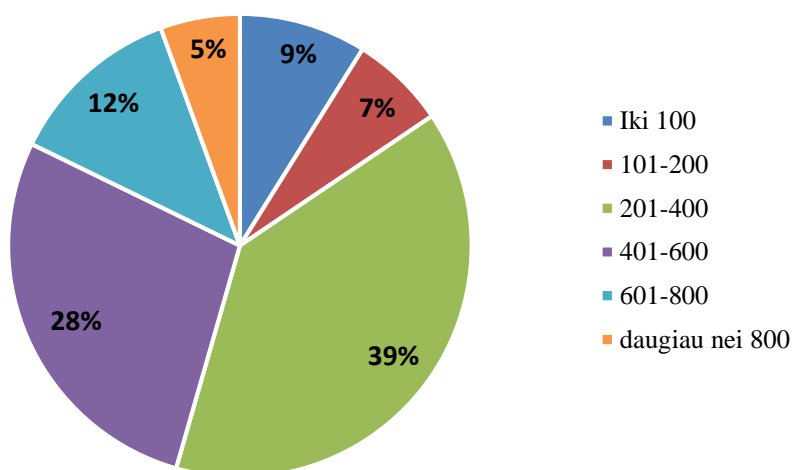
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Tolesniame tyrime atliekant lyginamąsias duomenų analizes, mokymo įstaigos suskirstytos į 3 grupes pagal tipus, atitinkančius ugdomų moksleivių amžių:

- 1) mokykla-darželis, pradinė mokykla;
- 2) progimnazija, pagrindinė mokykla;
- 3) gimnazija, vidurinė mokykla.

Apklausoje dalyvavo įvairaus dydžio mokymo įstaigos, ugdančios nuo 46-ių moksleivių (Kelmės pagrindinė mokykla), iki 1050-ies (Šilutės pagrindinė mokykla). Didžiąją dalį mokymo įstaigų sudaro vidutinio dydžio mokyklos, ugdančios nuo 201 iki 400 moksleivių (39 proc.), mažiausią – mokymo įstaigos, ugdančios 801 ir daugiau moksleivių (5 proc.) (5.2. diagrama).

5.2. diagrama. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal ugdomų moksleivių skaičių ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

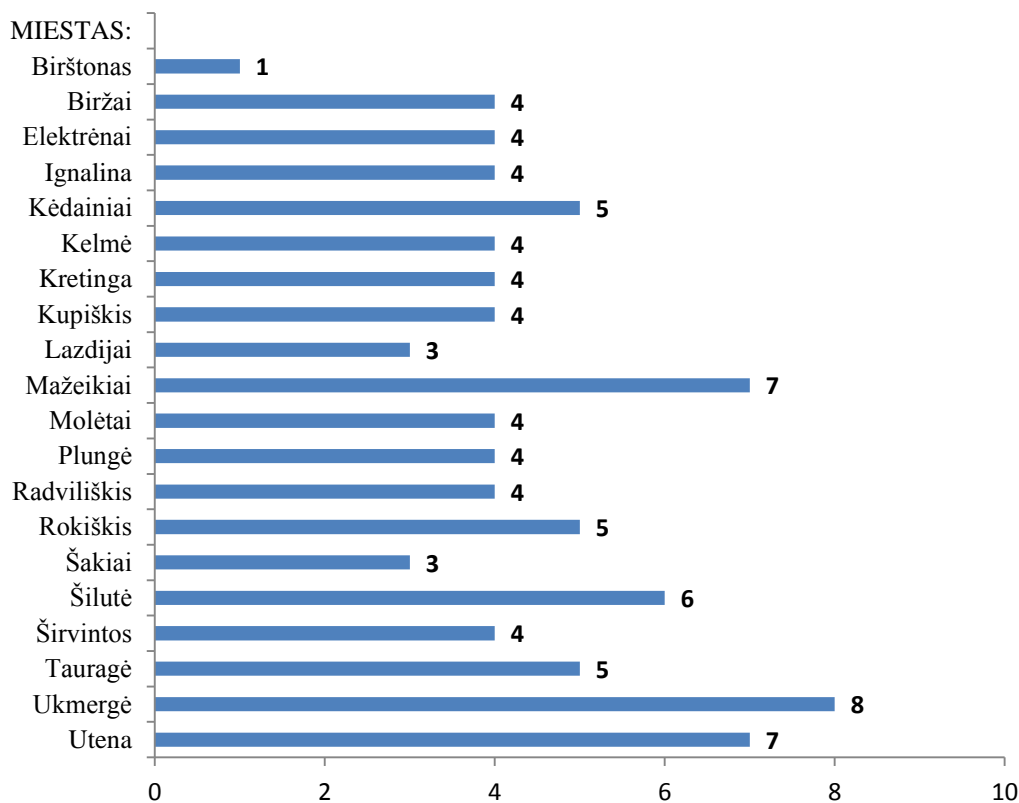
Tolesniame tyrime atliekant lyginamąsias duomenų analizes, mokymo įstaigos suskirstytos į 2 grupes pagal dydį, t.y., pagal jose besimokančių vaikų skaičių:

- 1) mažos – iki 400 moksleivių;
- 2) didelės – virš 400 moksleivių.

Bendri tyrimo respondentų kiekiai pagal miestą, mokymo įstaigos tipą ir moksleivių skaičių pateikti 5.3. ir 5.4. diagramose.

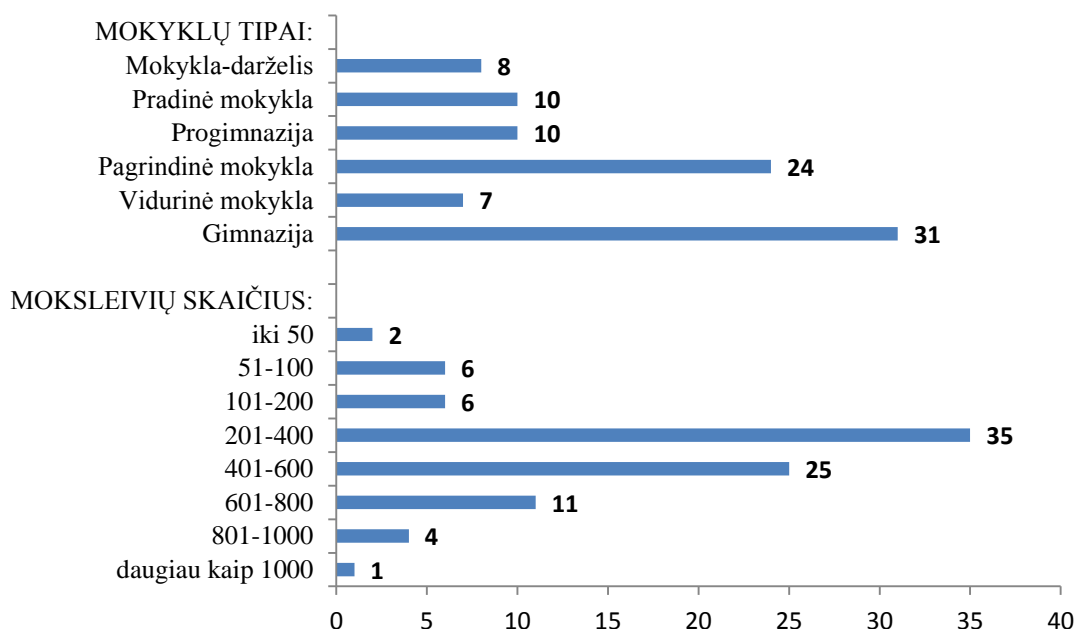

5.3. diagrama. Tiriamųjų mokymo įstaigų pasiskirstymas tarp miestų ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

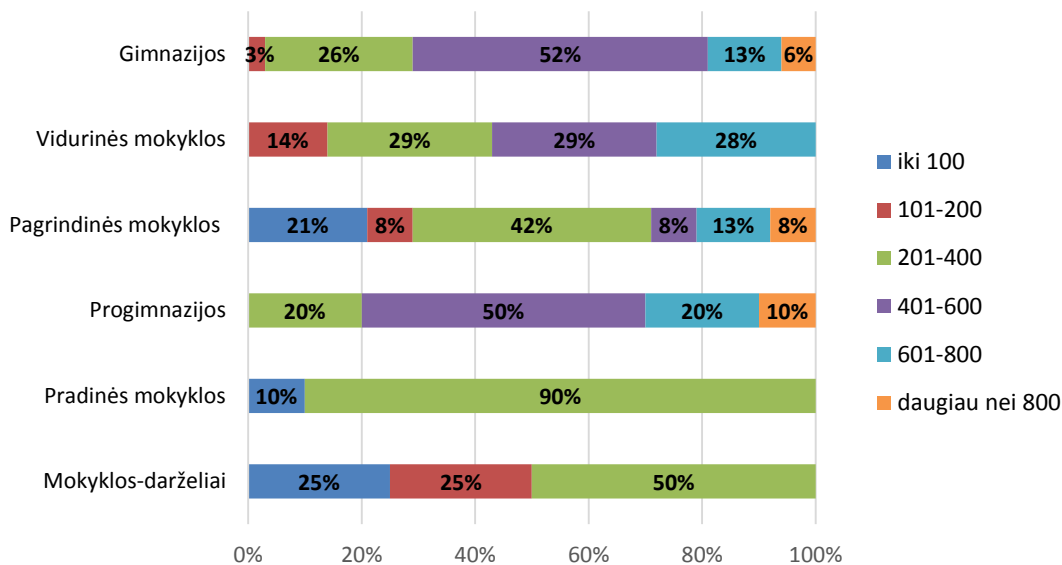
5.4. diagrama. Respondentų pasiskirstymas pagal tipą bei ugdomų moksleivių skaičių ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

5.5. diagramoje pavaizduoti tyrime dalyvavusių mokymo įstaigų tipai ir juose besimokančių moksleivių skaičius (proc.). Iš šių duomenų galime daryti išvadą, kad moksleivių skaičius yra didesnis progimnazijose, vidurinėse mokyklose bei gimnazijose, o mokyklose-darželiuose bei pradinėse mokyklose retai kada mokosi daugiau nei 400 vaikų.

5.5. *diagrama*. Mokymo įstaigų tipai ir juose besimokančių moksleivių skaičius (proc.) ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

5.3. Tyrimo hipotezės

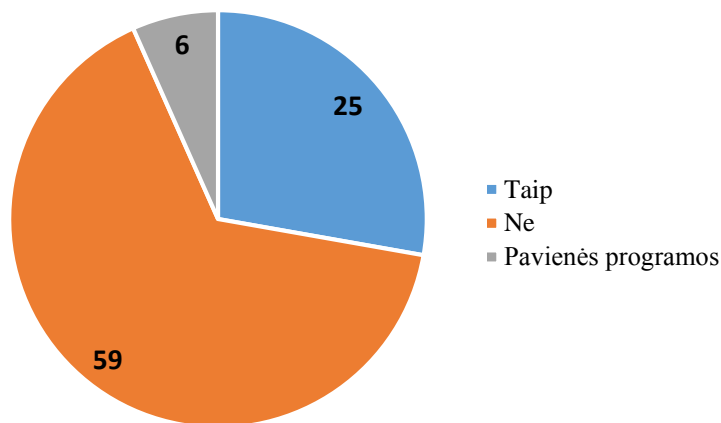
Prieš atliekant tyrimą buvo iškeltos šios hipotezės:

1. Mokymo įstaigų, kuriose vykdoma tikslinė su kinu susijusi veikla (būreliai ir pan.), atstovai dažniau vyktų į kino renginius savame mieste, nei tų mokymo įstaigų, kuriose tokia veikla nevykdoma.
2. Mokymo įstaigų, kuriose šiuo metu organizuojamos mokinių išvykos į kino seansus, atstovai linkę dažniau pasinaudoti pasiūlymais vykti į kino seansus / edukacinius kino renginius ir pan. miesto kino salėje, nei tų, kuriose tokios išvykos neorganizuojamos.
3. Mokymo įstaigų, kuriose šiuo metu organizuojamos mokinių išvykos į kino seansus, atstovai linkę už kino bilietą mokėti daugiau, nei tos, kuriose neorganizuojamos.
4. Vyresnio amžiaus moksleivius ugdančių mokymo įstaigų – gimnazijų ir vidurinių mokyklų – atstovai už kino bilietą linkę mokėti daugiau, nei ugdančios jaunesnius vaikus.

5.4. Kino, kaip ugdymo priemonės, situacija šiandienos mokyklose

Apklaustos rezultatai iliustruoja, kad švietimo įstaigose kinas ar fotografija nėra populiarios edukacinės priemonės. Šios medijų sritys paprastai užima nišines pozicijas vaikų ir jaunimo neformalaus ugdymo sferoje – tik mažiau nei trečdalis apklaustų (28 proc.) mokyklų atstovų nurodė, kad jų mokyklose yra kino / foto būreliai. Dar 7 proc. apklaustųjų teigia, kad jų auklėtiniai su kino ir fotografijos kultūra supažindinami pavienių programų metu (5.6. diagrama).

5.6. *diagrama.* Kino / foto būrelių mokyklose egzistavimo situacija ▼

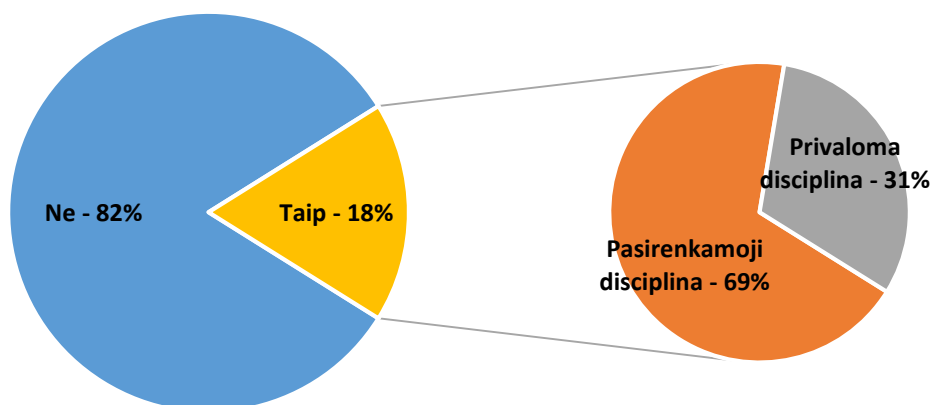

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Kai kuriose šalies mokyklose kino / medijų kultūra jau tapo mokomąja sritimi: 16 apklaustų mokyklų atstovai nurodė (18 proc.), kad jų mokymo programose numatytas su kinu ar medijomis susijęs mokomasis dalykas. Likusiose į apklausą įtrauktose mokymo įstaigose (82 proc.) tokių disciplinų nėra.

Dažniausiai kino / medijų disciplina yra laisvai pasirenkama – 69 proc. iš 16-os mokyklų. Tačiau 5-iose mokyklose (31 proc.) tokia disciplina įtraukta į privalomojo ugdymo programą (5.7. diagrama).

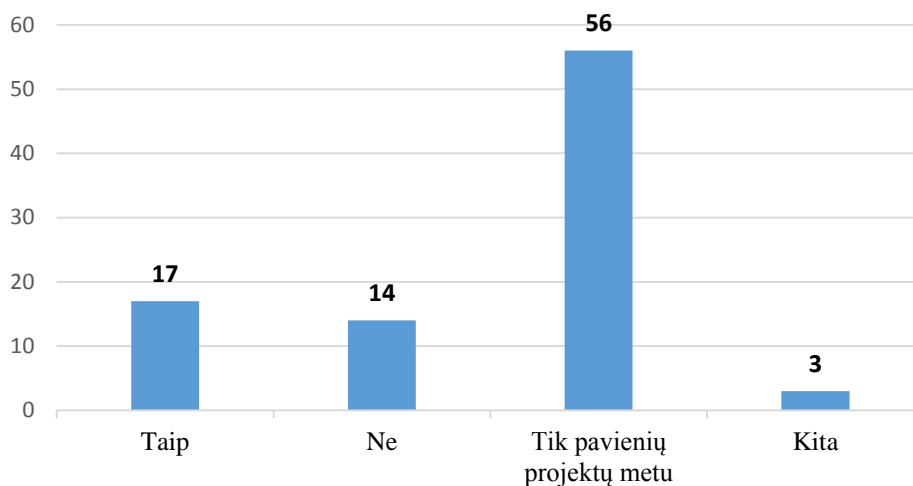
5.7. *diagrama.* Kairėje – ar mokykloje yra su kinu / medijomis susijęs mokomasis dalykas; dešinėje – ar tokia disciplina mokykloje pasirenka ar privaloma ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Kino edukacijos užsiėmimai, įskaitant ir kino filmų peržiūras mokyklose, dažniausiai vyksta pavienių projektų metu – 62 proc., o intensyviau tokia veikla užsiima tik 19 proc. mokyklų (5.8. diagrama). Šie duomenys atspindi ir tokių užsiėmimų dažnį, kurio amplitudė svyruoja nuo 1-2 kartų per 3 mėn. (17 mokyklų iš 76 – 22 proc.) iki 1-2 kartų per mokslo metus ir rečiau (59 mokyklos iš 76 – 78 proc.). Ryšio tarp to, ar mokykla turi kino / foto būrelį, kino / medijų mokymo discipliną, ir to, ar rengiami edukaciniai kino užsiėmimai, įskaitant kino filmų peržiūrą, nepastebėta.

5.8. diagrama. Kino edukacinių užsiėmimų mokyklose organizavimo situacija ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Tyrimo rezultatai rodo tendenciją, jog didesnę kiekį moksleivių (virš 400) ugdančios mokyklos edukacinius kino užsiėmimus, kino filmų peržiūras mokyklose rengia dažniau, nei turinčios iki 400 mokinių (5.2. lentelė).

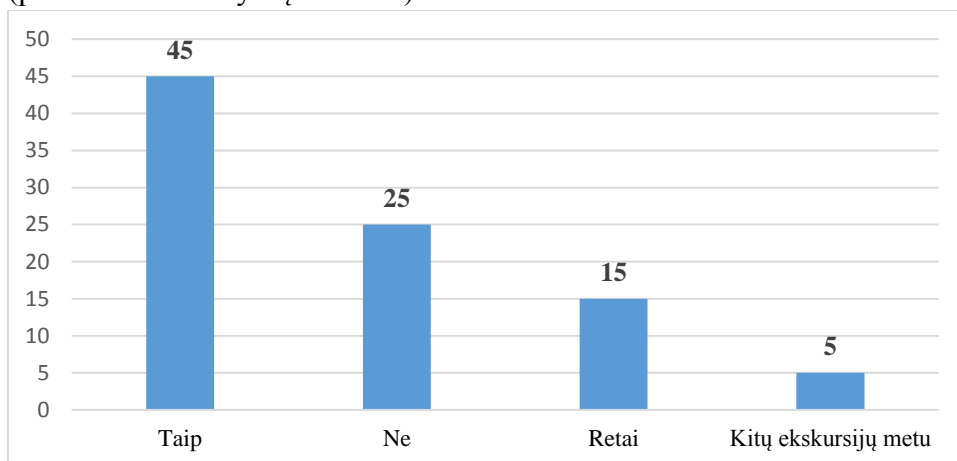
5.2. lentelė. Koreliacija tarp kino edukacinių užsiėmimų organizavimo bei mokyklos dydžio ▼

Ar mokykloje vyksta kino edukaciniai užsiėmimai	Mokyklos dydis pagal mokinių skaičių	
	Maža mokykla (iki 400)	Didelė mokykla (virš 400)
Taip	4 (23%)	13(77%)
Ne	12 (86%)	2 (14%)
Tik pavienių projektų metu	31 (55%)	25 (45%)
Kita	2 (67%)	1 (33%)

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Pusės tyrime dalyvavusių mokyklų atstovai nurodė, jog organizuoja moksleivių grupių išvykas žiūrėti kino filmų už mokyklos ribų. Poreikio ir / ar galimybių tai daryti neturi 28 proc. apklaustųjų. Likę 22 proc. tokiu mokymo proceso pajvairinimu pasinaudoja retai arba kitų ekskursijų metu (5.9. diagrama). Ryšio tarp mokyklos dydžio ir to, ar jos pedagogai organizuoja mokinių grupių išvykas į kino seansus už mokyklos ribų, nepastebėta.

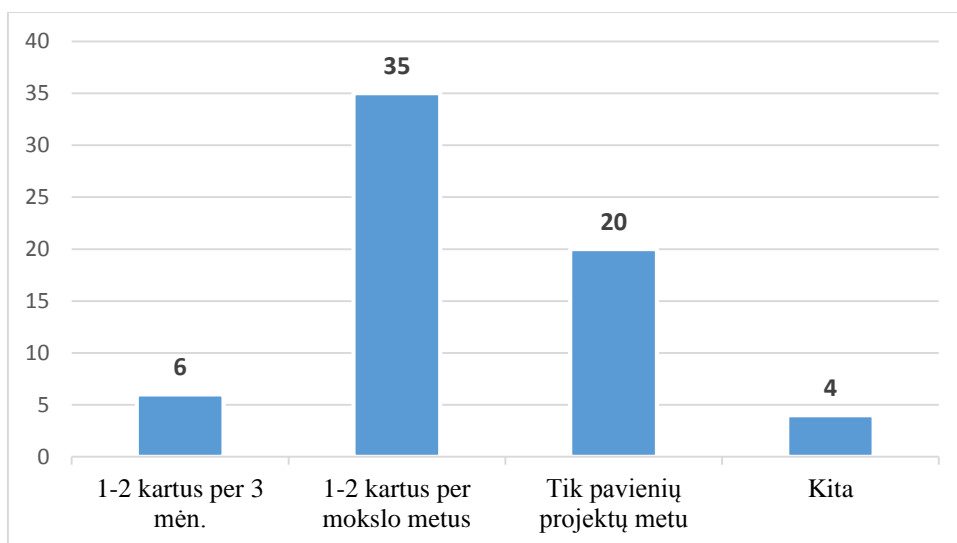
5.9. diagrama. Ar organizuojamos išvykos į kino seansus už mokyklos ribų (pateikiamas mokyklų skaičius) ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Iš 65-ių mokyklų, kurios rengia moksleivių grupių išvykas žiūrėti kino filmų už mokyklos ribų, 91 proc. tai daro 1-2 kartus per mokslo metus ar rečiau (pavienių projektų metu). Kiti 9 proc. mokslo įstaigų išvykas organizuoja 1-2 kartus per 3 mėn. (5.10. diagrama).

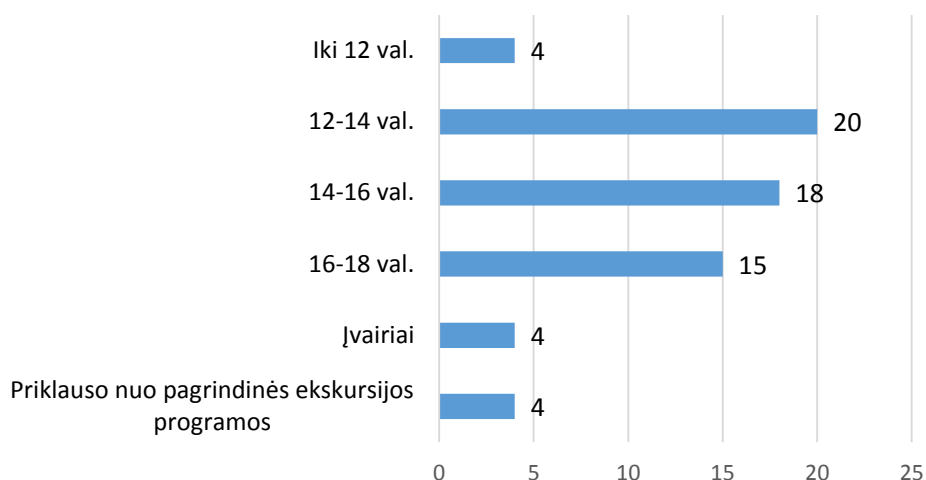
5.10. diagrama. Moksleivių išvykų į kino seansus dažnumas (pateikiamas mokyklų skaičius) ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Į kiną už mokyklos ribų dažniausiai vykstama 12-16 val. (59 proc.). Iki 12 val. vykstančių yra mažiausiai – 6 proc. (5.11. diagrama).

5.11. diagrama. Laikas, kada mokyklos dažniausiai organizuoja mokinių išvykas į kino filmus ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Remiantis tyrimo rezultatais galima teigti, kad mažų mokyklų (iki 400 vaikų) moksleiviai į kino seansus už mokyklos ribų paprastai vyksta iki 16 val., didesnių (virš 400 vaikų) – 14-18 val. (5.3. lentelė).

5.3. lentelė. Ryšys tarp mokyklos dydžio ir tinkamiausio laiko išvykoms į kino seansus ▼

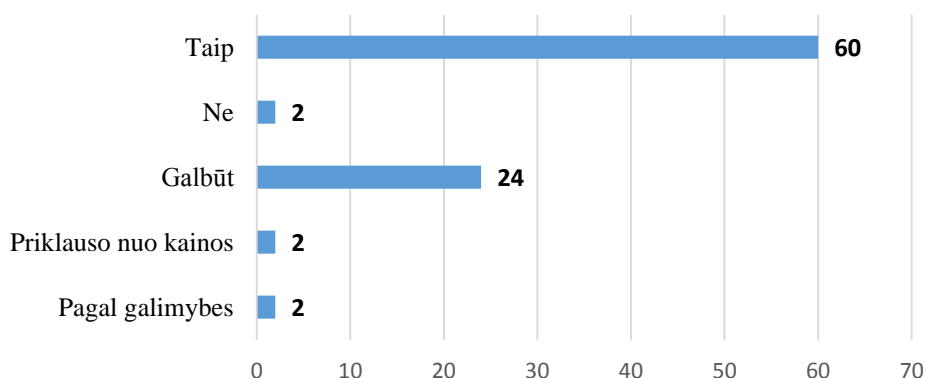
Vykdymo į kino seansus už mokyklos ribų laikas	Mokyklos dydis pagal mokinių skaičių	
	Maža mokykla (iki 400)	Didelė mokykla (virš 400)
Iki 14 val.	15 (45%)	9 (28%)
14-16 val.	12 (37%)	6 (19%)
16-18 val.	5 (15%)	10 (31%)
Kita	1 (3%)	7 (22%)

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

5.5. Lankymosi savo miesto kino salėje perspektyvos

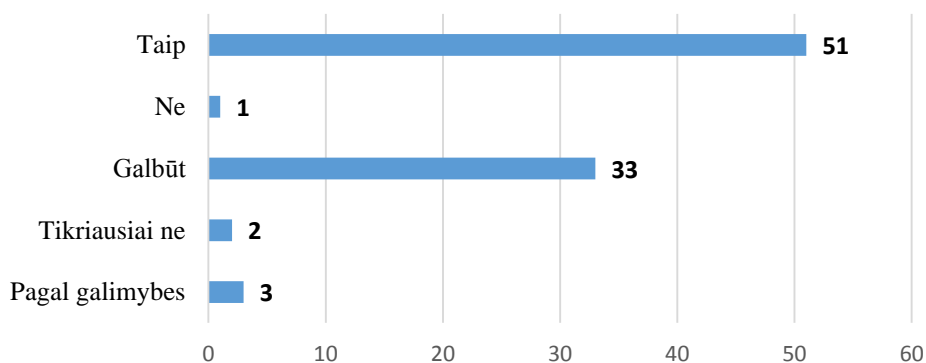
Visiems apklausos dalyviams buvo pateikti 5 klausimai (9-13 kl., žr. Priedą Nr. 5.1.), kuriais siekta išsiaiškinti, koks yra mokyklų atstovų suinteresuotumas skatinti ir / ar organizuoti mokinių grupių išvykas į įvairaus pobūdžio kino seansus (prevencinius, pramoginius ar sietinus su konkrečiomis disciplinomis), edukacinius kino renginius ar specializuotas pamokas / seminarus, tiesiogiai transliuojamus iš bet kurios vietovės, modernioje savo miesto kino salėje. Daugiau nei pusė apklaustųjų tokias perspektyvas vertina teigiamai, o trečdalis nėra iki galo apsisprendę. Tokia audiovizualinės produkcijos pasiūla visiškai nesuinteresuoti vos keli procentai apklaustųjų (1-4 proc.), išskyrus pramoginio kino seansų atveju – 13 proc. (diagramos 5.12.-5.16.).

5.12. diagrama. Suinteresuotumas organizuoti moksleivių grupių išvykas į kino seansus, kuriuos būtų galima sieti su konkrečiomis mokyklos disciplinomis – istorija, literatūra ir t.t. ▼

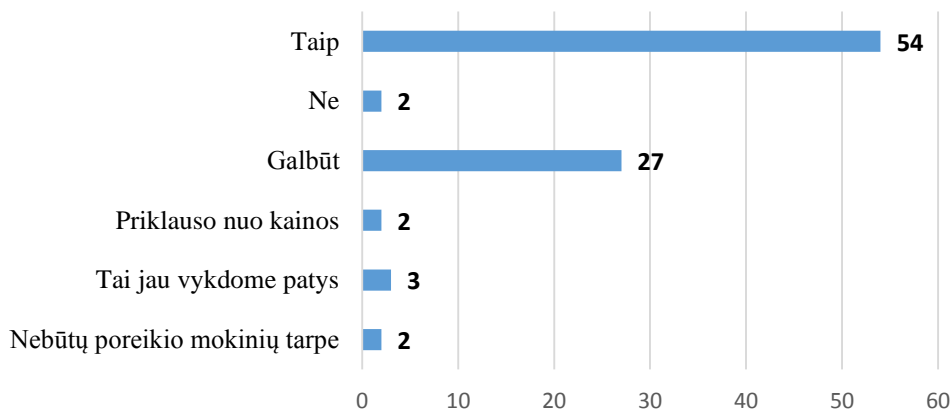
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

5.13. diagrama. Suinteresuotumas organizuoti moksleivių grupių išvykas į specializuotas pamokas miesto kino salėje, kurių metu moksleiviai turėtų galimybę stebėti tiesiogiai transliuojamus specialistų seminarus iš bet kurios Lietuvos vietovės ▼

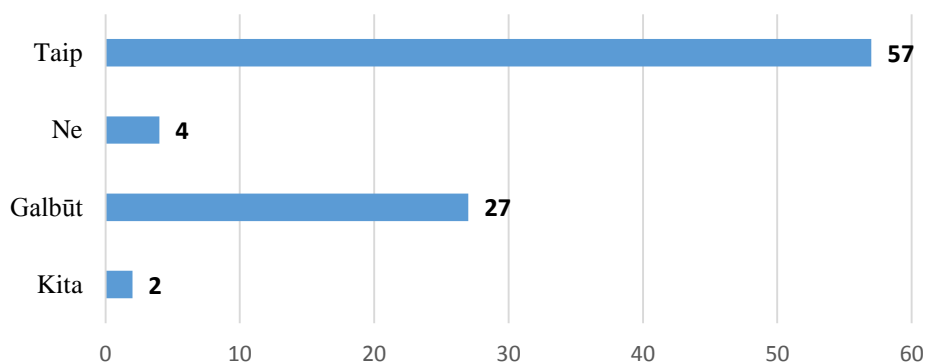
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

5.14. diagrama. Suinteresuotumas organizuoti moksleivių grupių išvykas į prevencinių filmų seansus, susijusius su patyčių, smurto, psichotropinių medžiagų vartojimo tematikomis ▼

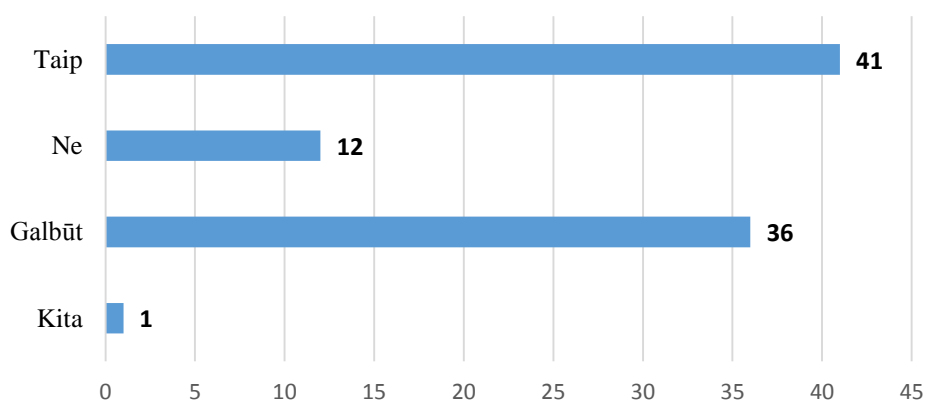
Šaltinis: sudaryta autorių ▲

5.15. diagrama. Suinteresuotumas organizuoti moksleivių grupių išvykas į edukacinius kino užsiėmimus miesto kino salėje, kuriuos rengtų ir/ar dalyvautų aktoriai, režisieriai, kritikai ar kiti kino srityje dirbantys asmenys ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

5.16. diagrama. Suinteresuotumas organizuoti moksleivių grupių išvykas į pramoginio europietiško, nacionalinio, hollywoodinio kino seansus, kaip į neformalaus ugdymo užsiėmimus ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Statistiškai reikšmingi skirtumai yra tik lyginant 5.15. diagramos rodiklius pagal mokyklų tipus: vidurinių mokyklų ir gimnazijų atstovai labiau suinteresuoti skatinti ir / ar organizuoti mokinių grupių išvykas į edukacinius kino užsiėmimus miesto kino salėje, kuriuos rengtų ir / ar dalyvautų aktoriai, režisieriai, kritikai ar kiti kino srityje dirbantys asmenys (5.4. lentelė).

5.4. lentelė. Suinteresuotumo organizuoti mokinių grupių išvykas į edukacinius kino užsiėmimus priklausomybė nuo mokyklos tipo ▼

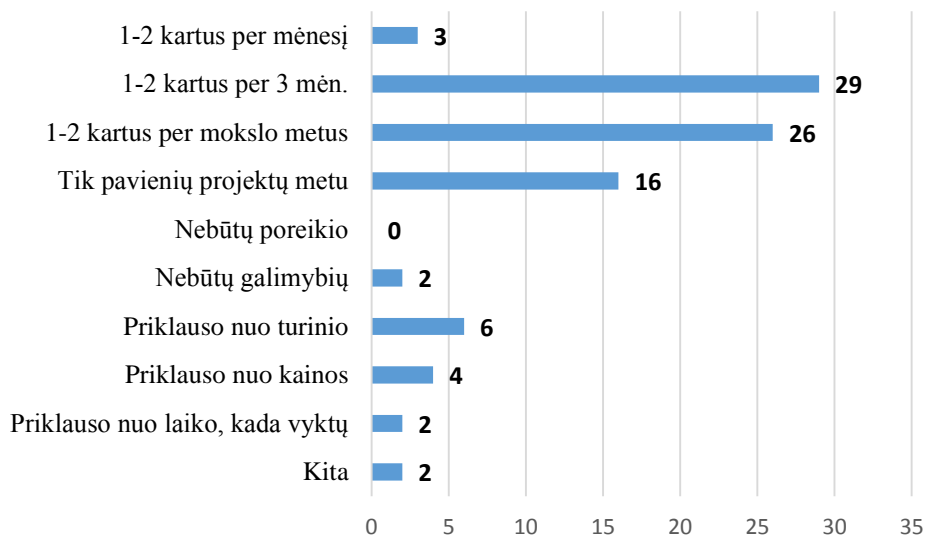
Interesas organizuoti išvykas į edukacinius kino užsiėmimus	Mokymo įstaigos tipas		
	Mokykla-darželis, Pradinė	Progimnazija, Pagrindinė	Gimnazija, Vidurinė
Taip	10 (56%)	19 (56%)	29 (76%)
Ne	0 (0%)	4 (12%)	0 (0%)
Galbūt	8 (44%)	11 (32%)	9 (24%)

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Vertinant tai, kaip dažnai mokyklos galėtų organizuoti mokinių išvykas į įvairius kino renginius savo miesto kino salėje, trečdalis apklausos dalyvių (32%) tokia galimybe planuotų pasinaudoti 1-2 kartus per 3 mėn., dar beveik trečdalis (29 proc.) – 1-2 kartus per mokslo metus. Apie 18 proc. mokyklų planuotų organizuoti retai, pavienių projektų metu (5.17. diagrama).

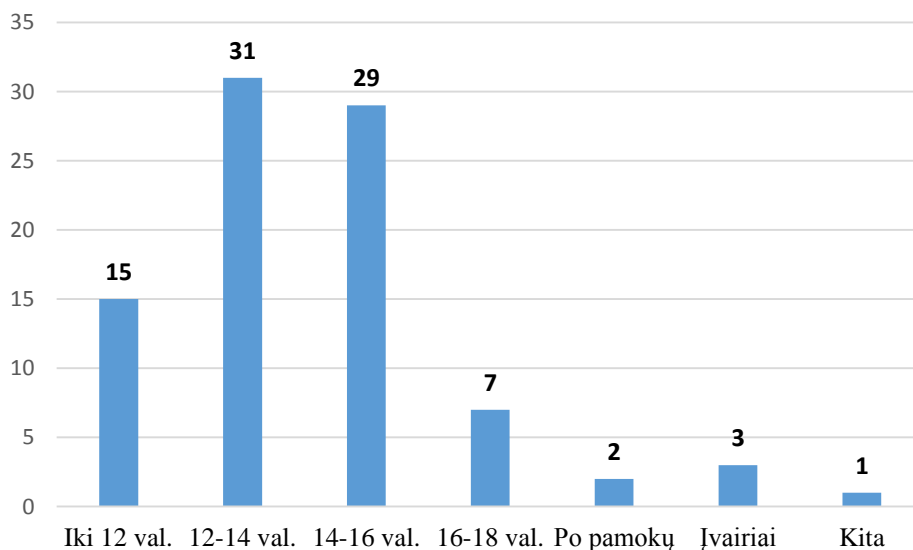
5.17. diagrama. Galimas mokinių išvykų į įvairius kino renginius dažnumas ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Kaip parodė esamos situacijos analizė, į kiną už mokyklos ribų dažniausiai vykstama 12-16 val. (59 proc.). Ta pati tendencija išlieka vertinant perspektyvą vykti į kino seansus bei kitus kino renginius savame mieste: 68 proc. apklaustųjų geriausias laikas – 12-16 val. (5.18. diagrama).

5.18. diagrama. Laikas, kuris tiktų mokymo įstaigoms vykti į kino seansus ir kitus kino renginius savo miesto kino salėje ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Tyrimo duomenys rodo, kad tinkamiausias laikas mokinių grupėms vykti ir dalyvauti kino seansuose kituose kino renginiuose, susijęs su mokymo įstaigos tipu: mokyklų-darželių ir pradinių

mokyklų mokiniams palankiausias laikas būtų iki 14 val., o kitų tipų mokykloms – 12-16 val. (5.5. lentelė). Ši tendencija analogiškas atsižvelgiant į mokyklos dydį: mažoms mokykloms geriausiai vykti iki 14 val., didelėms – 12-16 val.

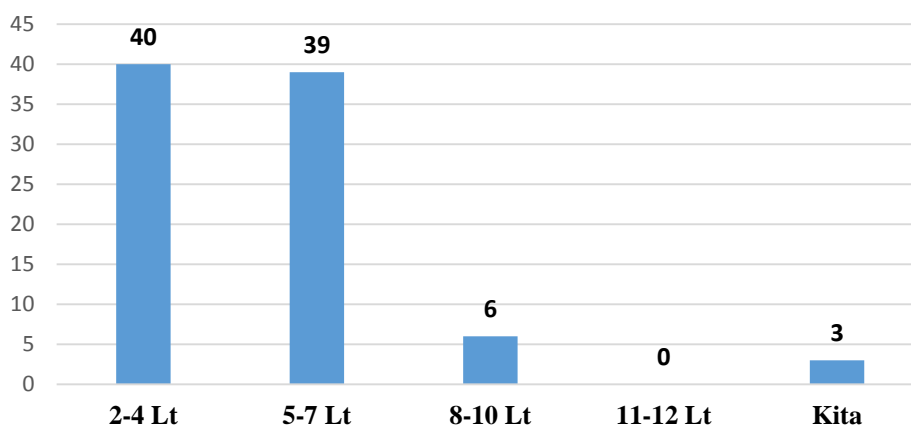
5.5. lentelė. Mokyklų tipų ir tinkamiausio laiko vykti į kino renginius miesto kino salėje ryšys ▼

Tinkamiausias laikas organizuoti išvykas į miesto kino salę	Mokymo įstaigos tipas		
	Mokykla-darželis, Pradinė	Progimnazija, Pagrindinė	Gimnazija, Vidurinė
Iki 12 val	7 (39%)	4 (12%)	4 (11%)
12-14 val.	8 (44%)	12 (36%)	11 (30%)
14-16 val.	1 (6%)	13 (40%)	15 (40%)
16-18 val.	0 (0%)	3 (9%)	4 (11%)
Kita	2 (11%)	1 (3%)	3 (8%)

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Mokyklų atstovų buvo klausiama, kiek, jų nuomone, turėtų kainuoti bilietas vienam asmeniui į kino seansą, edukacinį renginį ir pan., jei surenkama 8-10 mokinių grupė. Beveik 90 proc. apklaustųjų nurodė, kad toks bilietas turėtų kainuoti iki 7 Lt. Tik 7 proc. mokyklų atstovų teigimu, bilietas galėtų kainuoti 8-10 Lt. (5.19. diagrama).

5.19. diagrama. Mokyklų atstovų lūkesčiai bilieto kainos atžvilgiu ▼

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Mažiausiai už bilietą linkę mokėti beveik pusė visų mokymo įstaigų atstovų, nepaisant mokyklos tipo. Vyresnius pagal amžių moksleivius ugdančių mokymo įstaigų – gimnazijų ir vidurinių mokyklų – atstovai už kino bilietą linkę mokėti daugiau (51 proc.), nei ugdančios jaunesnius vaikus, tačiau rezultatai rodo, kad visoms mokymo įstaigoms priimtina bilieto kaina neturi viršyti 5-7 Lt. (5.6. lentelė).

5.6. lentelė. Kiek už bilietą galėtų mokėti skirtingų tipų mokyklų atstovai ▼

Mokyklos tipas	Numatoma bilieto kaina		
	2-4 Lt	5-7 Lt	8-10 Lt
Gimnazija, vidurinė	46%	51%	3%
Progimnazija, pagrindinė	50%	44%	6%
Mokykla-darželis, pradinė	50%	33%	17%

Šaltinis: sudaryta autorių ▲

Daugiau nei pusė (56 proc.) apklaustųjų nurodė, kad papildomi motyvaciniai aspektai, tokie kaip kino aktoriaus, režisieriaus, kritiko ar kito kino srityje dirbančio asmens dalyvavimas kino pristatyme, turėtų įtakos mokyklos apsisprendimui suorganizuoti mokinių grupės išvyką į kino seansą. Tik 4 proc. mokyklų atstovų nurodo, kad toks įvykis neturėtų įtakos sprendimui, o 40 proc. būtų linkę pasvarstyti.

5.6. Išvados

Atsižvelgiant į iškeltas hipotezes, darytinos tokios išvados:

1. Ar mokymo įstaigose vykdoma tikslinė su kinu susijusi veikla (būreliai ir pan.), ar tokia veikla nevykdoma, tai neturi ženklios įtakos numatomam mokinių grupių išvykų į kino renginius savame mieste dažnumui.
2. Mokymo įstaigų, kuriose šiuo metu organizuojamos mokinių išvykos į kino seansus, atstovai būtų linkę du kartus dažniau pasinaudoti pasiūlymais vykti į kino seansus / edukacinius kino renginius ir pan. miesto kino salėje, nei tų, kuriose tokios išvykos neorganizuojamos.
3. Mokymo įstaigų, kuriose šiuo metu organizuojamos mokinių išvykos į kino seansus, atstovai linkę už kino bilietą mokėti daugiau, nei tų, kuriose neorganizuojamos: iš šiuo metu išvykas organizuojančių mokyklų daugiau negu pusė galėtų mokėti 5-10 Lt., o iš išvykų neorganizujančių mokyklų daugiau negu pusė sutiktų mokėti tik 2-4 Lt.
4. Vyresnius moksleivius ugdančių mokymo įstaigų – gimnazijų ir vidurinių mokyklų – atstovai už kino bilietą linkę mokėti daugiau (51 proc.), nei ugdančios jaunesnius vaikus, tačiau rezultatai rodo, kad visoms mokymo įstaigoms priimtina bilieto kaina neturi viršyti 5-7 Lt.
5. Visoms mokymo įstaigoms, nepriklausomai nuo mokyklos tipo, priimtina bilieto kaina yra iki 4 Lt, o svarstyti – iki 7 Lt.

IŠVADOS

Lietuvoje egzistuoja didžiulė atskirtis tarp didžiųjų miestų ir regionų kultūros paslaugų, tarp jų ir kino, prieinamumo. Tai lemia prastesnę rezidentų gyvenimo kokybę, mažina vietovės, kaip gyvenamosios, laisvalaikio ir kultūrinės edukacijos aplinkos, patrauklumą. Siekiant pritaikyti esamą infrastruktūrą – kultūros centrus – multifunkciniam panaudojimui įdiegiant modernią skaitmeninę kino įrangą, buvo inicijuotas inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimas. Tyrimo metu buvo įvertinta kultūros centrų situacija socialiniame bei technologiniame kontekste, nustatytas investicijų, reikalingų centralizuotos kino sistemos įdiegimui šalyje, poreikis, įvertintas švietimo įstaigų pasirengimas naudotis kino kultūros produktais kaip vienu iš neformalaus ugdymo metodų, ištirtas regionų gyventojų poreikis kino produktams ir paslaugoms, ištirtas finansinis investicijų atsiperkamumas bei pateiktos reziūmuojančios išvados.

Pirmojoje tyrimo dalyje, atlikus telefoninę kultūros centrų vadovų apklausą, iš 51 tyrime dalyvavusio kultūros objekto, tolimesniems tyrimo etapams atrinkti tie, kuriuose išvelgiamos realios galimybės investuoti į audiovizualinių technologijų diegimą. Pagrindinis kriterijus atrenkant kultūros centrus – renovacijos situacija kiekviename kultūros centre, kadangi fizinė kultūros centro yra būklė tiesiogiai susijusi su būtinų investicijų, reikalingų kino sistemos įdiegimui, dydžiu ir paslaugos teikimo kokybės užtikrinimu. Atliekant atranką, potencialiais objektais buvo laikomi tie, kurie yra renovuoti, arba iki renovacijos pabaigos likę ne daugiau kaip 2 metai (iki 2016 m. pab.).

Remiantis kino srities atstovų bei tyrėjų analitinėmis preferencijomis, netikimybinio metodu atrinkti 30 kultūros objektų, iš kurių sudarytos dvi netikimybinės imtys:

1. Ekspertinei kultūros objektų infrastruktūros analizei – 30 objektų imtis: Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Molėtų, Palangos, Pasvalio, Plungės, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos kultūros centrai.
2. Sociologiniams kiekybiniais (gyventojų bei mokyklų atstovų) bei kokybiniam kultūros centrų darbuotojų tyrimams – 20 objektų imtis, patenkantys į 1-ąją imtį: Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Kėdainių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilutės, Širvintų, Tauragės, Ukmergės, Utenos kultūros centrai.

Įvertinus 30-ies atrinktų kultūros infrastruktūros objektų įvertinimą, buvo padarytos šios išvados:

1. 21-ame KC renovacija jau atlikta arba atliekama šiuo metu, planuojant užbaigti 2015–2016 m. pab.
2. 4-iose KC renovacija atliekama šiuo metu, planuojant užbaigti vėliau nei iki 2016 m. pab. Šie centrai pasirinkti, darant analitines preferencijas: 3 iš jų šiuo metu užsiima kino kultūros sklaida (Jonavos, Kėdainių ir Raseinių kultūros centrai), o Molėtų kultūros centro pagrindinė renginių salė renovuota / renovuojama, bei pats miestas yra pakankamai patrauklioje geografinėje padėtyje.
3. 5-iose kultūros centruose renovacija neatlikta, tačiau remiantis netikimybinio imties sudarymo metodu, papildomai atrinkti šie kultūros centrai:
  - a. Alytaus kultūros centras atrinktas dėl vykdomos kino sklaidos bei potencialios demografinės padėties (gyv. skaičiaus dydis).
  - b. Šakių ir Šilutės kultūros centrai atrinkti todėl, kad juose rodomas kinas.
  - c. Mažeikių ir Palangos kultūros atrinkti dėl demografinio potencialo bei renovuotų / renovuojamų pagrindinių kultūrinės veiklos salių.

Į tolimesnę tyrimo eigą nepateko 21 kultūros objektas dėl tarpusavyje koreliuojančių kriterijų:

neatliktos rekonstrukcijos ir / arba atliekamos šiuo metu, planuojant užbaigti vėliau nei iki 2016 m. pab., ir / arba mažo gyventojų skaičiaus mieste, kuriame veikia kultūros centras, ir / arba menko kultūros centrų vadovybės suinteresuotumo įdiegti skaitmenines technologijas, papildant veiklą dar viena kultūros sritimi – kinu.

Antrojoje tyrimo dalyje, atlikus kokybinę kultūros centrų infrastruktūros analizę bei investicijų poreikio vertinimą, paaiškėjo, kad įdiegti skaitmeninę kino įrangą bei pritaikyti kino rodymo reikmėms, potencialiai galima 25-iose iš 29 tirtų Lietuvos regionų kultūros centrų: Alytaus, Anykščių, Birštono, Biržų, Elektrėnų, Ignalinos, Jonavos, Kaišiadorių, Kelmės, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Plungės, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Šilutės, Širvintų, Skuodo, Tauragės, Ukmergės, Utenos.

Tyrimo duomenys parodė, kad kultūros centrai iš esmės neparuošti kino meno sklaidai, todėl reikalingos nemenkos investicijos į kultūros centrų infrastruktūros gerinimą:

1. Renovacija kultūros centruose buvo ir yra atliekama, neatsižvelgiant į šiuolaikinio kino demonstravimo ar kino teatro įrengimo poreikius.
2. Kultūros centrų renginių salių būklė renovacijos metu neretai tampa dar prastesnė: dažniausiai nukenčia projektorinės patalpos bei akustinės renginių salių savybės, kurių reikšmė tiek kino, tiek bet kurio sceninio meno (koncerto, spektaklio) kokybei ypatingai svarbi.
3. Kai kuriuose kultūros centruose išlikę senieji juostiniai kino projektoriai, tačiau jie arba neveikia, arba nenaudojami. Bet kuriuo atveju, skaitmeninės kino produkcijos demonstravimui jie netinkami.
4. Vertinant dabartinę kultūros centrų salių būklę projekcinio ekrano, garso įrangos bei žiūrovų kėdžių atžvilgiu, dauguma salių gali būti tinkamos kino rodymui, priklausomai nuo keliamų kokybinių reikalavimų, tačiau kino projektorinės patalpos dažniausiai netinkamos skaitmeninės kino įrangos montavimui.
5. Visuose kultūros centruose turi būti keičiami projekciniai ekranai.
6. Nei vienas kultūros centras neatitinka kino garsui keliamų akustinių reikalavimų, tad visose salėse reikia atlikti akustines salių korekcijas, pasiekiant kino salėms keliamus akustikos reikalavimus, tačiau nesugadinant ar net pataisant salės akustiką kitų scenos veiklų atžvilgiu.
7. Visuose kultūros centruose (išskyrus Raseinių kultūros centrą) reikia montuoti naują kino garso įrangą. Skaičiavimuose pateikta preliminari garso įrangos sąmata gali keistis, atsižvelgiant į kiekvieno kultūros centro ypatybes.
8. Siekiant kultūros vartotojui suteikti kuo aukštesnę kino bei kitos kultūros produkcijos kokybę, rekomenduojama kai kuriose salėse esančias kėdes keisti į patogesnes.
9. Visose operatorinėse, kuriose renovacijos metu yra pakeistas / išplatintas / išpjautas naujas langas, reikėtų keisti esamą stiklo paketą į viengubą stiklą arba daryti atskirą angą kino projektoriaus objektyvui.
10. Papildomo skaitmeninės įrangos funkcionalumui užtikrinti, gali prireikti tinklo įrangos ir / ar geresnės interneto prieigos nei šiuo metu įdiegta tyrime dalyvavusiuose kultūros centruose.

Trečiojoje tyrimo dalyje, atlikus kokybinius kultūros centrų darbuotojų interviu, buvo siekiama išsiaiškinti, kokia žmoniškųjų resursų situacija egzistuoja atrinktuose kultūros centruose, įvertinant esamų darbuotojų užimtumą, kvalifikacijos dirbti su skaitmenine kino demonstravimo technika lygį bei naujų darbo vietų kūrimo poreikį. Atlikti tyrimo išvados pateikiamos žemiau:

1. Kino srityje proaktyvūs yra Ukmergės, Rokiškio ir Tauragės kultūros centrai. Šilutės, Kelmės, Utenos kultūros centruose keletą kartų per metus vyksta kino festivaliai ar kiti kino renginiai.
2. Mažiausiai kino srityje aktyvūs Širvintų, Biržų, Kupiškio, Šakių, Kretingos, Plungės, Radviliškio, Kėdainių, Mažeikių, Lazdijų, Elektrėnų, Molėtų, Ignalinos, Birštono kultūros

- centrai, kuriuose kinas nėra rodomas, arba kinas yra kitų pavienių iniciatyvų ar kultūros renginių dalis.
3. Kultūros centrų darbuotojai pagal žinias ir darbo su specialia kino demonstravimo technika patirtį dalijami į keturias grupes: 1) susipažinusius ir naudojančius naujausią kino demonstravimo techniką, 2) demonstruojančius kino filmus naudojant projektorius, 3) turinčius patirties tik su juostine sistema ir 4) visai neturinčius patirties dirbant su kino technika. Didesnė dalis kultūros centrų turi antros grupės techninio personalo, tačiau bet kurio atveju, kultūros centrų vadovai yra linkę apmokyti savo darbuotojus arba sukurti papildomą darbo vietą kino srities profesionalui.
  4. Kiekviename kultūros centre garsu, apšvietimu, kino demonstravimu rūpinasi vienas–du darbuotojai. Vaizdo ir garso techniką aptarnaujantys darbuotojai įgūdžius tobulina savarankiškai bei lankydami kursus.
  5. Nors kultūros centrų darbuotojų anglų kalbos žinios dažnu atveju yra menkos, tačiau tai nesudarytų kliūčių valdyti skaitmenizuotą kino techniką, nes beveik visi darbuotojai supranta anglišką techninę programų kalbą.
  6. Renginių organizavimo srityje dirba apie trečdalį kultūros centrų darbuotojų: kultūros centro vadovas(-ė), kultūrinių renginių organizatorius(-ė) bei meno būrelių vadovai.
  7. Analizuojant žiūrovų pritraukimo būdus į kultūros centruose vykstančius renginius, išryškėjo dvi linijos: tradicinėmis informacijos sklaidos priemonės besinaudojantys kultūros centrai bei inovatyvius pritraukimo būdus praktikuojantys centrai. Spauda, radijas, televizija yra efektyvesnės priemonės vyresnės auditorijos pritraukimui. Jaunesnė auditorija pasiekama per informacijos sklaidą mokyklose, internetiniuose socialiniuose tinkluose.
  8. Remiantis kultūros centrų darbuotojų atsakymais, informacijos sklaida neužtikrina žiūrovo pritraukimo: svarbu kokybiškas paslaugos / produkto pateikimas, maloni aplinka ir naujausias, aktualiausias turinys.
  9. Neigiami veiksniai, susiję su žiūrovų pritraukimu, gali būti išskirstyti į kelis punktus:
    - a. atstumas tarp konkretaus kultūros centro ir didžiųjų Lietuvos miestų, į kuriuos nuvykę žmonės gali mėgautis moderniose kino salėse rodomu kinu;
    - b. Veiklos ir renginių organizavimo intensyvumas, kuris gali koreliuoja pagal rudens-žiemos bei pavasario-vasaros sezonus;
    - c. miestelio gyventojų sudėtis pagal amžių bei mokytojų bendradarbiavimo stoka.
  10. Pagrindinės gyventojų grupės, į kurias siūloma orientuoti kiną regionuose, – šeima, moksleiviai ir senjorai.
  11. Informantų nuomone, vien kino rodymas neužtikrins pastovios žiūrovų auditorijos: ją gali užtikrinti kino bendruomenės formavimas, įtraukiant jos narius į kūrybines dirbtuves ir atsižvelgiant į kiekvienos miestelio bendruomenės grupės poreikius.
  12. Išanalizavus kultūros centrų kino demonstravimo patirtį, galima apibendrinti, jog vidutiniškai vieno kino seanso auditoriją sudaro 50 – 100 žmonių tiriamuose kultūros centruose.
  13. Kino rodymo dažnumas:
    - a. tuose kultūros centruose, kuriuose sistemingai rodomas kinas, kino rodymo dažnumas turėtų būti derinamas su vykstančiais renginiais, meno kolektyvų užsiėmimais.
    - b. kituose kultūros centruose reikėtų derinti ne tik minėtus klausimus, tačiau kartu spręsti ir personalo darbo krūvio, kino auditorijos formavimo klausimus.
    - c. pabrėžtina, jog atsargiau kino poreikį vertina tų kultūros centrų vadovai, kuriuose šiuo metu kinas nėra rodomas.
  14. Tiriamų kultūros centrų darbuotojų darbo grafikai sudaromi lanksčiai, atsižvelgiant į vykstančius renginius, todėl papildomų investicijų dėl to neturėtų prireikti.

15. Kultūros centruose rodomo kino bilietai kainuoja nuo 1–3 Lt iki 10 Lt. Moksleiviams, senjorams, šeimoms taikomos nuolaidos.
16. Savaitės dienų ir valandų pasirinkimas kino seansų rengimui turėtų būti derinamas su kiekvienu kultūros centru atskirai, nes kino demonstravimo laikas ir dažnis šiuo metu stipriai varijuoja: nuo kelių seansų per dieną iki vieno-dviejų seansų per metus.
17. Kultūros centrų vadovai prioritetą teikia ne tiek kino demonstravimui, bet kino ir edukacinių užsiėmimų apjungimui, kompleksinių paslaugų teikimui.

Ketvirtasis tyrimo etapas svarbus tuo, kad leidžia daryti išvadas apie Lietuvos regionų gyventojų kino bei kitos audiovizualinės produkcijos vartojimo perspektyvas, jei jų gyvenamuose miestuose atsirastų modernios kino salės:

1. Žmonės, kurie vyksta žiūrėti kino filmų į kitą miestą (80 proc. iš 1021 respondento), būtų labiau linkę eiti į kiną savame mieste negu tie, kurie nevyksta.
2. Didelė dalis žmonių, nesilankančių kino teatruose kitame mieste (75 proc.), atsiradus galimybei bent retkarčiais lankytis kino seansuose savame mieste (62 proc. nurodė, kad lankytis kine 1–2 kartus per mėn.)
3. Žmonės, kurie vyksta į kitų miestų kino teatrus, panašiu dažnumu lankytis kine ir savame mieste.
4. Galimybė žiūrėti 3D kino filmus nepaskatintų respondentų kino seansuose lankytis dažniau.
5. Dauguma žmonių, vykstančių į kino teatrą kitame mieste, galėtų mokėti už kino bilietą bent iki 15 Lt. Taip pat nemaža dalis svarstytų mokėti ir 16–20 Lt, o trečdalis pasiryžę mokėti 16–20 Lt.
6. Nevykstantys į kino teatrą kitame mieste būtų linkę už bilietą mokėti mažiau. Didesnė dalis respondentų leistų sau mokėti 11–15 Lt, mažesnė – svarstytų, ar pirkti brangesnius bilietus.
7. Esant pigesniems bilietams lankymosi kino teatre dažnumas būtų didesnis. Bilietui kainuojant 11–15 Lt, trys ketvirtadaliai apklaustųjų lankytis bent kartą per mėnesį. Jeigu bilieto kaina būtų 16–20 Lt, ketvirtadalis respondentų apskritai nesilankytų kino teatre.

Penktojoje tyrimo dalyje išaiškėjo mokymo įstaigų požiūris į kiną kaip į neformalaus ugdymo priemonę bei tai, koks būtų poreikis ir galimybės pajavairinti mokymo programą kino bei kitais audiovizualinės produkcijos renginiais, organizuojamais skaitmenizuotose kultūros centruose salėse:

1. Ar mokymo įstaigose vykdoma tikslinė su kinu susijusi veikla (būreliai ir pan.), ar tokia veikla nevykdoma, tai neturi ženklios įtakos numatomam mokinių grupių išvykų į kino renginius savame mieste dažnumui.
2. Mokymo įstaigų, kuriose šiuo metu organizuojamos mokinių išvykos į kino seansus, atstovai būtų linkę du kartus dažniau pasinaudoti pasiūlymais vykti į kino seansus / edukacinius kino renginius ir pan. miesto kino salėje, nei tų, kuriose tokios išvykos neorganizuojamos.
3. Mokymo įstaigų, kuriose šiuo metu organizuojamos mokinių išvykos į kino seansus, atstovai linkę už kino bilietą mokėti daugiau, nei tų, kuriose neorganizuojamos: iš šiuo metu išvykas organizuojančių mokyklų daugiau negu pusė galėtų mokėti 5–10 Lt., o iš išvykų neorganizujančių mokyklų daugiau negu pusė sutiktų mokėti tik 2–4 Lt.
4. Vyresnius moksleivius ugdančių mokymo įstaigų – gimnazijų ir vidurinių mokyklų – atstovai už kino bilietą linkę mokėti daugiau (51 proc.), nei ugdančios jaunesnius vaikus, tačiau rezultatai rodo, kad visoms mokymo įstaigoms priimtina bilieto kaina neturi viršyti 5–7 Lt.
5. Visoms mokymo įstaigoms, nepriklausomai nuo mokyklos tipo, priimtina bilieto kaina yra iki 4 Lt, o svarstyta – iki 7 Lt.

Apžvelgus atskirų tyrimo dalių išvadas galime teigti, kad Lietuvos regionų kultūros centrų pritaikymas kino rodymo reikmėms reikalauja ne tik didelių investicijų, bet ir visuomenės požiūrio

keitimo, atkuriant bei formuojant kino žiūrėjimo tradicijas, kuo labiau įtraukiant vietinę bendruomenę į kino renginių organizavimą, viešinimą, edukacinius kino renginius ir pan.

Kinas yra svarbi regionų gyventojų laisvalaikio praleidimo dalis, ką rodo vykstančių į kitus miestus žiūrėti kino filmų respondentų dalis, tad būtina sugrąžinti galimybę regionų gyventojams mėgautis kino kultūra savuose miestuose.